

ARGIA

NAZIOARTEA

Indartsuenen
neurria
adostutako
GATTazka

TELEBISTA

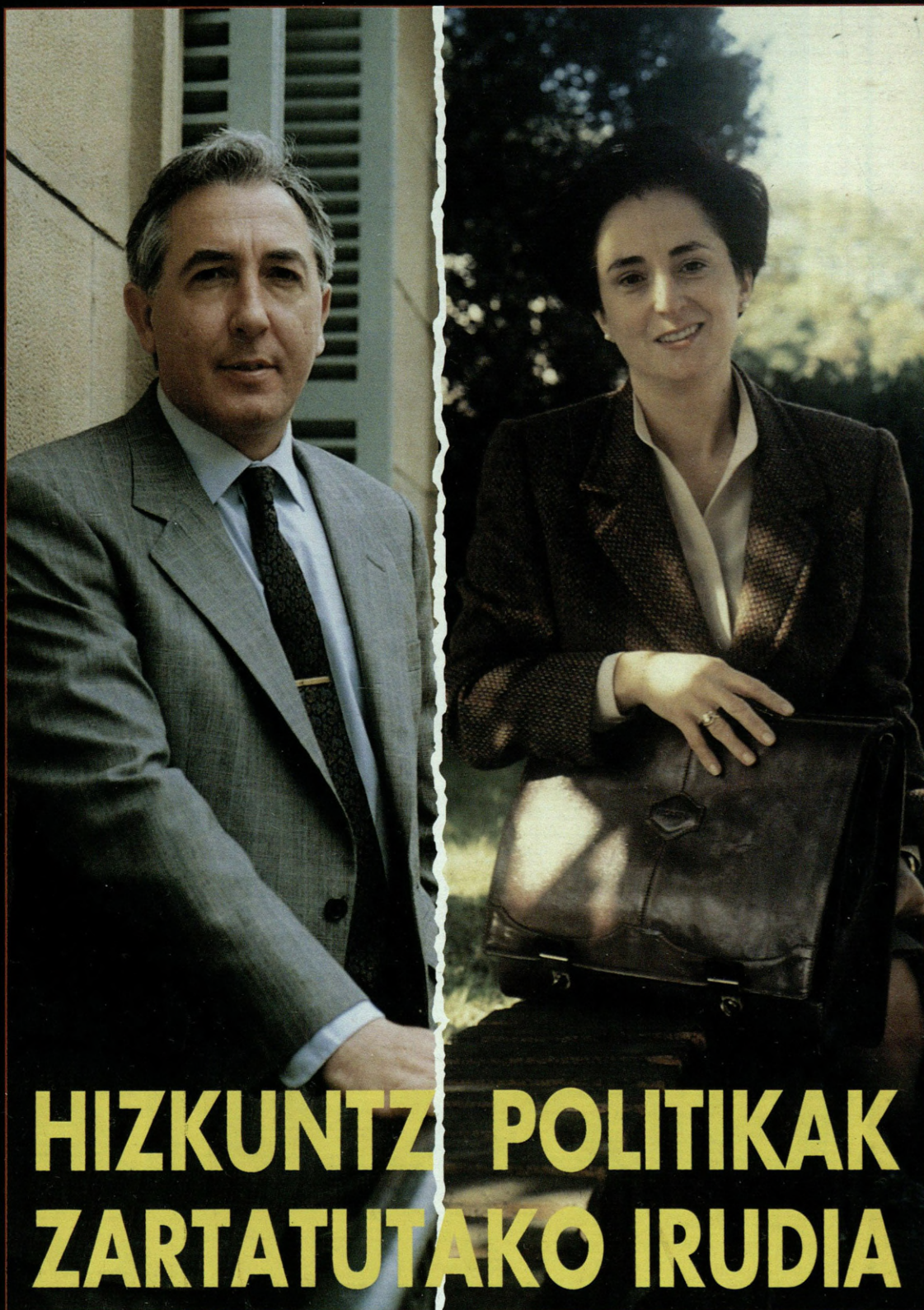
Zuberoa Eñoren
zazpigarren
alaba

ALGUIS ARLAUSKAS

«Mendebaldeko
arauak ezarri gero,
Errusian ez du ezerk
aurrera egingo»

GIZARTEA

Ikusten ez dugun
kirola, itsuena

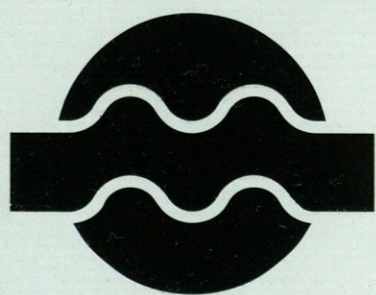

HIZKUNTZ POLITIKAK ZARTATUTAKO IRUDIA

GAZTEA
eta
EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Hemen gaude

EDONON, gerra bizian. Beldurra aidea, beti salgai, beti salduta: «Horrek zer egingo ete du». Baina egoera horrek ezinegona sortzen eta ihesiari ematen diogu, bakoitzak bere jostailu=jainkoa dugularik. Horretan datza gure desberdintasun bakarra: sofistikazioan. Hori da gure jakintza osoa: axaritasuna —estatusa=putza—. Edota moda: *inoren* eta *ezeren* izenean. Amen! Geure burua engainatu nahian; mila eta bat zalaparta asmatuaz.

Gure egunerokoa itomen edota gerla bat baino ez denean —materia guztia, gu geu ere, arma—, hau da, beti konparaketan, beti gure buruarengandik ihesian eta alboan harrapatzen dugun 'ahulena' —haurra, egoera sozial zapalduena...— egurtzen, lagundu zerbitu, hezi, maitatu... eta antzeko ustelkeriak botaz. Beti baldintzatuak, beti albokoak errudun... *Beti gerran, beti sufri-mendu batean*. Orduan, entzuten dira bake oihuak. Hori da gergariaren oihu kuttuna.

Nork eska dezake bestela? Gerra zer den ez dakienak ez du horrelako amets arrarorik. Horrek *bizitzearekin* nahikoa du: egunez adi-adi egon eta gauez lo-lo egon.

Eta hala ere, hau eta hori gertatzen denean, harritu egiten gara. Gezurra galanta! Sentiberak garen itxura. Eguneroko hazia *gerra* denean, zer uza espero dugu bada? Esperantza? Desesperatuen esperantza! Hutsala!

Patxadan jarri, hausnartu —aditz guztiak erreflesiboak egin— eta neure buruaren

etsaia neu baino ez naizela ikusi ordez, zalaparta batean ahoa zabaltzen dugu —dakigun bakarra—, «besteek ere hala esaten eta egiten dute eta». Berririk ez. Erantzun guztiak doinu zaharrean: errepi-kapena. Segundo guztiak berri diren honetan erabat konputagailu eginda, zeharo de-jeneraturik: eskutik joanda, erabat prostituta hitzaren mozturorpean.

Horrelakoetan sortzen dira mila bake bide. Baina bakea gauza bitxia denez, beti mugitzen, ez du biderik. Horretan datza, hain zuzen, bere edertasuna edota gura duzuen tasuna. Paisaia bat da, beti aldatzen dagoen paisaia. Guri *begiratzea* baino ez zaigu geratzen. Eta hori ezin digu *inork* irakatsi. Horretarako ere laguntza behar ete dugu? Demonio ahulak! Begiak ere besteenak ditugu eta. Horregatik esaten dugu: «Hemen gaude». Izenari deiturak falta zaizkio: ilusioan, ametsen. Zenbat *ilusol*!

Pello Sarriegi
Barrika (Bizkaia)

H I R U G A R R E N B E G I A

Azken alerako oinarritzko hiztegia

ZERBITZATUTAKO jaki edo edariak plater edo edalontzian uztea ez da batere itxurosoa. Etekinik atera behar zaio. Horixe bera egin nahi dugu, eta euskal munduan gaur bai eta bihar ere bai kaleratzen doazen hiztegiak (entziklopediko...) hustutzero jo dugu.

Dislalia: Hitz egiteko mekanismoen arazoen izen generikoa. Edota azken aldiaren gure kazetariak gogor jotako gaitza. Izen bat esaten zaie eta orriotara bestea ekarri. Dislalia ezezik, babalare ere erabil daiteke. **Aranguren**ekin nahastu ginen duela gutxi. Azkenengoan, Kroaziako kontuak zirela eta, **Medicus Mundi** jarri dugun tokian **Munduko Medik**uak jarri behar zuen. Ez

itzulpen garbizaleagatik, noski, elkarte desberdinak baitira. Eta pentsatu erre-portaia egiteko lagun bat Kroaziarraino bidali genuela!

Kaiola: Animaliak bertan itxirik edukitzeko alanbre eta abarrez egiten den kutxa-modukoa. Hots, hainbat familiak eguzki printza nimoena ikusteko «goazen hondartza edo mendira» gerra-oihua jaurti eta hartzen duteneko: haurrak, irratia, balaioa, aterkia, zazpi poltsa, haurraren aulkitxoa, amona... kaiola. Bilbotik Donostiara edota Iruñera 50 minututan joango den tren hori jartzen duten egunean alkoholaren bidez bultzatuko zaituen tramankulua (oraindik ez zaudetenak).

Kriptografia: Mezu bat ezkutuko kode edo klabeen bidez babesteko tekniken multzoa. Orrialdeotan **Banestori** buruz egindako erreportaia idazteko erabilitako teknika.

Lepotik(-en): Inoren kontura: zure, nire, zuen... kontura. Denen lepotik. Gure aldizkarian kalera-tutako berri batean —«euskal diputatuak dirudunek» oso egoki erabil daitekeen esamoldea. Politikari lanbidearen osagarri funtsezkoa.

Oxidazio: Sustantzia bat oxigenoarekin konbinatzea edo bere oxigeno atomoen... Herdoiltzea, alegia. Preserbatiboa europarra izan edo Orion erosi erabiltzen ez bada gertatzen dena. Preserbatiboari,

noski. Ez dezala inork, dena den, berehalako ondorioz atera, kazetari-tzako legea baita informazioa egiaztatzea.

Zu-beti-ni-baino-bat-gehiago: Haur esamolde higuigarri eta itsusia, zentzurik gabea, liskar edo haserretan erabiltzen dena bestea iraindu nahian hark irainik politena zuk baino lehenago aukeratu duela edo. Euskarazko entziklopediak, erran nahi baita.

Haizea: Ekaitz handia dabilen garai hauetan, Gabonak mahatsaren orpotik datorren mama goxoa edan eta edan pasatu ondoren hau idazten dugunok buruan daukaguna. Lekutakoa gainera.

MIKEL ELORZA

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Joseba Arregiren gutunak HPINekiko desadostasunak agerian utzi ditu. Hizkuntz politikaren norabidean interes kontrajarriak muturka.

AITZIBER YARZA eta J.J. PETRIKORENA.

12. Politika ttanttika.

14. Nazioartea kronika. XABIER LETONA.

16. Merkatu GATTazkaren aroa. XABIER LETONA.

20. Nazioartea ttanttika.

22. Erreformaren orpotik dator greba. MYRIAM GARTZIA.

26. Zuberoa, ETBren zazpigarren alaba. AMAGOIA IBAN.

30. Hamaika kirol egiten dituzte Euskal Herriko itsuek. Ezintasunaren gainetik jauzi. ALBERTO IRAZU.

34. Alguis Arlauskal Pinego: «Mendebaldeko arau ekonomiko eta legegileez, Errusian ez du ezerk aurrera egingo». MYRIAM GARTZIA.

40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

43. Idazle klasikoak berreskuratzeko ahaleginaren ehugarren urratsa. JOXI GOIKOETXEA.

46. Laster izango da kalean berak jasotako kantuz osaturiko bilduma. Aita Donostiaren kantu altxorra. JOXEMI SAIZAR.

50. Donostian eta Barakaldon joko du laster Bill Douglas musikagile kanadiarrak. Etorbizuneko musikaren ikertzailea. JOXI GOIKOETXEA.

52. Kultura Agenda.

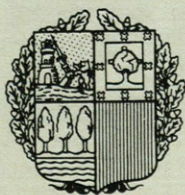
54. Argitalpenak.

56. Kultura ttanttika.

58. Aukeran.

64. Denborapasa.

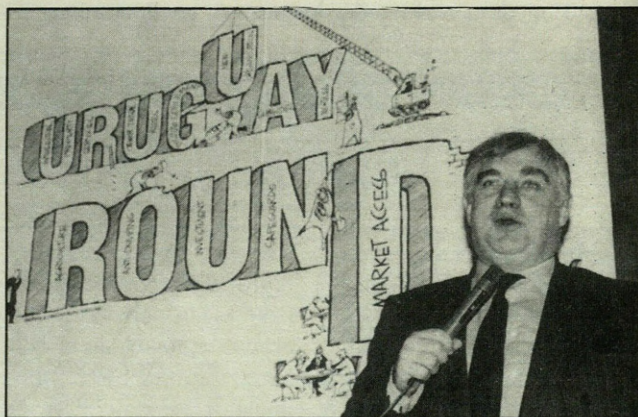
66. Zoom txikia euskal prentsari. IÑAKI URÍA.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

POLITIKA: Azken urteetan gero eta nabariagoak ziren Arregik gidatzen duen kultura saila eta Mari Carmen Garmendiak zuzentzen duen Hizkuntz Politikako Idazkaritza Nagusiaren arteko tirabirak. Hauek argi geratu dira Joseba Arregik Ardanza Lehendakariari bidalitako eskutitzean. Bi joera hauek alderdian ezezik, gobernuan izan dute eraginik eta bi jokamolde hauen arteko ezberdintasunak zertan diren aztertu dugu./8

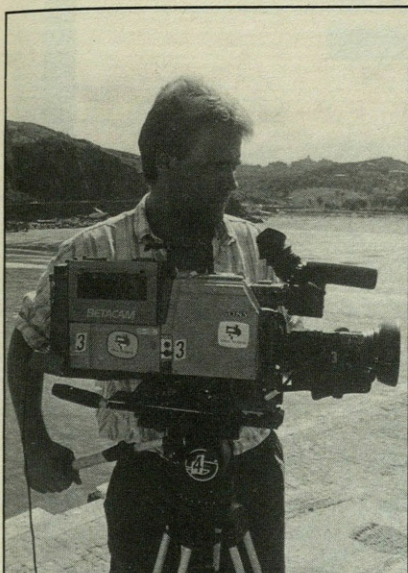
GATT: Iazko abenduaren 15ean sinatu zen Uruguayko Erronda, GATTen azken kapitulua. 1993ko urtean zehar negoziazioen abiada ikusita inor gutxiak pentsa zezakeen abenduaren 15erako akordiorik lor zitekeenik. Presaka eta halabeharrez baina sinatu zen azkenean esportatzaile erraldoiei ogi goxoa baino hobeto datorkien akordioa. Txikiek, ohi legez, apurren batzuk ateratzeko eurenak eta bi egin beharko dituzte./16

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamenduak

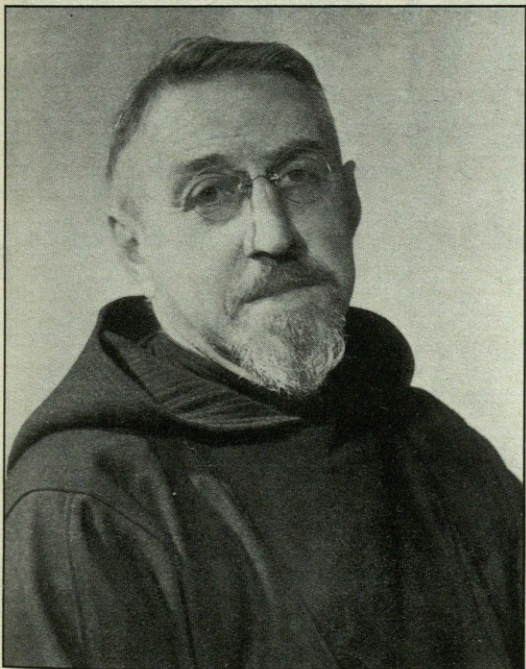
Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

ETB: Iazko abenduaren 30ean hartu zen lehen aldiz ETBren seinalea Zuberoako etxeetan. Hamaika urtez itxaron behar izan dute, baina lortu dute. ETB ikusi ahal izan duen azken euskal herrialdea izan da. Balorazio anitz eta etorkizunerako kezken planteamendua, guztia Niko Etxart, Itxaro Borda, Junes Casenave, Xipri Arbelbide... eta hainbat pertsonaia ezagunen ikuspegitik egin dugu./26

ALGUIS ARLAUSKAS:

Moskutik etorri zaigu Errusian oraindik bizi diren Espainiako gerran erbesteratutako euskal umeei buruzko dokumentala besopean. Aita lituaniarra, ama bizkaitarra, Alguis, haur hauetako bat izan zen eta ondorioz, bi lur oso desberdinetan luzatzen ditu sustraiak. Azken bi urteetan Euskal Herrian bizi izan bada ere, Errusiara izultzeko asmoa du./34

MUSIKA: Laster izango da kalean Aita Donostiaren kantutegia. 1911n hasi zen kantu zaharrak jasotzen, eta Juan Mari Beltran musikari eta ikertzaileak bukatu du azken hiru urteetan bilketa lana. Beltranek berak eta Aita Donostiaren iloba den Teresa Zulaikak erakutsi digute musikagile kaputxinoak eskuratu zuen kantu altxorra./46

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.

GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.

ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.

PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.

PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.

HARPIDETZAK: Olatz Korta.

BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.

BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.

IRUÑA: Patxi Larrion.

URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.

BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogoitia.

GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.

IRUÑA: Ihigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Itzi Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Itzi Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elosegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Itzi Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Itzi Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegi, Itzi Uria, Itzi Uriarte, Fernando Villar, Itzi Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.

ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.

DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48002 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

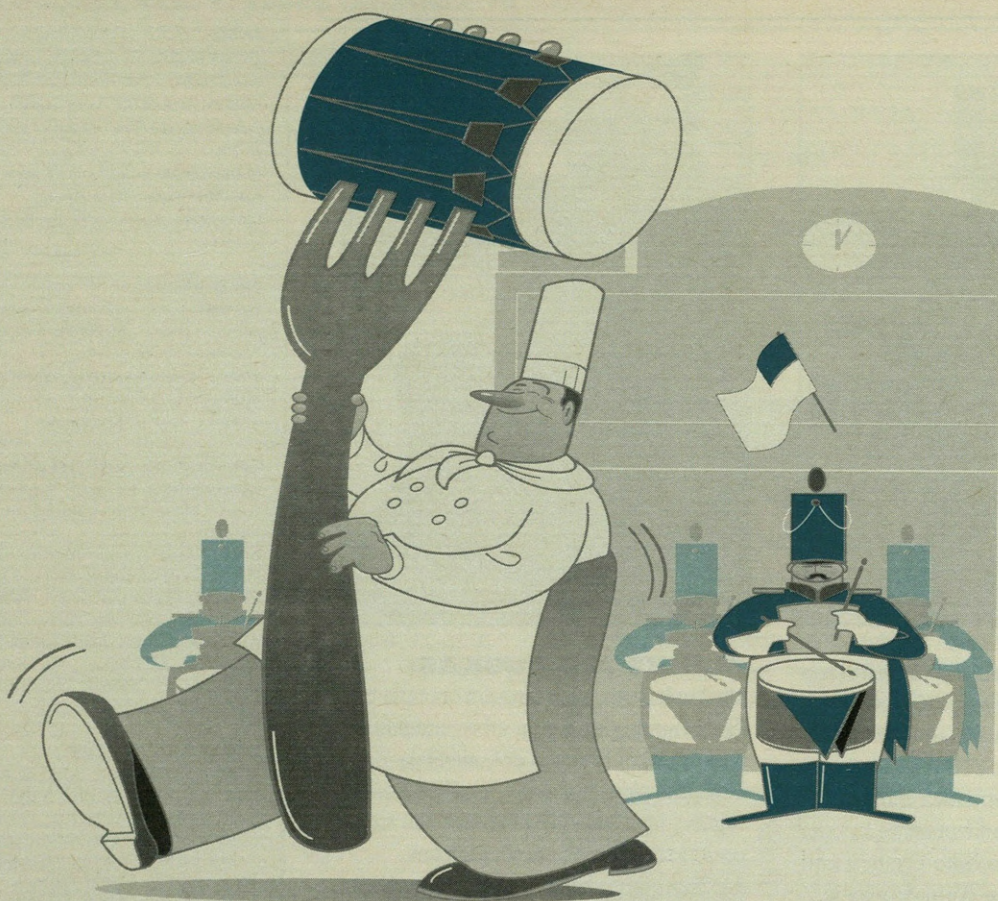
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutzaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

DONOSTIA JAIETAN

● Iguana taberna

Esterlines, 3

● Perku taberna

San Jeronimo, 23

☎ 42 33 10

● Erniope taberna

San Juan kalea, 11

☎ 42 57 86

● Kukurruku taberna

San Lorenzo, 5

☎ 42 12 51

● Mendaur taberna

Fermin Calbeton, 8

● Ostadar taberna

Fermin Calbeton

● 5 pino taberna

Plaza Sarriegi, 4

☎ 42 61 53

● Hamabost taberna

Konstituzio plaza

☎ 43 16 68

● Alboka taberna

Easo 39

☎ 47 04 28

● Bukowski taberna

Egia, 18

● Arkaitz taberna

Ikatz kalea, 3

● Federiko taberna

Fermin Calbeton

● Hartxulo taberna

Konstituzio enparantza

● Guridi taberna

Guridi, 7

☎ 21 86 07

● Sariketa taberna

Fermin Calbeton

☎ 42 48 96

● Beste Bar taberna

Ikatz kalea, 7

☎ 42 80 81

● Zunbeltz taberna

Pescaderia, 12

☎ 46 39 27

● Garai taberna

Juan de Garai

☎ 21 49 91

● Narrika taberna

Narrika kalea, 16

☎ 42 73 27

Jokoz kanpoko taktika garatuz

KAZETARIAK izaten omen gara hainbat arazoren sortzaile, egiaren zati bat besterik agertzen ez duten berriak eskainiz edo garrantzi gutxiko gaiak puztu eta izugarritzko garrantzia emanez. Hala uste dute behintzat askok eta hauen artean aurkitzen da, ziurrenik, Joseba Egibar. Baina honen aurkako botikarik ere aurkitu du jada EBBko bozeramaileak: kazetariak jokoz kanpo harrapatzea.

Joseba Arregik Ardanzari bidalitako eskutitzak aspaldi aipatuak izan ziren liskarren baieztatzea ekarri zuen, eta nahaste handia sortu zuen.

Horregatik, kazetariak EAJren iritzia jasotzeko gogoia bagenuen. Baina hori lortu baino lehen, Egibarrek beste titular batzuk ziurtatu zituen albistegi eta hurrengo eguneko egunkarietarako. Goardia Zibilari buruz esandakoak titular nagusiak betetzeko adina bazirela ziur zen EAJ. Urteetan Amnistiaren Aldeko Batzordeek eta beste zenbait taldek etengabe salatu dituzte Goardia Zibilaren kontrol eta atxilotetaren ematen diren gehiegikeriak, baina hauek ez dituzte egunkarietako orriak bete. Hau bera EAJk esatea ez da gauza bera, ordea. Bazen garaia

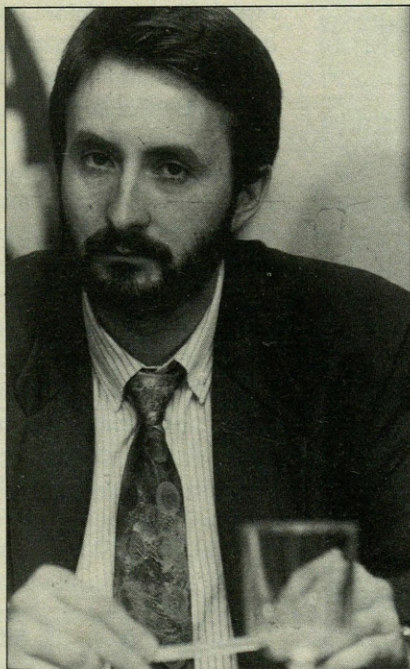
EAJk ere hauen inguruko salaketak egiteko, ukaezineko errealitate bilakatu baitira etengabeko kontrolak.

Txalotzekoa Egibarren papera, behingoz, Goardia Zibilaren gehiegikeriak salatu dituelako baina baita bere helburua erabat lortu duelako. Hurrengo egunean inor gutxi oroitzen zen Arregiren eskutitzaz. Jokoz kanpoko taktika ongi menperatzen duela erakutsi digu EBBko bozeramaileak.

JAUREGIK ere jokoz kanpo harrapatu nahi izan ditu bere arerioak, eta baita lortu ere. Asuncionek barne ministro postua hartu ondoren, Jauregik ETaren aurkako borrokan gizonik garrantzitsuenetakoa bilakatu ko dela kaleratu da. Jokoz kanpo geratu da orain EAJ, arlo honetan hainbeste desiratzen zuen paper garrantzitsua galdu baitu, oraingoz. Bestetik, Jauregik arlo honetan lorpenak eginez gero, lehendakari postua hurbilago lukeela ere pentsa daiteke, edo hala pentsa dezake behintzat PSE-EEK. Piskanaka puntuak biltzearen aldeko apostua egin du.

Horretan laguntzen dabil Mario Onaindia. Asuncionek bere kargu berria hartu zuenean, Barne Ministerioak ordurarte eramandako politikan aldaketak izango zirela azaldu zuen, baina inor gutxik pentsatu zuen aldaketa hau Onaindiraren tesien ingurutik etorriko zenik. Hasieran inolako negoziazio edo kontakturik ez zela egongo azaldu nahi izan zen. Berehala, ordea, HBrengana hurbiltzea proposatu dute, bada pauso bat. Baina ez arazoa konpontzeko pauso bakarra, ezta gutxiagorik ere.

Aitziber Yarza

EAJ, EA, EUEko zenbait kide eta garai bateko EEko zenbait militante historiko plataforma batean bildu dira abertzaleen arteko batasuna bultzatu asmoz. Ekimen honek batzuen oniritzia jaso du, hala-nola Joseba Egibarrena. Baina beste zenbaitek mesfidantza ere azaldu dute. Honen bultzatzaileek helburu hau lortzeko duten bidea zehaztu beharko dute, alderdiek lortu ez dutena, beraiek lortzea ez baita erreza izango. Argazkian Josu Jon Imaz eta Joxe Maria Agirre, ekimenaren alde azaldu diren etako bi.

Joseba Arregiren gutunak HPINekiko desadostasunak agerian utzi ditu

Hizkuntz politikaren norabidean interes kontrajarriak muturka

Filtrazio baten ondorioz kaleratutako Joseba Arregiren gutunak agerian utzi ditu Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiarekiko dituen desadostasunak. Hezkuntza arloan eta hizkuntz politikan konfiantzarik ez zaiola ematen eta hainbat kezka mintzatzen da bertan. Kultur kontseilaria dimisioa eskatzera eraman duen gertakariak EAJren baitan eta euskal politikagintzan harrotu dituenaz arituko gara.

Kultura eta HPINetik hizkuntz politika bideratzeko orduan, ez loturarik ezta kriterio bateraturik ere ez da antzematen hainbat alorretan.

JOSEBA Arregi Euskal Autonomia Elkarteak Kultura sailburuaren gutun baten filtrazioak hots handiak zabaldu ditu politikagintza munduan. Jose Antonio Ardanza Eusko Jaurlaritzako lehendakariari zuzendua, Hizkuntz Politikaren Idazkaritza Nagusiarekin (HPIN) eta bertako ardura duna den Mari Karmen Garmendiarekin eta EAJko Kultura Batzordeko buru den Luis Mari Bandresekin dituen desadostasunak adibidez adibide argitzen ditu, hizkuntz politikaren mamitzeko ahaleginean lehendakariaren konfiantza ez izateaz kexu agertzen dela. Dokumentuaren kalera-tzearekin batera jakin zenez, Joseba Arregik dimisioa aurkeztu zion lehendakariari.

Zertara dator, baina, filtrazioa? Kultura sailburua erasotzeko tresna izan daitekeela iritzi dute batzuek; bere irudia indartzeko baliatu dela besteek. Inondik ere ez da jakiterik izan, halabaina, nork kaleratu duen dokumentua. Kultura ber-

tatik bidalia edo alderdiki-
deren baten lana izan dela
zabaldu da komunikabi-
deetan, inongo zehaztasu-
nik gabe, beti ere.

Arrazoiak arrazoi, doku-
mentua abuztuan idatzia
izan zela jakinarazi digu
Joseba Arregik eta bertan
ispilatzen diren hainbat kez-
ka egun gainditurik dituz-
tela: «Lehendakariaren
konfiantza osoa nabiz ba-
besa ziurtaturik ditut eta
karguan segitzen dut». Bes-
talde, Mari Karmen Gar-
mendia eta Luis Maria Ban-
dresekin dituen harremanak
normaltzat jo ditu.

Gutunaren arabera, or-
dea, harremanak gaiztotuak
daudela antzematen da eta
horren lekuko duzue segi-
dako pasarteak: «Zurekin
izandako elkarriketaren
aurretik, Gipuzkoan alder-
dian dudak lagun on ba-
tek, eta asko ditudala uste
dut, Bandres eta Garmen-
diaren inguruan politikoki
bukatua nagoenaren idea
zabaltzen ari direla aipatu
zidan». Kontextu honetan,
eta adibidez adibide, kon-
fiantza ukatu zaiola esanez
kexatzen zaio lehendaka-
riari, hezkuntzan eta hiz-
kuntz politikan baztertua
dagoelakoan. «Zigorra eza-
rri zait» aipatzen du, bide-
nabar, Kulturako aurrekon-
tuak aztertzerakoan.

«Mari Karmen Garmen-
dia estimatu, errespetatu
eta babesten dut», Jose An-
tonio Ardanazak, bilera ba-

Eusenor
proiektuarekin egin
dute barne tentsioek
gainezka;
Jaurlaritzatik
bultzatua, Arregik
auzitan jartzen du ●

Arregi Arriagako batzarraren itzalean

ALDERDIEN barnean
ematen diren ikuspegi,
sensibilitate edo talde ez-
berdinen inguruan zurr-
muruak etengabeak izat-
en dira. Hala ere, ez da
batere erraza izaten norai-
noko sinesgarritasuna
duten jakitea. Egiazkota-
suna ziurtatzea are zaila-
goa bihurtzen da EAJ be-
zalako alderdi batean. Ha-
la ere, Arregik Ardanazari
zuzendutako eskutitzak
ikuspegi ezberdinak dau-
dela azaltzen du. Baina
lehendik ere, talde ezber-
dinen inguruan kaleratu-
tako zurrumurru horietan
azaltzen zen Arregi.

1992a mugitu samarra
hasi zen EAJrentzat, or-
duan burutu baizuen bere
3. Batzar Nagusia eta EBB-
ko kide berriak aukeratu
zituzten. Garai honetan
burukideen arteko botere
borrokaren inguruko
hainbat berri kaleratu zi-
ren. EBBn bizkaita-
rrek botere gehiago
lortzeko 'eraso'
egingo zutela, bes-
teak beste. Bizkaitar

hauek *Gipuzkoa Conec-
tion* bezala definitu zuten
taldea geldiaraztea zuten
asmozat. *Gipuzkoa Co-
nection* horren lidergoan
Arregi ageri zen.

Talde hau *Gipuzkoa
Conection* bezala defini-
tzearen arrazoi nagusia
Bizkai Buru Batzarretik
kanpo zeuden hainbat
bizkaitar esanguratsure-
kin zuen harreman litza-
teke, Gernika Klana be-
zala ezagutzen zen taldea-
rekin, hain zuzen. Talde
honetako kide lirakeke
Jose Alberto Pradera, di-
putatu nagusia, Iñaki San
Juan, Eusko Jaurlaritzako
kirol arduraduna, eta
Eduardo Vallejo, Gerni-
kako alkatea.

Gipuzkoan, aldiz, Arre-
gi klana bezala ezaguna-
goa litzateke Arregiren
taldea, eta Gipuzku Buru
Batzarrean ere indar han-
dirik izan ez arren, hainbat

pertsonaia garrantzitsu
bilduko lirakeke bertan,
batez ere, bere sailaren
inguruan lanean ari zire-
nak. Hala-nola, Javier
Zubiarrain, Patxi Plazaola
eta baita Joxe Joan Gon-
zalez Txabarri.

Hala ere, Arregiren tal-
deak arazo nagusi bat lu-
ke, hain zuzen, alderdia-
ren botere guneetan zuen
indar eskasa. GBBen in-
dar gutxi edukitzearen
arrazoi gisa bi aipatzen zi-
ren. Batetik, Joseba Egiba-
rrek Bizkaiko sektore na-
gusienarekin zuen harre-
man ona eta bestetik, Luis
Mari Bandresek zuen
lotura. BBBn indarrak ez
edukitzearen arrazoiak ez
dago hain garbi, baina
zurrumurruak diotenez,
Bizkaiko sektoreak ez dio
Arregiri barkatu zatiketa
garaian azken unenera ar-
te EAJrekin abiatu ez iza-
na.

tean, aipatutako hitzak
gogorarazten dizkio
beste pasarte batean,
aurrekoen harian bere
buruarekiko sumatzen
duen jarrerarekin
minduta. Guztiarekin,
Eusenor proiektuare-
kin egin duela egoerak
gainezka aitortzen du,
bere ikuspegia azalduz:
«Pertsona pribatuek polsi-
kotik 120 milioi pezeta bai-
no gehiago inbertitu dituzte
merkatuan euskarazko
hamar aleko entziklopedia
bat jartzeko. Eusenor kon-
petentzia da Administra-
zioaren diruarekin».

Eusko Jaurlaritzaren ba-
besa jaso ondoren, Mari
Karmen Garmendiaren es-
kuetan utzi zuen lehenda-
kariak Eusenor proiektua.
HPINetik eman zaion za-
balkundean, «proiektua
nazionala da, irekia, eta
une egokian iritsitakoa. Eta

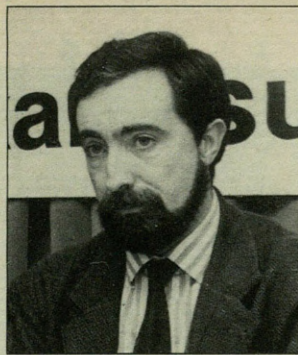
EAJren 3. Batzar Nagusia
burutu zenean askotan
aipatu ziren alderdikideen
artearen zeuden talde
ezberdinak, eta hauetako
baten lider bezala azaltzen
zen Arregi.

JOSEBA ALVAREZ

HB-ko euskara arduraduna

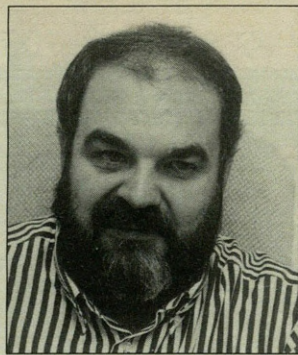
«Euskararen inguruko hainbat arazo konpondu gabe dago EAJ barruan ados jartzen ez direlako. Arregik EAJn batzuk HBren inguruko joera dutenekin lankidetzazabalatzeko asmoa badutela dio, eta ez dator horrekin bat. Arregik gauzak euskararen onerako baino alderdiaren ikuspegi politikoaren komenigarritasunagatik egiten dituela ikusi da. Indar korrelazioari dagokionez, ekintzen politikan Arregiren tesiak gailendu dira».

RAFAEL LARREINA

EAKo parlamentaria

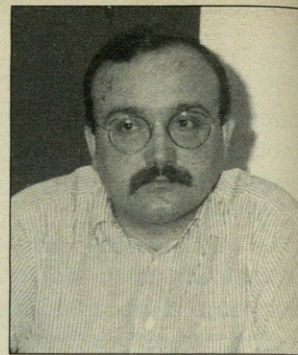
«Orain arte gobernu krisiak bi kideen artekoak izaten dira, orain, aldiz, argi geratu da EAJ barruan ere badagoela krisirik. Arregik azken urteetan nagusikeria izugarria azaldu du. Hizkuntz politikaren lerroetan ezberdintasun nabarmenik dagoenik ez nuke esango, ezberdintasuna bi jokamolderen artean dago. Hizkuntz politika bihurtu da bi jokamolde horien borrokaren esparru. Azkenean EAJk Arregi alde batera utziko du»

MARIO ONAINDIA

PSE-EE lehendakariordea

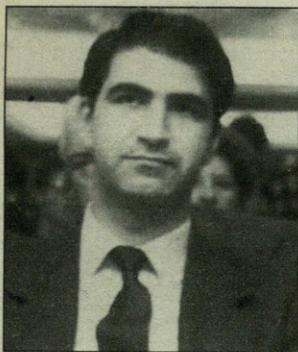
«Arregik eskutitzean azaltzen duen ausnarketa guztiz positiboa da, alegia orain arte hizkuntz politika ez zegoela gizarte osoari zuzendua baizik, euskaltzaleei, eta hori akats bat da. Ordea, Arregik darman politika, euskaltzale guztien artean kontsensusa bilatu beharrean liskarra bilatzea izan da. Euskara gizarte hau batzeko tresna izan behar da. Guk gobernutik ezin dugu hau aldatzeko ezer egin, baina legebiltzarretik eta bai».

PATXI BAZTARRIKA

EUEko bozeramailea

«Ikuspegi ezberdinak orain arte ezkututzen saiatu dira, baina orain ukaezina bihurtu da. Gaur egun hiru hizkuntz politika ezberdin daude gobernuaren baitan. Desberdintasun horiek euskarari besterik ez diote kalterik egiten. Orain sortu den eskandalutxo hori baretzea lortuko dute, baina hizkuntz politikaren arazoa ez dute konpondu. Arazoa ez dela pertsonala pentsatu nahi dut, bestela izugarritzko arduragabeke-ria bailitzateke»

LEOPOLDO BARREDA

PPko bozeramailea

«EAJk arazoak lasaitasunez konpontzeko gaitasunik ez duela azaltzen du krisi honek. Behar hau begi bistakoa da arazoak pertsonalak eta alderdikoak baitira. Alderdiaren proposamenak Luis Mari Bandresenak dira, eta hauek Jaurlaritzarenak baino indar handiagoa dute. Arazoak ez dira berriak, baina krisia Arregik ardura eta arrazionaltasuna erakutsi duenean iritsi da».

borrelako garrantzia duen proiektua ezin da esku pribatuetan utzi eta garatu, gizarte ekimena eta erakunde publiko eta parapublikoen ardura behar du aitortzen da. Bi irudiok argi uzten dute zertan diren Arregiren eta Garmendiaren jarrerak alor honetan.

Arregik Garmendiarekin lituzkeen enfrentamendu guneetan oso atzera egiten du, hala ere. Horrela, Joxe Juan Gonzalez Txabarri HABEko zuzendaritzatik «sakrifikatu» zuela aipatzen du, HPINek Erakundea begi onez hartzeko modua zitekeelakoan, «alferrikakoa gertatu den arren». Alor honetan, iaz euskaltegi libreak dirulaguntzarik gabe utzi zituela eta, «nirekin hitz egin gabe, Luis Maria Bandres hiru aldiz bildu da AEK-ko ordezkariarekin eta agintzen dio irailean Al-

derdiak erabakiko duela Kultura Sailaren neurria zilegi den ala ez», kritikatzen dio lehendakariari.

Enfrentamendu guneak

Kultura Sailburuak hartutako erabakia «ez da nik egingo nukeena» esan zion ARGIAri Mari karmen Garmendiak. «Ureskasia dagoe-nean ura gutxiu egiten da eta ezin da lehortea egongo ez balitz bezala jokatu. Zer egiten du baina, herriko alkateak borrelakoetan? Auzo guztietara ura irits dadin saiatzen da, ez auzo batzuentzat ura banatzen bakarrik».

UZEIren inguruan izandako desadostasunak ere gogoratzen ditu Arregik. Mari Karmen Garmendiaren ahalegin nagusietarik bat

izan dena, hizkuntza bera-
ren garapenerako *corpusa*
osatzearena (hor kokatzen
da Uzei), hitzarmenen bidez
baino harreman libreagoe-
tan oinarriturik lotu behar
dela ulertzen du eta Arregik.
HPINek bere kabuz hartu
zuela lerro beretik jarrai-
tzeko erabakia eta Kultura-
ren kezkak ez zirela kon-
tuan hartu azpimarratze-
ni ditu gutunean. Kezkak kez-
karen atzetik, «HBren in-
guruko sektore euskaldu-
nekiko» zer jokabide hartu,
krisiaren korapilo nagusia
aurki daiteke.

HPINetiko sektore horieki-
ko hurbilketa planteatzen
dela eta (lehendakaria ere,
asmo berekotzat jotzen du),
zentzu honetan osatu be-
harreko politikaz ez duela
ez alderdian ezta gobernuan
ere hitz egiteko aukerarik
izan gogoratzen du. Eta ka-
suan kasuko egoerak azter-

Elkarri muturka eta konponezinean irudikatu digu egoera Arregik bere gutunean. Hain kritika zabala egiten baitu, etena tamainakoa dela pentsa daiteke.

tu behar direla aipatu: «Zenbait kasutan borrelako talde batzuekin elkarlanera joan abal izango dugu, baina beste batzuetan ez». Kontrako ezarritik sartu zaio, baina, «aurrekontuen arabera murritzu behar izandako hainbat dirulaguntzen aurrean sortutako plataformak —kultur Kezka, kasu— ni erasotu nauten bitartean, HPINetik elkarriketatzen aritzea». Euskal Kulturaren Batzarrea (EKB) eta Paulo Agirrebalztategiren izenak sartzen ditu zaku berean.

Iazko martxotik aurrera HPIN eta EKBk elkarlanerako hainbat konpromezu hartuak dituzte, eta aldiz, birritan salatu da EKBtik Arregirekin elkarriketatze-

ko saio guztiak hutsalak gertatu zaizkiela. Honekin lotuz, «gaiztoaren papera» betetzea suertatu zaiola adierazten du gutun hone-tan, «HPIN eta Luis Mari Bandres dira zintzoak, eta

■ Luis Mari Bandres eta Mari Karmen Garmendia zintzoen paperean eta bera gaiztoarenean jarrita EAJ eroso aurkitzen dela salatzen du ●

egoera bonetan oso eroso dabil-tza, irudi horren in-dartzeko aukera guztiak aprobetxatuz».

Euskarazko egunkariare-kin gertatu denak ere amorrurik sortu dio, Euskararen

Aholku Batzordea jotzen baitu proiektu instituziona-laren ehorzletzat, bere ga-raian babestu ez zuelako. Batzordeak iragan ekainean aurkeztu zuen hamar urte-ren ondorengo txostenean,

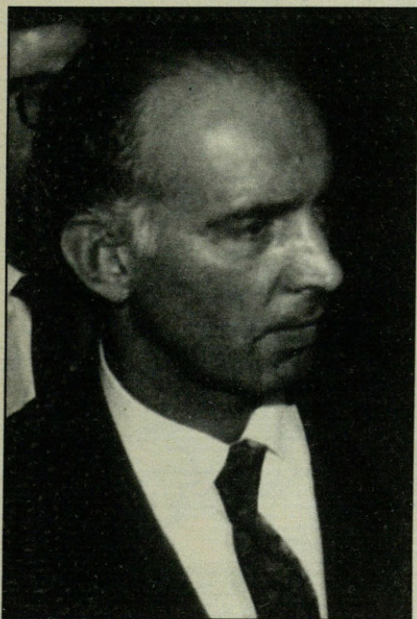
karrizketak, baina, *inpas-sean* daude.

Gutunaren atal luzeena hamar urteotako hizkuntz politikari buruzko hainbat burutapen eginez osatzen du. Autokritikak begiratzen ditu bertan, euskaltzaleen zenbait dogma eta mito hautsi nahiez. «Datu eta estatistikien triunfalismoan oinarritua» dagoela eta «aurrerapen errealean falta ezkutatzeko delat» epaitzen digu.

Guztiok kontuan hartu-rik, hizkuntz politikan EAJ-ren baitan zartatutako irudia nola osatuko den ikusteke gaude.

J.J. Petrikorena
Aitziber Yarza

E Z P A L A K

■ BARNE SAILA CALVOREN SENITARTEKOEI ORDAINDU BEHARREAN

GASTEIZKO 3. instrukzio epaitegiak azaldu duenez, Juan Calvoren atxilotan parte hartu zuten ertzainengan ardura penal aztarnak nabari ditu. Epaitegiak toxikologia institutuak ertzainek erabili zuten CS gasen inguruan eginiko txostenak jaso ditu, eta hauek ikusi ondoren ertzainen jarreraren inguruan zalantzak izateko frogak badaudela dio. Hala ere, oraindik ere ez du erabaki frogak nahikoak ote diren ertzainak falta edo delitua egin izanaz salatzeke. Azkenean, salatzen baditu, Auzitegi Probintzialak epaitu beharko lituzke, eta erruduntzat joz gero, ertzainek edo ziurrenik Barne Sailak kalteordaina ordaindu beharko die Calvoren senitartekoei. Kalteordain hau 16 milioitik gorakoa izango litzateke epaileak ertzainak erruduntzat joz gero.

■ AMEDO BERRIRO KALEAN HAGIN BAT KENTZEKO

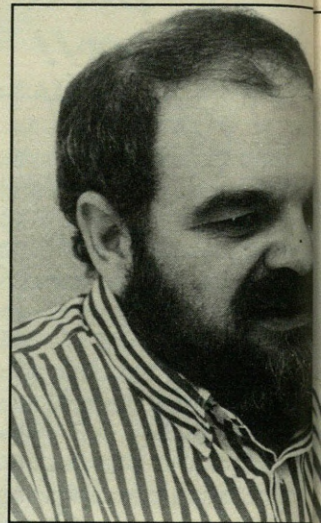
AZKEN urteetan Jose Amedo behin baino gehiagotan atera da Guadalajarako espetxetik, eta hauetako askotan osasun arazoak zirela medio. Oraingoan hagin bat kentzeko atera da espetxetik. Abenduaren 20an kalez jantzita zihoazen lau poliziekin atera zen eta hauekin gosalduraren ondoren hagina ateratzera joan zen. Espetxeko zuzendaritzak adierazi zuenez, hagina kentzeak zailtasun handia zuen eta horregatik erabaki zuten espetxetik kanpo egitea. Iturri berek azaldu zuten, honek ez du beste presoak baino eskubide gehiago duenik adierazten, edozein preso ere horrelako kasuetan espetxetik kanpora aterea izaten baita.

■ ERTZAINZA URTARRILAREN 24-ERA DONOSTIAN

ERTZAINAK jasoko dituen lehen hiri-burua bilakatuko da Donostia hilaren 24ean. Egun horretan 384 ertzain hasiko dira lanean bertan, eta beraien lan esparrua herritarren segurtasuna eta delituen ikerketa izango dira. Baita Martuteneko espetxea zaintzea eta bertatik egiten diren presoek espetxe aldatetako ere. Horretaz gain, autonomi elkarteak instituzioak eta Entzutegi Probintziala ere zainduko dituzte.

Hasiera batean Amara eta Intxaurrondoko koartelak irekiko dira eta urte erdialderako edo Ondarretako egoitza zabaltzeko asmoa dago.

Otsailaren 14ean, berriz, Irunen sartuko dira ertzainak eta era honetan Gipuzkoa osoan Ertzaintzaren zabal-tze lana amaitua egongo da.

«Noizbait euskal herritarrek bakea ezagutzen badugu, hau da, euskal herritar guztien arteko elkarbizitze demokratikoa garatzeko gai bagara -HBtik bati eta PPraio-, neurri handi batean Goardia Zibilari esker izango da. Gorputz honek ez baitie terroristen atentatuak begia begi truk eta hortza hortz truk erantzun, eta heroien diziplina agertu baitu, hain zuzen defenditzen ari zen horien elkartasun ezaren aurrean».

Mario Onaindia, PSE-EEko lehendakariordea.
El Correo Español, 94-I-6

«Orain arte bete ditugun etapa desberdinek beste aro batean pentsatzen hastera dakar; aro berri honen helburua ezker abertzalearen batasuna izango litzateke».

Richard Irazusta, EMAko burua.
Egin, 94-I-4

«EAJk leialtasunez erantzun behar du nik alkate bezala dudun arduraren aurrean».

Odon Elorza, Donostiako alkatea.
El Mundo, 94-I-6

G O R D E T Z E K O A K

IRIBARREN-EN ZAURIAK KE POTEAK ERAGIN ZITUELA ARGIAGO

ANTZA denez, azken txostenek gero eta argiago uzten dute Mikel Iribarren gazteak jasan zituen zauriak ke pote batek eragin zituela. Zenbait froga burutu ziren joan den urteko urrian, zerrien buruekin, eta hauen bidez gero eta argiago dago Iribarrenek jasandako kalteak ke pote baten ondorio direla. Beraz, zenbait agintarik kalteak molotov koktel batek eragin zituela zabaldu bazuten ere, bersio hori ezeztua geratzen da.

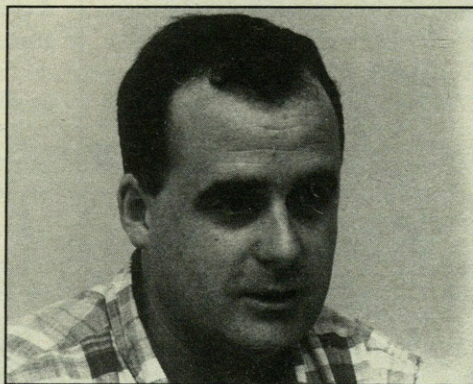
K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

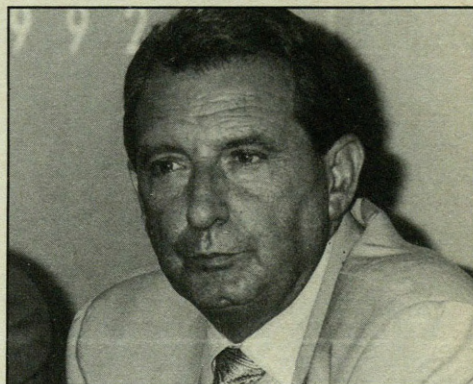
«Elkarrizketarik ez mantentzea alderdien artean indarra adierazteko seinale biburtu da, beraien abultasuna gordetzeko ezkutu modukoa. Eta hori akats larria da. Dardar batean jartzen naiz arduradun politikoei irtenbidea oraindik urruti dagoela entzuten diedanean. Akats larria da politikari batek hau luzerako doala esatea. Beraien gaitasun ezaren adierazpide da».

Jonan Fernandez,
Elkarri-ko kidea.
El Mundo, 94-I-3

JOSEBA EGIBAR

Gogor kritikatu zuen EBBko bozeramaileak Goardia Zibilak azken aldian jartzen dituen kontrol ugariak. Salaketa hauek orain azaltzearen arrazioa Juan Carlos Leturia, EAJko Ormaiztegiko alkateak kontrol batean jasandako tratu txarrak izan dira. Egibarren ustez, «umiliazioa, probokazioa eta tratu txarrak borrelako egoeratan obizkoak izaten dira. Ebundaka pertsonak bizi izan dute egoera hau. Eta borrelako egoera bat ezagutzen duen gazte bat ez da bere borretan geratzen. Horrek gizartearen elkarbizitzea zailtzen du eta gorrotoa sortzeko makina biburtzen dira» ●

JOSE ANTONIO AGIRIANO

Gobernuaren EAEko ordezkariak ez du, antza, Joseba Egibarrek esandakoari jaramonik egiteko inolako asmorik. Agirianok azaldu duenez, «Goardia Zibilak kontrolak egin jarraituko du, Egibarrek gustuko izan ala ez». Agirianok aholku bat ere eman zion Egibari: «Hitz egin baino lehen esan behar duena pentsa dezala». Azkenik, Agirianok Goardia Zibilaren jarrera zein izango den argi utzi du. «Herritarren segurtasuna Er-tzaintzaren eskuduntza da, baina borroka antiterrorista Goardia Zibilarena da eta beraz, kontrolak nahi dituen lekuan jartzen jarraituko du» ●

Lurra eta askatasuna

«**GRITO** Emiliano Zapata - quiero tierra y libertad - y el gobierno se reía - cuando lo iban a enterrar.». Halaxe dio gaztelaniazko korrido herrikoiei eta ezagun batek, iraultza eta indio berbak batu zituen gizon haren ekimenaz. Chiapaseko indigenek ere, mendeetan zehar ez dute besterik gura izan: lurra eta askatasuna. Ez da asko bada, baina dena aldi berean. Mexikoko gobernuak oraindik ezuztekoa irentsi ezinka arituko da, akaso; baina Chiapas eta, oro har, Tehuantepec-eko lurralde haietako jauntxo eta agintarien barre algarak hildako indigena- nekazarien samin malkoekin nahastuko dira. Zihur.

Inork ezagutzen ez zuen Chiapas hura mundura zabaldutako Askapen Nazionalerako Armada Zapatistako (EZLN) gerrilariak. Mende hasierako

Emiliano Zapata buruzagi nekazal-indigenaren oihua euren egin eta, XXI. mendearen atarian, haren eskakizunak barreiatu dituzte mundu osoa. Kapitalismoak sozialismoa garaitu duen garaian; Hego eta Ertamerikan borroka armatuak zentzua galdu ei duen garaian; espainiarrek konkistatu zituzten lurralde haietako leku askotan ezkerre legezaren bidetik agintea lortzekotan dagoenean; eta ez dakit zenbat eragile nabarmen gehiago aurka daudenean, talde zoro bat armez altxatu eta aski dela dio, historiara atzera egin guran edo.

BAINA Chiapasen, eta munduko beste leku askotan aldatu al da bada historia? Nekez egin ahal izango da orduan historian atzera, berau berbera denean. Pancho Villa eta Emiliano

Zapataren iraultza ez da oraino heldu ahantzitako zona hartara, Oaxaca edo Mexikoko Barruti Federaletako hirin-guruetara iritsi ez den moduan. Mexikoko zonarik txiroena da Chiapasekoa, populazioaren %33k deselikapen larria pairatzen du eta haurretara jo ezkerre kopuru hau %77raino igotzen da. Hamabost urtetik gorakoen analfabetismo maila %33tik gorakoa da. Haurren gehiengoak ez du bere lehen mailako ikasketak ere amaitzen... eta abarra luzea bezain mingotsa da. Jauntxokeria, bere modu gordinenean, jaun eta jabe da Mexikoko hegoaldean.

Galtzekorik ez dutenen altxamendua izan da. Erresistentziaren ahotsa armaz altxatu da Chiapasen, baina ez da erresistentziaren ekimen bakarra izan. Chiapasen eta Tehuantepec-eko

Azkenean aterata da galego hutsez argitaratutako lehenbiziko egunkaria: «O Correo Galego». Proiektua «El Correo Galego» egunkariaren eskutik dator eta Xoxe Manuel Rey da zuzendaria. Hilaren 6an argitaratu zen lehen zenbakia eta bere arduradunen esanetan, 7.500 ale inguru salduko ditu. Beste bi proiektu ere badaude. Bata «A Nosa Terra» astekari nazionalistarena eta bestea «La Voz de Galicia» egunkaria jadanik aztertzen ari dena. Azterketa hau, Tucho Calvo, azken egunkari honetako kirol saileko arduraduna, egiten ari da eta honez gero nahiko aurreratua izango du. Atera dena zein ateratekeen «La Voz de Galicia», biak dira zentro-eskuintiar eta espainiarzaleak. Galiziako eskuintiar espainiarzaleak aurre hartu diete abertzaleei, baina galegoz. Ongi etorria, beraz, aurre hartzea.

O Correo Galego

EDITORIAL

Algo está xa a cambiar en Galicia

Nace o primeiro xornal en galego

lurralde osoan populazio indioa nagusi da, horra hor zapalkuntzaren eragilerik garrantzitsuenak. Nekazari mestizoa —indio izatea borondate kontua da orduan— zapalduta dago baina nekazari eta indioa gainera izan ezkeror, zapalkuntzaren azpitik dau-de, hori posible bada.

HAMAIIKA etnia indio desberdin elkarbizi dira Tehuantepec-eko Istmoan: Zapotekoak, mixeak, mayak, mexikak, nahuak... eta, gehiago edo

— Erresistentziaren oihua tiroz entzun da Chiapasen baina ez da erresistentziaren ekimen bakarra izan ●

gutxiago eta bakoitzak bere modura, guztiek izan dute sustraitua erresistentziaren ideia. Bestela nola biziraun bost mendetako kolonizatzaileei eta hauen oinordekoei beren ohituren oinarriak gordez? Harrigarria izan liteke altxamendua bera baina lurralde haietan erresistentziarako prestakuntza aspalditik datorren kontu da eta, iragandako V. mendeurrena dela eta, antolatutako erresistentzia gainera. Horren lekuko dira UCIZONI eta CIOAC moduko nekazal eta indigenen erakundeak.

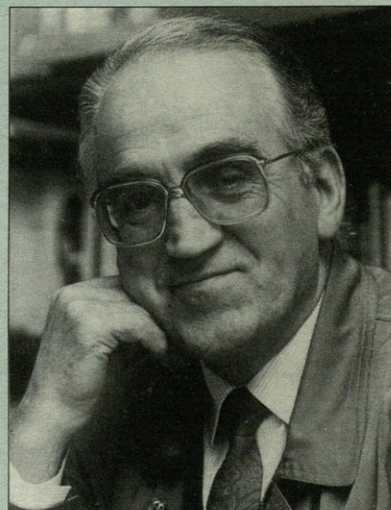
EZLNek ez du Mexiko hiriraino heltzea lortuko, ez gaur eta ez bihar ere, inozentegia litzateke horrelakorik sinestea. Nahikoa izango dute errepresio basatiari aurre egitearekin, baina zona hartan ere, dagoeneko gauzak ez dira berdinak izango aurrerantzean.

Xabier Letona.

Delors-en liburu zuria

DELORS-EN liburu zuria 'argitara' berria da. Esan nahi dut, Europar Kontseiluak onartua. Europar krisia, geldotasuna, lagabezia, ezkortsuna dagoelako, Delors-ek, Europagan sineste duen sozialdemokrata honek, mugiarazle, esnatzaile izan daitekeen eginasmoa burutu eta aldarrikatu du Bruselan. Izan ere, Europar Batasunean igaro berri den urtean %11raino igo da langabezia. Eta, gainera, ez da espero langabeziaren tasa jeisten hasiko denik 1995 urtea ongi aurreratu arte.

Liburu zuria atera badu, hain zuzen orain, Delors-ek, Maastricht-eko Tratatuak honela agintzen duelako izan da. Europar Batasuna sartu da, iadanik, bere bigarren garapen aldian. Eta ekarri dituen aldaketatik, hona hemen bat. Aurrerantz, Estatu kide bakoitzak gauzatzen duen politika ekonomikoa, guztientzat interesa duen politika ekonomikoa, guztientzat interesa duen, interes amankomuna duen, gaia bilakatu da. Politika ekonomikoa kide bakoitzak berea egiten saiatzen da, indarrean dauden baldintza oro barne. Hamabi estatuen politika ekonomikoek zerikusi estua dutelarik elkarrekin, nolazpait koordinakuntza lana egin beharra dago Brüsselatik Liburu zuria eginkizun hori betetzera dator. Europak, ezkortsun honetatik ateratzeko, bultzada bortitza eta norabide argiak behar ditu. Hazkundera, lehiakortasuna, enplegua dira xedeak eta Delors-ek proposaturiko dotrina, hobeki esan, ekintza-plana Europar Kontseiluak, ein handi batean, onartu egin du.

GURUTZ ANSOLA

Deustuko Unibertsitateko irakaslea

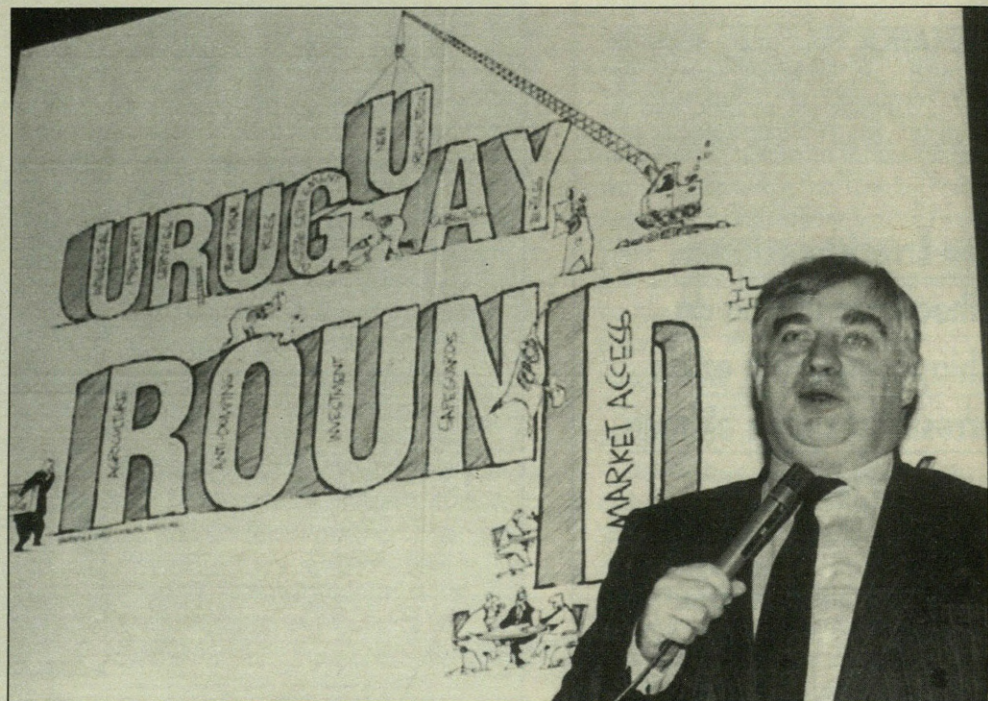
MAASTRICHT-EKO Tratatuak xedatzen duenaren arabera, Kontseiluak gomendatu egiten dizkie norabideok Estatu kideek kontuan har ditzaten eta jarrai ditzaten bakoitzak bere politikan. Are gehiago. Kontseilua ez da gomendio hutsetan geratzen. Estatu kideen egoera eta jokaera jarraitzen ditu, aztertuz ea zenbateraino ados datozen Brüsselako norabide eta xede orokorrekin. Norbait errebelaturik badabil, aholkatzen du itzul dadin bide zuzenera. Salatu ere egin dezake honen edo haren desbideratzea. Salaketa, nahiz diplomaziari erantzi, jendaurrean eger dezake. Jakina, Europar Batasunak ez du aberiarik, ez boterarik, Estatuaren gainekorik. Halere, zeharka bederen, kideen autonomia mehar dezake. Europaren Batasunerantz aurrean egiteko eman beharko diren pausuak, gero eta astunago bihurtzen ari dira. Konberjentziaren irizpide zorrotzak badirudi indarrean darraiteela.

DELORS-EN liburu zuria, azalez eta mamiz, Europaren hazkunde, lehiakortasun eta enpleguari astinaldi gotor bat eragiteko burutua izan da. Alabaina, bidean zehar, ezinaren ezinez abiadura motelduz, bizpahiru Estatu kide atzean uzteko ere zailtasun gehigarri gerta daiteke.

Merkatu GATTazkaren aroa

Sinatua da GATTen Uruguayko Erronda, baina oraindik hitzarmen liburuan hutsune asko geratu dira gerora negoziatzekoak. 1995eko urtarrilean sartuko da indarrean, baina urte batzuk beharko dira ondorioak ikus ditzagun. Antza, guztien mesedetan egindako akordioa, baina batez ere bi erraldoik negoziatutakoa: Estatu Batuak eta Europako Batasuna.

IAZKO benduaren 15erako sinatu zen GATTen zazpigarren erronda, Uruguayko Erronda alegia. FMI edota Mundua Bankua ez bezala, GATT ez da erakun-

Peter Sutherland irlandarra izan da Uruguayko Errondari amaiera eman dion zuzendari nagusia.

de bat, 115 estatuk sinatutako akordioa baizik.

Mundu merkatuaren liberalizazioaren sakralizazioa barreiatu da lau haizeetara, baina akordio hau ez da, sarritan ulertu izan den moduan, mundu merkatua erabat liberalizatzeko akordioa. Ezta merkatu eragiketen arteko oztopoak ezabatzeko ere. Baten batzuk erditik kenduko ditu apika, baina helburua, batez ere, tarifa arlokoak ez diren hesiak (kuotak esaterako) gutxitu edo ordezkatzeta da, horrela nazioarteko merkatu eragiketak gardenagoak

eginez. Libreganbioa bul-tzatzeaz gain, mundu merkatuaren arautegi zehatz bat lortu gura du eta, zentzu horretan, Uruguayko Erronda oso urrats garrantzitsua izan da.

Hondamendi edo miraritzat aurkeztua izan da Uruguayko Erronda hau. Sinatu izan ez balitz, burtsa eta diru hondamendia iragarrita zegoen epe motzera; epe ertainera, egungo protekzionismoaren handitze izugarria eta, ondorioz, atzera-kada ekonomikoaren areagotzea.

Ondorioak gordinak

izango dira, epe motzera behintzat nekazaritzak eta industria sektore ugari bir-moldaketa gogorrek eza-gutuko dituztelako. Hala ere, adituen esanetan, epe ertain eta luzera mundu mailako Barne Produktu

«Datorren hamarkadarako gure esportazioak bi heren handitu behar ditugu» ●

BILL CLINTON

Gordinaren (BPG) handitzea ekarriko du. Eragina, dena den, oso geldoa izango da, salbuespen, denbora luzean indargabetzen diren neurriak eta negoziaketa ugari zabalik utzi baititu akordioak.

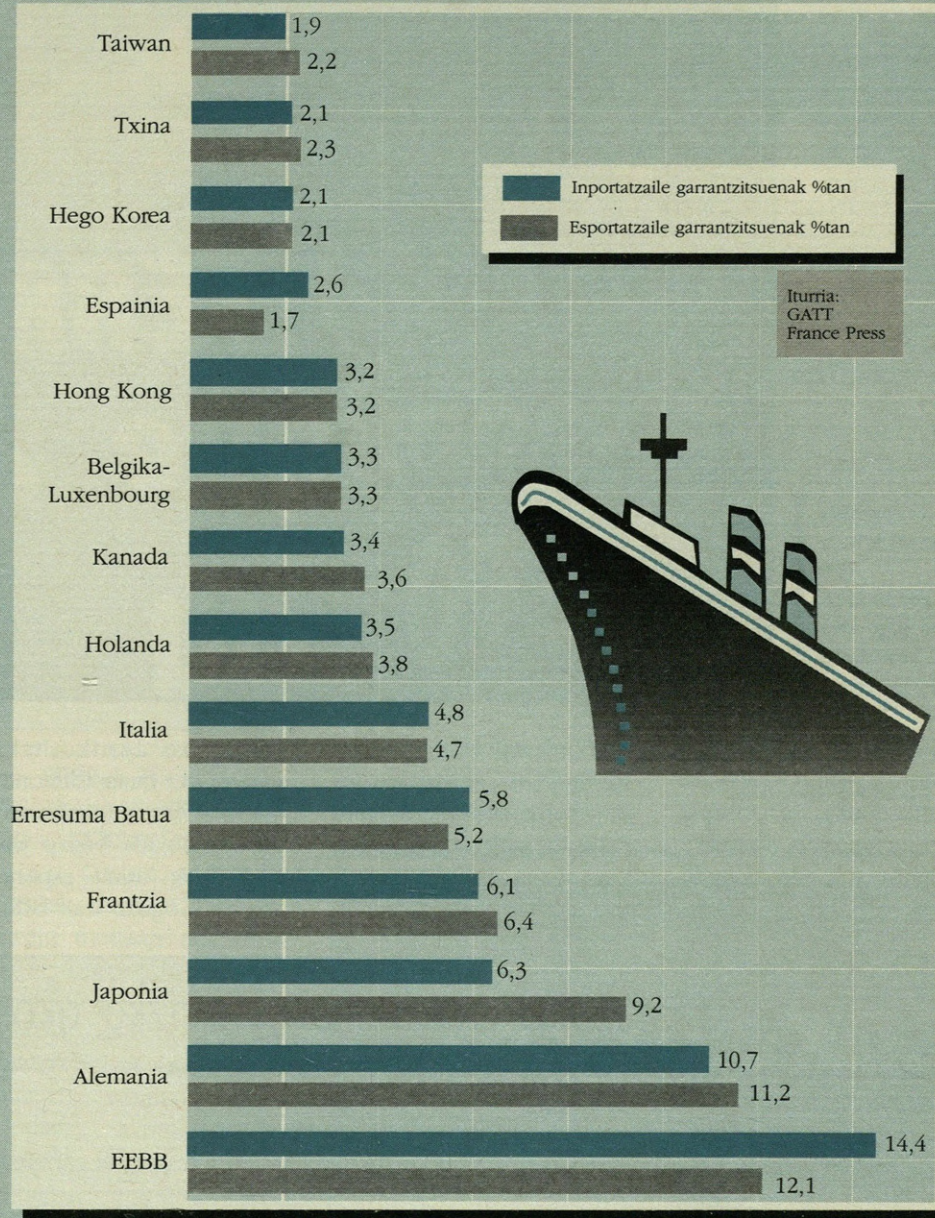
Akordioen bultzatzaileek irabazleek bakarrik egiten dute berba, baina, jakina, ez dute denek maila berean irabaziko. Ikusentzutekoen arloan Europak irabazi egin ei die EEBBei, baina zer preziotan? Finantz zerbitzu eta itsas garraioen truke, esaterako. Sektore hauek akordioan sartu badira ere, horren ahulak dira eta horren gutxi aldatu dira akordioak ezen EEBB irabazten ateratzen diren.

EEBBen merkatua

ERRI gehiegi ukitzen ditu akordioak berau Estatu Batuen eta Europako Batasunaren arteko kontua dela esateko. Alabaina, begibistakoa da gai garrantzitsuetan erraldoi bien artean dagoen desadostasuna, eta adostutakoa edo kanpoan utzitakoa batez ere beraiengatik izan dela. Hortik bada, japoniarren muzinezko keinua. «Akordioa, funtsean, EEBB eta EBren arteko gauza izan baita».

Mundu guztiari egingo omen dio mesede, baina gehiago gehien eduki eta gehien saltzen duenari: EEBB eta EB, eta oro har zazpi handiak. Teorikoki behintzat herri azpigaratuak kontuan hartu behar diren sasoi hauetan, herri gartuek txiroenak Europa eta EEBBetako merkatuetan sartu ahal izateko onurak gogorarazi dituzte behin eta berriz. Hau neurri batean egia izanik, kontuan hartu

MUNDUKO MERKATU FLUXU GARRANTZITSUENAK

Uruguayko Errondan lortu den akordio orokorrak mirariak ekarriko ei ditu mundu mailako ekonomian. Emaitzak ikusi behar baina, bere horretan eta arrakastaz bilakatzen bada, EEBBek aterako dute etekinik handiena.

Adostutako akordioen arabera, mugasariak, oro har, % 50 murriztuko dira eta honek mundu mailako merkatu eragiketetan % 50eko hazkundera ekarriko du. Ehuneko hori dirutara eramanez, 1995ean, akordioa indarrean sartuko den urtean, hazkundeak 30 bilioi pezeta (1.300 miliar libera inguru) esan nahiko

luke. Horrela, bada, Mickey Kantor EEB-Betako negoziatzailearen esanetan, munduko ekonomia ia 850 bilioi pezetako neurrian indartuko litzateke datoren hamarkadan.

Epe ertainera, dena den, akordioak astintze gogorra ekarriko dio Europako ekonomiari, eta epe motzera nekazaritzan zein ehungintzan lanpostu ugari galduko dira. Merkatu liberalizazioak ekonomiaren hazkunde ez inflazionista ei dakar, baina aurretik industria ugari birmoldaketa latzei aurre egin beharko diete.

Frantziako
nekazariak izan
dira
akordioaren
aurka gogorren
borrokatu
direnak.

behar da akordio hau gehien saltzen dutenek adostu dutela, eta batipat eurei egiten diela mesede.

Clintonen ondo gogor-razi zuen iazko irailean ha-

markadaren bukaerarako EEBBek bi herenetan handitu behar zituztela beraien esportazioak. Horixe da, hain zuzen, errepublikarrek lehenago ere atzerakadatik

ateratzeko aurrikusitako miraria eta baita Clintonen eta, oro har, multinazional guztiek abiada bizian jarri gura duten tren: esportazioena. Gogoan izan behar

da iragan hamarkadaren hasieran EEBBek ia 20 bilioi pezeta (887 miliar libera inguru) jaso behar zituztela berarekin zorretan zeudenen patriketatik, eta gaur

Uruguayko Errondako oinarritzko akordioak

NEKAZARITZA. Orain arte itxita zeuden merkatuak bere barne produktuen %3 zabalduko dira eta sei urteren buruan kopuru hau %6ra igoko da. Dirulaguntzak jasotzen dituzten esportazioek, sei urtetan egungo kopurua baino %21 gutxiago esportatu beharko dute, eta dirulaguntzak %36 murriztuko dira.

MERKATU ERAGIKETAK. GATT-en idazkaritza ordezkatzen duen Alde Askotako Merkataritza Erakundea (AME) sortu da. Erakunde hau izango da akordioaren zaindaria.

DUMPING-A. Konkurrentziari kaltezekotan, merkatuko salneurrien prezioetik behera saltzeari deitzen zaio *dumping*. Horrelakorik gerta ez dadin arau zehatzak ezartzen dira, hots, *dumping*-aren aurkako neurriak.

JABEGO INTELEKTUALA. Akordioak, lehenbiziz, jabego intelektual bereziki zaindu du. Zehaztutako hainbat arlotako egile eskubideak babesten ditu: literatura eta arte lanak, programa informatikoak, logotipoak, merkatu markak, industria diseinuak, asmakizunak... Herrialde garatuak bereziki eskatzen ari ziren horrelako zerbait eta, batez ere, euren onurarako izango da.

ZERBITZUAK Oso arlo garrantzitsua izan arren, orain arte GATTetik kanpo zegoen. Orain barruan sartu da, baina hainbat azpisektore oraingoz akordiotik kanpo utzi izanak ia guztiz indargabetu du akordioa.

● **Ikusentzutekoak.** Ez dago adostasunik EEBB (esportatzailearik garrantzitsuenak) eta Europako Batasunaren artean (inportatzailearik ga-

rarrantzitsuenak). Funtsean su-eten antzerako bat egin da eta Europak bere babes sistemarekin jarraituko du. ●

Finantzak. EEBBek noizbait bere merkatua zabaltzen badute, banan-banan zabalduko diete, honela, gura duten guztiei, eta elkarrekiko arau berdinekin. ● **Telekomunikazioak.** Ez da negoziaketarik ez eskaintzarik izan EEBB (merkatuak konpainia handien araudien menpe funtzionatzen du) eta Europaren artean (kontrol publikoa dago).

EHUNGINTZA. 1995etik aurrera, Multifibra Akordioa (kuotak jarritz, akordioak bi estatuen artean egiten dira) balio barik geratuko da 10 urteren buruan. EEBBeko ehungintzako produktuak %25 jaitsiko dira. Tarifen jaitsiera batez beste %50ekoa izango da.

GATTen kronologia

1947ko URRIA- AZAROA Urrian munduko 23 estatuk GATTen sorrerarako oinarriak finkatu zituzten Geneban. Azaroan, La Habanan, akordioa finkatu bai baina negoziaketek porrot egin zuten.

1948ko URTARRILA Bilkura honetan GATT gorputzuta geratu zen eta ordutik aurrera zazpi erronda desberdin burutu dira: Annecy (Frantzia) 1949;; Torquay (Erresuma Batua) 1951; Geneba 1956; Geneba 1960-61 (Dillon Erronda izeneko); Geneba 1964-67 (Kennedy Erronda); Geneba 1971-79 (Tokio Erronda, han hasi zelako); eta azkenik, Uruguayko Erronda.

1986ko IRAILA Uruguayko Errondaren hasiera. Zerbitzu eta nekazari produktuen komertzioa barruan sartu zen.

1988ko ABENDUA Kafea eta produktu tropikal batzuen mugasari buruzko akordioak lotu ziren.

1990eko ABENDUA Estatu Batuak eta Europako Komunitateak nekazaritza laguntzei buruz zuten iritzi kontrajarriak medio, negoziaketa guztiak eten ziren.

1993ko UZTAILA Peter Sutherland irlandarra GATTen zuzendari nagusi izendatu zuten.

1993ko ABENDUA Uruguayko Erronda sinatu zen.

egun berak 140 bilioi pezeta zorra duela. Nonbaitetik atera beharko du bada diru guzti hori, aldi berean bere defentsa eta atzerriko politika berdintsu aurrera eramanez.

EEBBek munduan ekoizten den zituaren % 20 produzitzen dute eta merkatuaren % 40 kontrolatzen. Europako Batasunak bere zitu produkzioaren % 20 baino gehiago saltzen du eta EEBBek % 50 baino gehiago. Magreb, Asia eta Ekialde Hurbiletik zitu eskaria asko handitu da azken urteotan, eta EEBBek, nola edo hala, merkatu horien zatirik handienak eskuratu gura dituzte. 70eko hamarkadaren hasieran izan zuten merkatu nagusitasuna berreskuratu gura dute, eta horretarako ezinbestekoa zaie PAC (Nekazaritza Politika Komuna) ahultzea; orain egin dutena, alegia.

1992ko azaroan, Frantziaren aurkako jarrerare-

kin, EEBBek eta Brusselak Blair House akordioa sinatu zuten, EEBBen mesedetan egina. Orduz geroztik, EEBBek akordio hori aldaezin moduan negoziatu izan dute Uruguayko Errondaren barruan eta azkenean, beste sektore batzuetan amore aman behar

Merkatu mailako lehia handitu egingo da eta txikiak larri beharko dute irauteko ●

izan badute ere, nekazaritza aurre hartu diote Europari. Beraz, kontua ez da erraldoi bien arteko esportazioekiko dirulaguntza politikari buruzko borroka, baizik eta merkatuaren zatirik handiena nork eramane-

MERKATUA MUNDUAN

ONDASUNAK % 81
(487 bilioi pezeta*)

ZERBITZUAK % 19
(113,5 bilioi pezeta)

*21,2 libera

Iturria: «El Mundo» 1993-12-15

go duen borroka erabakiorra.

Handien lehian txikiak ere zerbait esan beharko dute, baina gutxi oraingo, eta esatekotan ere neke truke izango da, mundu mailako lehia handitu egingo baita eta merkatuan bizirauteko moduak topatu beharko dituztelako. Txikiak desagertu egingo dira sektore askotan; horre-

xegatik, garapenean dauden herriek euren arteko elkarlana sendotu beharko dute, herrialde garatuak aldetik joango zaizkien produktuei aurre egin ahal izateko eta eurek handien merkatuetara heltzeko. Handien beste estutze bati erantzun behar, beraz, herri azpigaratuek.

Xabier Letona

MAIAKOVSKI

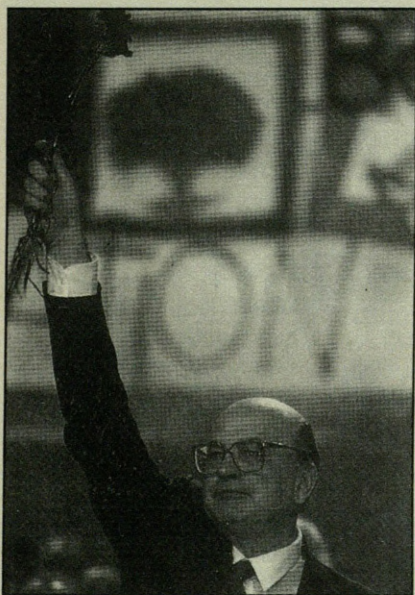
Poemak

errusieratik euskarara lehen aldiz ekarriak
Koldo Izagirrek apailatutako antologia eta itzulpenaz

Susa literatura argitaletxea 37 15 45

HISTORIA ETA GERO

■ «CRAXISMOA» ITALIERAZKO HIZTEGITIK KANPO

SINESGAITZA da porrot politikoak noraino eraman dezakeen gizon edo emakume baten izena. Italiako lehen ministro sozialista izan zen Bettino Craxiren kasua nahiko adierazgarria da. Ustekzko ustelkeria kasuak zirela eta gobernutik aldendu ondoren orain bere izenean oinarritutako berba bat kenduko dute «Devoto-Oli» italierazko hiztegi ospetsutik. Giancarlo Oli, hiztegiaren zuzendariak dioenez, «berba bat izen propio batean oinarritzen denean, pertsona honek zeregin garrantzitsu batean jarraitzen duenean bakarrik du zentzua». Craxiren erantzuna nahiko zehatza izan da. «Berba hori hiztegitik kentzea erabaki duenak, berba hiztegian sartzea erabaki zuena bezain alua da».

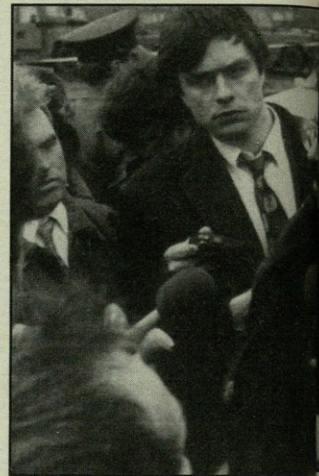
■ KARPOV-KASPAROV ETENGABEKO LEHIAN

BITXIA mundu mailako bi xake txapeldun hauen norabidea. Aldamenean jarraitzen dute beti, posizio paraleloan edo, baina beti elkarren aurka. Bizitzako eremu guztietan gainera. FIDEn, nazioarte mailako xake federazioa onartzen du Anatoli Karpovek eta ez Gari Kasparovek. Orain ere Kasparov nazioarteko liga profesional bat bultzatzen ari da eta Karpovek, ideia ona izanik, Kasparovek FIDEn aurka egitearren bakarrik bultzatzen duela salatzen du. Eremu politikoan ere aurkariak izan behar, Errusiako azken hauteskundeetan alde erabat desberdinak bultzatzen zituzten: Karpov komunisten alde agertu zen eta Kasparovek Iegor Gaidarren Errusiako Aukera zuen gustuko.

■ MUNDUKO EZKONGABE ABERATSENAREN EZKONTZA

BILL GATTES, munduko ezkongabe aberatsena moduan ezagutzen den estatubatuarra, iragan astean ezkondu zen Melinda French, bere enpresetako produkzio arduradunetarikoa batekin. Hawaiko Lanai irlan ezkondu zen eta kazetariak inguratu ez zitezen inguruko helikoptero guztiak alokatu zituen. Gonbidatuen artean EEBBetan bera baino aberatsagoa den gizon bakarra izan zen, Paul Allen. Gattesez ia bilioi bat pezetako dirutza izango luke zenbait kalkuluren arabera (43 miliar libera inguru).

E L E M E N T E

«Major Reynolds akordioa urrats garrantzitsua da, lehenbiziko aldiz Londresek onartu egiten duelako, herri irlandarrak, bat eginik, autodeterminaziorako duen eskubidea».

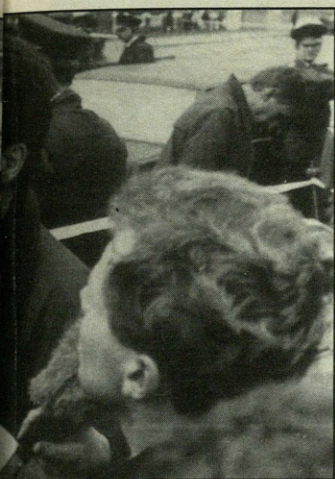
Gerry Adams, Sinn Feineko lehendakaria.

«Ez ziren juduak izan Alemaniako Armada garaitu zutenak. Errusiarrak izan ziren Berlingen sartu zirenak. Beraz, Alemanak II. Mundu Gerran gertatutakoaz ordaintzeko prest badaude, errusiarrei ordaindu beharko diete».

Vladimir Jirinovski, Errusiako Alderdi Liberal Demokratikoko buruzagia.

O I H A R T Z U N A K

ERRUSIA-K NATO MEHATXATZEN DU

GERRA HOTZA amaitu zen baina hark utzi zituen aztarnak oraindik hor hemenka aurki daitezke. Horietakoa da NATO erakundea. Europako ekialdeko herrialdeak sozialismo erreala erori zenetik bere babesa etengabe ari dira eskatzen. Hasiera batean erakundean sartzearena atzera bota ondoren, gutxienez bere babesa eskatzen ari dira etengabe, are gehiago orain Errusiak bere lehengo eragin eremuak berreskuratu gura dituenean. Estatubatuarrek mehatxu gogorrak bota dituzte NATOren babes hori gauza ez dadin. Europako NATOk estatutuak prest agertu izan dira babes hau eskaintzeko baina Estatu Batuak ez, eta badirudi azkenean honek bere asmoak ezartzea lortuko duela.

«Yitzbak Rabinek jarraera aldatzen duenean desbokatuko dira bake elkarriketak».

Iassir Arafat, PAEko buruzagia.

«Altxamenduaren errua egozten zaigu, baina hemen dagoen injustizia soziala izkutatzeko modu bat besterik ez da».

Gonzalo Ituarte, Chiapaseko elizbarrutiko bikario nagusia.

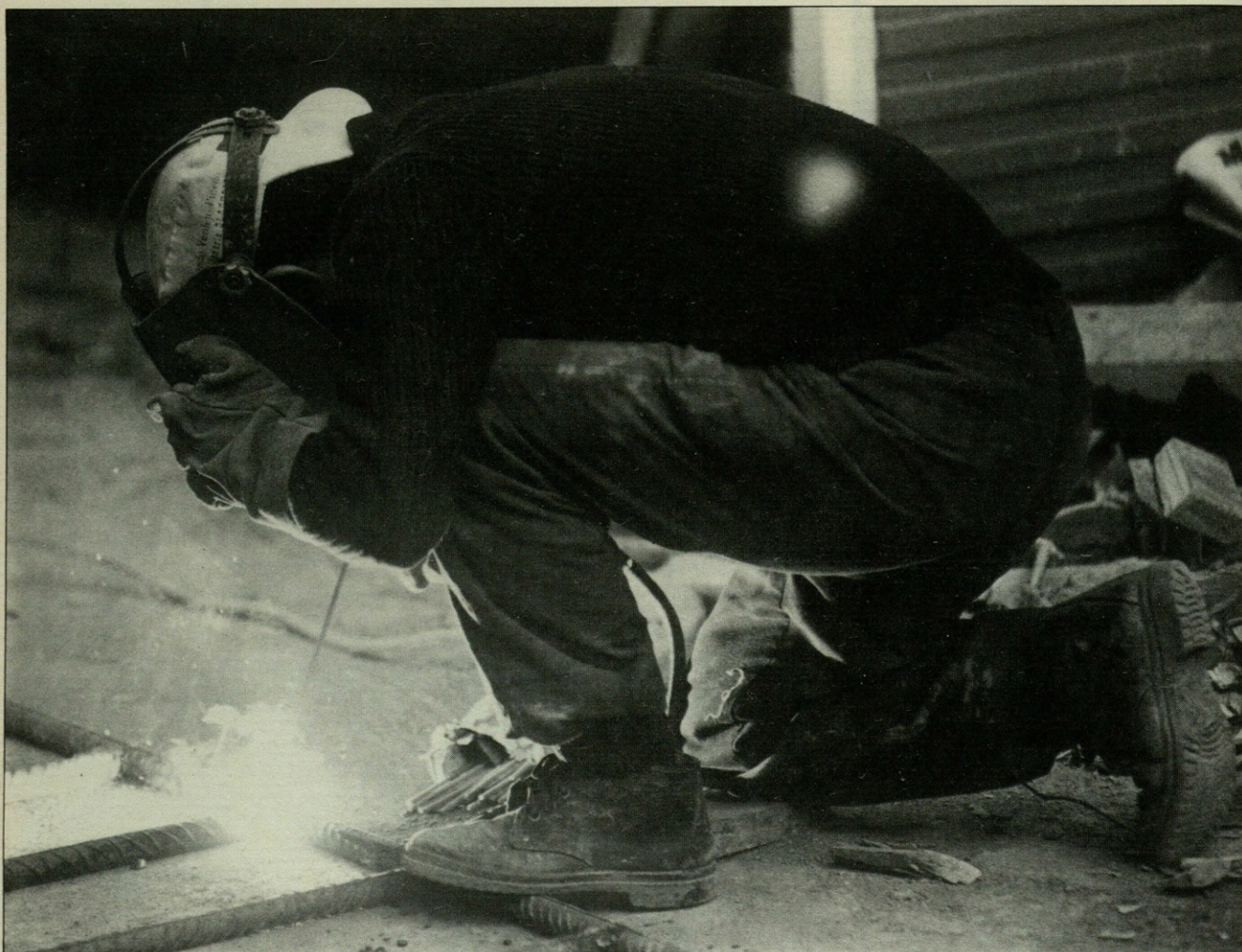
«Euren banderan gure historiaren sinbolo bat jarri eta gure lurralde erdia aldarrikatzen dute; guk bitartean laguntza ekonomikoa eman eta mugak onartzen ditugu».

Teodoros Pangalos, Greziako Atzerri ministroak Mazedoniari buruz.

EUROPA ETA AFRIKA ZUBI ELEKTRIKOZ LOTUA

MENDEETAN Afrika eta Europaren arteko pasaleku ugari eta komunikazio modu desberdinak izan dira. Zalantza barik komunikazio horretarako gune garrantzitsuenetakoa Gibraltarreko itsasestua izan da. Orain beste lotura modu berri bat ere izango da laster. Kasu zehatz honetan energiak aurre hartzen dio komunikazioari eta hemendik gutxira itsas azpitik joango den hari elektriko batek, Espainiako Tarifa herria eta Marokkoko Melluosa lotuko ditu. Kablea ur azpitik 600 metrora joango da gehienez, eta Espainiak Marokkori indar elektrikoa esporta diezaion erabiliko da.

Erreformaren orpotik dator greba

Lan merkatuaren erreforma. Alegia, lan merkaturako sarrera —kontratuak—, lan baldintzak —Langileen Estatutua— eta irteera —kaleratzeak— arautzen dituen legeria aldatzear dago. Kontratu motak arautzen dituen dekretu-legea onartu zen abenduan. Udaberri bitarte neurri berriak etorriko dira. Greba orokorrerako deia eragin duten azken ziztadak izan dira.

LAN merkatuaren erreforma izan zen joan den irailean Madrileko Gobernuak eta Espainiako sindikatu nagusiek lortu nahi izan zuten hitzarmen sozialaren ardatza. Elkarrizketek porrot egin zuten. Sindikatuek uko egin zioten Gobernuak mahai gainean utzitako proposamenari, eta berau orain Gobernuak

dekretu-legez aurrera eramatea erabaki du. Hiru ataletan banatuta, lan merkatuaren erreforma osoa udaberri edo ekaina bitarte onartua izango dela espero da, dagoeneko kontratu motak arautuko dituen dekretu-legeak Legebiltzarren baimena lortu duela —Izquierda Unida, Esquerra Republicana de Cata-

lunya eta eta Coalicion Canariaren kontrako botoekin—. Honela lan merkaturako sarrera, baldintzak eta kaleratzeak aldatu eta arautuko dira.

Krisiak eragindako erreforma

Gobernu sozialistak bi zutabe ditu Estatu espianiarrrak jasaten duen krisitik ateratzeko: defizit publikoaren murrizketa eta lan merkatuaren erreforma. Bigarren honen oinarrian lan harremanen malgutzea dago, hau da, krisi garaietan beharrezkoak diren aldaketak egiteko baimena. *«Kontratu mota berriei atzerapauso handia egin da langileon eskubideei dagokienez. Orain arte ezagutu gabeko kontratu gutxiesgarrienak ikusiko ditugu, langileriaren babes eza, batez ere emakume eta gazteena»*, esan digu Jose Luis Rezabalek, LAB sindikatuko Komite Nazionaleko kideak. ELAko Mikel Novalek, Ikerketa Lanetarako idazkari nazionalak antzeko iritzia du: *«Gobernutik esaten da lana sortzeko egin dako dekretua dela, baina gure ustez, legeria honek behin-behinekotasun a areagotzeaz gain, lanpostu asko desagertaraziko ditu, erreforma honekin askoz ere errezagoa delako langile bat kaleratzea; soldaten jaitziera ere etorriko da... Azken batean enpresarien onurarako eginga dago eta langileriaren kaltetan»*.

Ikasketa kontratuak, dagoeneko, 'zarama kontratuak' ezizena jaso dute, eta sindikatuak hainbat ezaugarri gogor salatzen dituzte: aldi bateko lan kontratuen murrizketak babes sozial eta

langabezi laguntzetan arautu izana; amatasun bajaran desagerpena bi kontratu mota hauetan; behin-behinkotasunaren areagotze nabarmena...

Baina, dirudienek, lan merkatuaren erreforma hau ez da enpresarien guztiz gustukoa izan. Hori esan digu Jon Bilbao Confebaskeko Enplegu arduradunak: *«Gobernuak ez du ausardia nahikorik izan malgutasunaren banaketa egitean, eta malgutasun guztia merkatu horren sarreran bildu du, hau da, kontratu motetan; baina ez du portzentatua bera jarri irteeran, hau da, kaleratzetan. Kaleratze kolektiboak egiteko baimen administratiboa kendu egin behar da —Europa osoan ez da horrelakorik—, are gehiago estuasun garaietan»*.

Zurrumbilo honetan ikasketak kontratuak dira langileen ordezkarien salaketen jomuga. *«1988ko abenduari 14ean burututako greba orokorra Gazte Enplegurako Plagintzaren ondorioa izan zen neurri handi batean, eta esan de-*

zakegu araudi honek baren izpiritua berreskuratzen duela», adierazi du ELAko idazkari nagusi den Jose Elorrietak, *«datorren urta-*

Erreformaren arabera, kontratu berriak ez dira INEMen bidez egin behar.

Kontratu moten aldaketa

KONTRATAZIOA: INEMen bitartez kontratatu beharra kentzen da ● Etekinik bilatzen ez duten lan agentziak legeztatu dira ● Behin-behineko lanerako kontratazio enpresen jardura baimendu da.

LAN SUSTAPENA: 1994ean bukatuko diren hiru urteko enplegu sustapenerako kontratuak (behin-behineko kontratuak) hiru urte t'erdiz luzatu dira ● Enplegu sustapenerako kontratu berria 25 langile baino gutxiago dituzten enpresek eta lehenengo soldatapekoa kontratatzen duten autonomoek erabil dezakete soilik.

IKASKETA: Ikasketa kontratua 16 eta 25 urte bitarteko titulu unibertsitari edo lanbide heziketa titulurik ez duten gazteei zuzendua dago ● Iraupena hiru urtekoa. Ezin da ikasketa kontratua titulazio berarekin berritu ● Lan denboraren % 15, gutxienez, prestakuntza teorikora zuzendu behar da ● Soldata hitzarmen bitartez zehaztuko da, baina ezin du gutxieneko soldataren % 70etik beherakoa izan ● Ez dute jasoko babes sozialik lanari ez dagozkion gaixotasunengatik, lan istripua ez denean edo amatasunagatik. Ez dute langabezi laguntza jasoko kontratua bukatzean.

PRAKTIKAK: Bi urteko iraupena ● Debekatuta dago titulazio berarekin kontratua berritzea.

ALDI BATEKO LANA: Orain arteko lanegunaren bi herenen muga gaintzen da ● 12 lan ordu astero edo 48 hilero betetzen ez dutenek ez dute babes sozialik jasoko amatasunagatik, lan istripua ez denean eta lanari ez dagokion gaixotasunen kasuan ● Ez dute erretirorik eta langabezi laguntzarik jasoko.

Lan baldintzen aldaketa egitasmoa

SOLDATA: Hitzarmen kolektiboz edo banakako kontratuaz zehaztuko da ● Posible da antzinasun osagarriak ordezkatzeko edota kentzea hitzarmen bidez.

LANALDIA: Lanordu kopurua eta haunen banaketa irregularra urtean zehar ● Lanegunen artean gorde behar den 12 orduko kopurua errespetatzen

bada, hitzarmen bidez 9 orduko laneguna ezartzea posible da ● Ordu extremen prezioa hitzarmen bidez zehaztuko da, beti ere legez onartutako ordu arruntaren prezioetik behera egin gabe ● Gaueko lan orduen prezioa hitzarmen bidez zehaztuko da eta atsedendien-gatik ordezkari daitezke ● Aste atsedendia bi aste-

tan meta daiteke ● Oporraldiak bana daitezke.

MUGIKORTASUN FUNTZIONALA: Sailkapen profesionala negoziaketa kolektiboan zehaztuko da maila edota talde profesionalen bitartez ● Mugikortasun gorenak arrazoi teknikoak edota antolemenduzkoak direla medio.

MUGIKORTASUN GEOGRAFIKOA: Arrazoi ekonomikoak direla medio eta baimen administratiborik gabe ● Taldeari dagokionean, 15 eguneko epea ezarriko da langileen ordezkarietara kontsulta egiteko.

gazteak dira eta hauetako askok ez dakite euren kontratua sinatzen. Titulugabeko hauek irtenbide bat behar zuten lan egiten duten bitartean ikasteko». Baina sindikatuek ez dute teoriari sinesten eta iruzurra beldur dira. «Kontratu mota hauek gazteriaren ustiaketa bermatzen dute. Ez dugu ahantzi behar formaziorako kontratua orain

arte iruzur gehien eragin duen kontratu mota dela, enpresariak ez baitute bete, inondik inora, prestaketa teorikoa», zehaztu du Jose Luis Rezabalek.

■ «Orain arte iruzur handiena eragin duten kontratuak formaziokoak izan dira» ●

JOSE LUIS REZABAL (LAB)

Bestetik, lege berri hauei esker hitzarmen kolektiboek izugarritzko garrantzia hartuko dute, orain arte legeak arautzen zituen zenbait oinarri hitzarmen kolektibo edota arloko zein autonomikoen bidez negoziatuko baitira. Hau sindikatuen oinarritzko aldarrikapena izanagatik ere, gaur egungo egoera ez da hain ondo onartu langileria munduan. Jose Luis Rezabalek azaldu digunez, «orain arteko legeak ezarritako gutxiengoak murriztu dira eta hitzarmen bidez lehen gutxiengo zire-

Ikasketa eta aldi bateko lan kontratuak emakumezko eta gazteen lan baldintzak murriztuko dituzte, hauek baitira kontratu hauekin gehien aritzen diren kolektiboak.

rrilaren 27ko greba orokorraren eragiletakoa» izango dela erantsiz. Jon Bilbaoren ustez, berriz, «beharrezkoa genuen mota honetako kontratu bat. Espainia osoko langabatuaren erdiak

Irteera ateak eta hitzarmenak

BANAKAKO KALERATZEAK: Lan kontratuaren etendura, enpresariaren ekimenez, arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolamenduzkoak edo produkziozkoak zein ezinbesteko arrazoiak direla medio ● Banakako kaleratzeak epaileen kontrolpean geldituko dira.

KALERATZE KOLEKTIBOAK: Kaleratze kolektiboek baimen administratiboa behar dute ● Hala ere, ez dira kaleratze kolektibotzat jotzen eta beraz ez dute baimen administratiborik behar segidako kasu

hauek: a) 100 langiletik beherako enpresetan 10 langileri dagozkien kaleratzeak. b) 100 eta 300 langile arteko enpresetan kaleratzeak langileen % 10i dagokienez. d) 300 langiletik gorako enpresetan kaleratzeak 30 langileri dagokienez ● Aurreko kaleratze hauek arrazoi teknikoak, ekonomikoak, antolamenduzkoak edo produkziozkoak direla medio egin daitezke eta 90 egun bitarte egin behar dira ● Baimen administratiboa behar ez duten hauek salatu gero, epaileen kontrolpean

geldituko dira.

NEGOZIAKETA ETA HITZARMEN KOLEKTIBOAK: Enpresa gaineko hitzarmenetan eta soldata gehikuntzari dagokionez, enpresak deseskegitze klausulara jo dezake. Klausula honen erabilpenak langile eta enpresariaren arteko akordio behar du ● Hitzarmen kolektibo hauek gai ekonomiko, laboral, sindikal eta enplegu baldintzei, langileekiko harremanari eta ordezkatzeko antolamenduari dagozkien gaiak arautu ditzakete.

Jose Antonio Griñan, Espainiako Lan ministroak aurrera eramán du hitzarmen sozialaren bidez onartu ez zen erreforma.

nak negoziatu beharko ditugu enpresariekin. Orain, gainera, hauek erreforma berriari esker barrosoago daudela». ELAk hitzarmena asko bultzatu duen oinarria bada ere —batez ere autonomi estatutuak lan gaitan duen hutsuneengatik—, Mikel Noval bat dator LABeko ordezkariarekin. «Oraindik argi ez badago ere, sistema honek estatu esparruko hitzarmen sektorialak bultzatuko ditu, zentralismoa areagotuz. Beraz, guk betidanik salatutako zentralismoa mantendu eta bantitzen da. Publikoki ez onartu arren, enpresariak oso pozik daude lan merkatuaren erreforma honekin.»

Jon Bilbao, Euskal Autonomi Elkarteko ugazaberiaren ordezkariak sindikatu abertzaleek esandakoa ez du bere egiten. «Lehen ne-

goziagarria ez zena erreformarekin negoziagarria bihurtuko da, eta hori egoera gobernatzen duenarentzat aukera onuragarria izango da, enpresari zein langileentzat».

Erantzuna kalean

Ekretu-lege eta aurre-proiektu hauek izan dira urtarilaren 27rako greba orokorraren deia eragin duten funtsezko elementuak. «Euskal Herrian sindikatu abertzaleek neurri berri hauei aurre egiteko indar handiagoa daukagula iruditzen zait», esan digu ELAko ordezkariak. Gobernutik erasoia eginga dago; erantzunaren tamaina 27an ikusiko dugu.

Myriam Gartzia

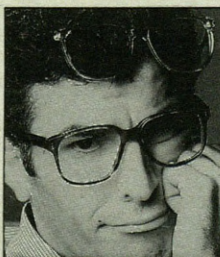
VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

Varilux Comfort lente berria, MULTIOPTICASEk bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburrena ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik, hurbiletik urrunerako aldaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eskusiboa, moderno eta edergarria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu.

Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

...VARILUX aukeratuko duzu

ZINKUNEGI OPTIKA

MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

ZUBEROA, ETB-REN ZAZPIGARREN ALABA

Pasatu berri den urteko abenduaren 30ean, Zuberoan ETB-1en seinalea jaso zuen euren etxeetan. Euskaraz minutu bat baino gehiagoz mintzatzen den saio bat ikusteko lehen aukera izan zuten egun horretan. Ordudanik, eta oraindik oso denbora gutxi igaro den arren, zuberotarren mintzagai bilakatu da sarritan. 11 urtez itxaron behar izan dute horretarako.

AMAITU berri den urtearen azkenurreko egunean, Zuberoako biztanleek ETBren euskarazko katea ikusi zuten lehen aldiz euren telebista pantailetan.

Junes Casenave pastorgilea ETBren ordutegiaz kexu da. Informatiboak oso berandu eskaintzen dituztela pentsatzen du.

Eszeptizismoa eta itxaropenaren artean

PEIO SERBIELLE

Abeslaria

«Euskarari buruz nahi-ko gauza on bat izan daiteke, baina Zuberoan nola euskalki berezia dugun, ez dakit ikusleek ongi hartuko duten ETBren gipuzkoartasuna. Informazio aldetik, Euskal Herriaren berri zuzena izateko ona izan daiteke. Bestetik, Zuberoak Hegoaldeari zerbait saldu nahi dio beharbada, telebistaren bitartez aurkeztuz. Uste dut Ipar eta Hegoaldea lotzeko tresna izan daitekeela, baina egun diren medio ekonomikoak ikusita, zaila ikusten dut. Euskal Telebista Zuberoara datorrela? Ni fuitizen naiz».

ITXARO BORDA

Idazlea

«Ez naiz batere telebistazalea. ETBri buruz, konkretuki, euskara eta euskal mundua suspertzera etorria bezala hartu dute batzuek, baina uste dut badela horren alde egiteko askoz ere gauza gehiagorik. Hamaika urtez dago, eta oraindik ez da Iparraldea sartu bertan. Orain Zuberoara heletzea purruska bat bezala ikusten dut, errauts bezala. Hemengo botere publikoek abalbidetu dute, inori galde egin gabe. Zuberoaren ezagutarazteko Hegoaldeko jende artean, nire ustez. Kulturaren ekonomia da. Nabikoa eszeptikoa naiz».

ALLANDE SOKARROS

Kazetaria

«Euskal kultura munduan dabilzanentzat, ETBk badu garrantzi bat euskararen zabalteko. Arlo horretan, duela urte batzuk euskarazko irratiak ezartzearekin lotu zen urrats handi bat. Telebista lortzearena burrengoa zen. Agian gero damutuko zaigun arren. Euskarazko emanaldiak ikusteak psikologikoki eragin handia duela uste dut euskaldun sentitzean. Bigarrenik, euskaldunen arteko ezagutza bultzatzeko bide aproposa izan daiteke oso, barreman bereziak mantentzen ditugulako elkarren artean».

1990. urtearen erdialdera hasi ziren urratsen emaitza zen. Duela lau urte joan baitzen SICen (Kantonamendu Arteko Sindikatua) ordezkari legez Mixel Berzaitz Muskildiko alkatea CSara (Ikus-entzunezkoen Kontseilu Nagusia) ETBren seinalea jaso ahal izateko baimenen bila: «Egia esan, espero genuen ezezkoa jaso genuen. Hala ere, oso garbi geneukan nolabait lotu egin behar genuela ETB Zuberoara ekartzea, baina frantziarrek ez ziguten telebista zerbitzu bat bidean jartzeko eskubiderik onartu, eta ETBk Frantzian indarrean dagoen telebista kateentzako araudia ez zuela betetzen esan», dio Berzaitzek.

Sindikatu bereko partaide den Frantxoa Daskonek SICen sortzearen arrazoiak agertu dizkigu: «Atharratze eta Mauleko kantonamenduetako herrietako auzapezek erabaki zuten Euskal Herriarekiko loturak arlo guztietan indartu behar zirela, eteten ari baitziren. ETB ekartzearekin zuberoarren euskal kontzientzia hunkitzea lotu nabi da. Baita barremanak indartzea ere, Hegoaldearekin batez ere, elkarrentzat oso ezezagunak baikara. Horrek arlo guztietan ekar dezake Zuberoaren indartzea».

Daskonek 1992ko urriaren 22ko batzarrean SICek hartutako erabakia gogoratzten du: «Legea sailhestu eta errepikagailuak jartzea erabaki genuen. Bost, guztira, 836.300 liberako aurrekontua ekarri duena. Sindikatuak finantzatu behar izan ditu».

Prozesu honen emaitza Zuberoako etxeetan da jada. Baita Etxartarrek Altzain dutenean ere. Nikok ETB

aspaldidanik ezagutzen zuela dio: «Bide arraro baten bitartez, gainera. Kantaria izatean, ETBk eskaintzen zituen musika emanaldiak nire Hegoaldeko lagunei bidez grabatzeko esaten nien. Baina ez musika soilik, baita pro-

gramazioan zeuden aurreko eta ondorengo saioak ere. Bidez ezagutu dut ETB. Orain, etxean dudala, badakit nor den Joseba Agirretxea edota beste edozein aurkezle».

Euskaltzale ezaguna izatean, inguruetako jende

anitzek ETB ikusteak sortu dizkion inpresioak kontatu dizkiola bota digu: «Jende gehiena harritu egin da ETB, espero ez bezala, telebista konpletoa dela ikustean. Kirola izatea, Paris-Dakar rallya aipatzea, filmeak... Ez zuten pentsatu ere egiten euskaraz drogari buruzko eztabaida bat egiten zenik. Hala ere, ETBk ematen dituen berri anitzek, duela gutxi Bizkaiko baserri batean suz bil ziren

■ «ETBk esfortzu bat egin beharko luke Hegoaldeko kate bat soilik izan ez dadin» ●

D. AGERGARAI

Etxartarrak telebista aurrean. ETBri esker haurrek berak ezagutu ez zuen normaltasunez erabiliko dutela euskara uste du Niko Etxartek.

lau lagun horiei buruzkoa, adibidez, frantses lurraldeetan gertatutakoek baino gutxiago hunkitzen dituzte zuberotarrak, muga asko baitaude oraindik buruan.

Haurrentzat dela batez ere interesgarria ETB pentsatzen du Etxartek: «Gure seme Txominek jada eza gutzen ditu marrazki bizidunetako pertsonaia guz-

tiak. Euskara erabat gauza normaltzat hartuko duen belaunaldi berriaren osatzerako oso lagungarria izan daitekeela ETB uste dut».

Berak ETBk erabiltzen duen euskara ulertzen duen arren, uste du pertsona antzek zailtasunak izango dituztela hasiera batean: «Bi urte edo beharko dira jendeak belarria guztiz bezitzerako. Uste dut Xiberoko Botza irratiak egin duen euskara garbiagoa erabiltzeko abaleginak horretan asko lagunduko duela».

Junes Casenave erretoarearen etxean ez da oso ongi ikusten telebista. Hala ere, balorazio baikorra egin du: «Bi motatako balorazioa egingo nuke. Batetik, zuberotarrek euskaraz edozer gaiz mintza daitekeela ikusteak barrotasun sentimendua indartuko du. Euskaldun izatearen kontzientzia, hemen abultzen

Gero eta hutsune gutxiago

ETB-REN Adiskideen Elkartek emandako datuen arabera, Ipar Euskal Herriak dituen 250.000 inguru biztanleetatik, egun 220.000 inguruk dute ETB ikusteko aukera.

Lapurdin ia denek har dezakete, eta beraiek osatzen dute Ipar Euskal Herriko biztanle multzorik handiena (250.000tik, 200.000 Lapurdin bizi dira). Nafarroa Beherea eta Zuberoa artean gainontzekoa osatzen dute, baina bi herrialde hauetan dira larrienak ETB ikusi

ahal izateko oztopoak. Lapurdiko eskualde gehienek Hego Euskal Herriko lurretan kokatutako errepikagailuen birtartez hartzen dute Euskal Telebista, sortu zenetik. Baina hori ez da posible Nafarroa Beherea eta Zuberoan, errepikagailuak bertan ezarrit gero soilik ikus baitaiteke ETB.

Amikuze, Landibarre, Oztibarre, Arberatze eta Iholdi-Heletako eskualdeak dira, azken datuen arabera, ETB oraindik ikusi ezin dutenak. Arrazoiak bi izan daitezke:

errepikagailurik ez izatea edota izan arren lurraldearen orografiak ez baitu seinalea ongi hel dadin ahalbidetzen. Zuberoan ezarri berri diren errepikagailuen seinaleak ere arazo batzuk ditu. Maule bertan ez da etxe batzuetara heltzen, ezta hainbat herrixotara ere. Arazoak arazo, badirudi ETBren hedapenak Ipar Euskal Herrian urrats berriak emango dituela. Garazi-Baigorri eta Zuberoan egin den antzerakoa egin nahiko luke Donapaleuko eskualdeak.

ari zena. Bestetik, euskararen normalkuntzarako balioko du. Hori bai, ez dut uste euskaraz ez dakien ikuslea erakarriko duenik euskarara».

Kirola, amua

Aste bi besterik ez daramatzan telebista katearen lehen emaitzak sumatzen hasia dela gehitu du. Euskaldun izatearen harrotasuna jada pizten ari dela, Altzai eta Atharratzen bertakoekin hitz egindakoaren arabera. Kirolak amu erakargarria dirudiela zuberotarrentzat dio.

Casenave programazioaren ordutegiaz kexu da. Gaueko informatiboak beranduegi direla dio. Ipar Euskal Herrian ohiturak oso desberdinak direla. «Hegoaldekoen obituren arabera osatua dago programazioa. Berriak ematean ere sumatzen da hori, zeharo Hegoaldekoa dela».

Gauza berdintsua esan digu Xiberoko Botza irratian lan egiten duen Dominique Agergaraik: «ETBk esfortzu bat egin beharko luke Hegoaldekoa izan ez dadin soilik. Iparraldearen orena» saioa gaueko seietan ematea, adibidez. Zuberoa nekazaria da batez ere, eta ordu horretan laborariak lan asko izaten du. Iruditzen zait urritik maiatz artean bat berak ere ez zuela saioa ikusiko, beraiei zuzendu bide denean».

Baina horrek ez du txartzten ekimen honi buruz

Xipri Alberbide, ETBren Adiskideen Elkartearen koordinatzailea:

«Eskandaluzkoa iruditzen zait Iparraldeko kultur guneei ETBri egin diotena»

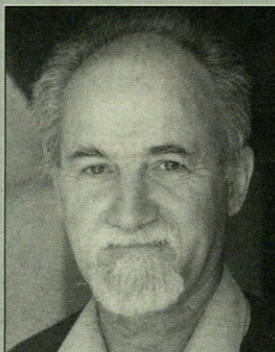
ARGIA. *Duela bi hilabete eskas sortu zenuten elkar-tea, zer dela eta?*

XIPRI ALBERBIDE.

Euskal Telebista Zuberoara joan aitzin jende gehienak hartzen zuen hemen, Iparraldean, baina inork ez du propaganda-rik egin berarentzat. Duela bi urte emankizun berezi bat eskaintzen hasi zela ETB Iparraldeari zuzendua, eta hemen inork ez du ezer esan. Badira kultur munduko elkarteak, federazioak, abertzaleak direla dioten aldizkariak... Inork ez du ezer esan.

Aldiz, France 3 frantses kateak minutu eskas eskaintzen du euskaraz, eta horrentzat izugarrizko propaganda egin dute guztiek. Aipatu aldizkariak, Pizkundeak, Euskal Kultur Erakundeak... Hori ez dut ulertzen. Minutu bat euskaraz! Eskandaluzkoa iruditzen zait ETBren egin dutena. ETBk bospasei minutuko aspaldidanik egiten du. Horri propaganda positiboa egiteko sortu ginen.

A. *Arazoak ere izan dira*

errepikagailuak jarri ahal izateko baimenak lortzeko.

X.A. Baina bi gauza bereiztu behar dira. Arazoak arazo, egun ia Iparralde osoan ikusten da ETB. Jadanik bertan dugu. Propaganda egiteko beharra dago orain.

A. *Zein ekintza burutu dituzue orain arte?*

X.A. Egun guztiaz irratietan aipatzea programazioa; bestalde, «Gure Irratia»n aste guztiaz ETB ongi jarraitzen duen pertsona batek asteko emankizun interesgarrienak aipatzen ditu, jendeak jakin dezan zer eskaintzen duen ETBk.

«Iparraldearen orena» saioa Iparraldean ikus

dezaten lortu behar da, eta denborarekin, ETBri saio luzeago bat eskatu astero.

A. *Baina ba al du zentzurik Euskal Herrirako sortutako telebista batek bost minutuz soilik betetzea hiru herrialderen informazioa? Bereizketa hori egitea?*

X.A. Ez, baina hemen bada errealitate bat, non Hegoaldekoak Espainiari begira bizi zireten eta Iparraldekoak Frantziari begiratzen diogun. Politika zein ekonomian hiriburu desberdinetara jotzen dugu. Kirolean, zuek futbola, guk rugbya. Emeki emeki lortu egin behar da desberdintasun horiek batzen.

A. *ETBn erabiltzen den euskara bera ez al da oztopo Ipar Euskal Herrikoentzat?*

X.A. Baina nire herrian, adibidez, ETBko kirol emankizunak oso lasai ikusten dituzte. Alfabetatuak egon ez arren. Denborarekin, jende horrek belarria egingo du. Berdin da euskalkia, euskara baita.

Agergaraik duen irudia: «Uste dut beti ona dela Euskal Herriari buruz eta euskarari buruz zerbaiten egitea, eta gainera Zuberoarentzat, zeren eta Zuberoak administrazio aldetik gau-

za asko ditu ikusteko Biar-noarekin. Bere euskalduntasuna galtzearekin egon arte. Tresna asko daude beste sei herrialdeei berriro lotzeko. Telebista horietako bat da».

Guztion ahotan dagoen euskara batua ulertzeko zailtasunari galdegindako guztiek emandako erantzun bera eman digu: «Euskara aldetik, euskalkia ulertzea posible izanzen da, nire aburuz, denbora tarte labur baten buruan. Behar-

bada, ETBk abalegin handiagoa egin beharko luke euskara batuago bat erabiltzen».

Hego Euskal Herrian 1983. urtean sortu zen ETB. Hamaika urtez itxaron behar izan dute zuberotarrak euskarazko telebista katea ikusi ahal izateko. Denborak arrazoia eman die.

A magoia | ban

■ «Jende gehiena harritu egin da ETB, espero ez bezala, telebista konpletoa dela ikustean» ●

NIKO ETXART

Utxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA
Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Hamaika kirol egiten dituzte Euskal Herriko itsuek:

EZINTASUNAREN GAINETIK JAUZI

Luzera jauzia egiteko zailtasunik handiena azken pausoa non eman jakitea da. Horregatik, aldamentetik batek abisua eman ohi dio itsuari.

Gailurrera iritsi da kirolari itsuen ahalegina: Aconcaguara. Eta tontorretik inguruko paisaia ikusterik izango ez badute ere, ziur oroituko direla hemen geratutako hainbat kirolari itsu eta ezezagunen esfortzuaz. Gailurrera iristeko, izan ere, behetik hasi behar.

ABENDUAREN

27an abiatu ziren Serafin Zubiri, Javier Sainz de Murieta eta Alfonso Fidalgo Aconcagua aldera. Lerrook idazten ari garela, gailurrerako azken metroak burutzeko ahaleginean izango dira hiru kirolariok. Beraiekin joandako Mari Abrego, Josema Casimiro eta Karmelo Larunbe mendizaleak

Bereizketarik egiten ez duen kirol zerrenda

ESKI ALPINOA: Itsua-
ren aurretik, 2-3 metrora,
ikusten duen eskialaria
joan ohi da. Honek, garra-
sika, egin beharreko mu-
gimenduen berri ematen
dio.

FUTBOLA: Baloia k
txintzarri modukoa du
barruan. Soinua adituta,
beraz, baloia non dabilen
jakiten dute. Kasuen % 90
inguruan futbitoan aritzen
dira. Segurtasuna medio,
zelaia inguruko pareta
eta hesiak distantzia jakin
batera paratzen dira.

ATLETISMOA: Korrika-
ko frogetan, lekuko an-
tzeko batez helduta,
itsuarekin beste korrika-
lari bat joan ohi da. Jaur-
tiketa frogetan, azken

pausoa non eman jakin
dezaten, alboko batek
abisua eman ohi die. Ber-
din gertatzen da luzera
zein alturako jauziak di-
renean.

XAKEA: Bi jokalariek
beste taula bana izan ohi
dute alboan fitxen koka-
pen zehatza ezagutzeko.

PIRAGUISMOA: Pira-
guismoan, txirrindulari-
tza, bela eta parapentean
bezalaxe, bi plazako tres-
netan joan ohi dira, beti
ere ondo ikusten duena
aurrean joaten dela. Be-
laren kasuan, untziaren
barruan egin beharreko
mugimendu ugariak me-
dio,itsuak teknika handia
behar izaten du eta unt-
ziaren txoko guztiak

ezagutu.

HIPIKA: Taldeka joan
ohi dira beti, eta ez arine-
gi. Zaldia bera da kasu
honetan itsuaren partez
ikusten duena.

IGERIKETA: Arazorik
ez omen du batere.

JUDO: Ukimenduzko
kirola denez, ia berdinta-
sunean aritu daitezke
itsua etaitsu ez dena. Es-
tatu Batuetan itsu bat pun-
tan ibili da kirol honetan.

GOAL BALL: Ingalate-
rratik datorren jokoa da,
nahiko ezezaguna. Hoc-
key neurriko bi ateko ze-
lai txiki batean bi atezain
jartzen dira. Txintxarri-
dun baloi batekin, elkarri go-
lak sartzen ahaleginduko
dira.

Taula txiki batean
aurkariaren mugimenduak
bururan hartuta aritzen
dira xakean.

ez bezala, hiru itsuek ezingo
dute inguru elurtua mirestu,
ezta aurrean doazen lagu-
nen pauso nekatu edo arina
ikusirik ere. Eurena barruko
gozamina izango da. Nor-

beraren barrura begira iza-
ten den hori.

Itsuok Aconcaguaraino
joan behar izan dute, baina,
komunikabideak beraiez
gogoratzen hasteko. Kiro-

lari ezindu hauen esfortzua,
izan ere, oharkabean joaten
zaigu sarri. Ikusi nahi izan
dituenarentzat, itsuak ha-
maika kirolatan ari zaizkigu
aspalditik. Baina esaera
zaharrak dioen legez, itsuen
herrian begibakarrak erre-
ge.

Gizartearen ahaztura

Gizarteak oro har itsuek ki-
rolik ezin dutela egin uste
du. Horrelaxe mintzatu zai-
gu Javier Domingez, hiru
aldiz itsuen mailan Espai-
niako fondoko eskiko txap-
elduna izandakoa. «Eta al-
derantziz, laguntza txiki
batekin, gainontzekoek egi-
ten dituzten gauza berak
egin ditzakegu».

Javierrek ikusmenaren
% 10 gordetzen du oraindik;
eta bera bezalakoak ge-
hiengo dira ONCEn (Es-
painiako Itsuen Erakunde
Nazionala). Horrexegatik,
erakundeak antolatu txap-

Eski alpioan, 2-3 metrora beti beste bat joan ohi da itsuaren aurretik.

pelketetan, B-1 modalitatean (% 10 birtarteko ikusmena gordetzen dutenena) aritzen da beti. B-2 taldean erabat itsuak direnek jarduten dute.

Batean ala bestean aritu, baina, oso antzekoa izaten da kirol bakan batzuetan ezik. Fondoko eskia egiteko, Javierrek bere aurretik joan ohi den lagun baten premia izan ohi du. Beste hainbeste tandem bizikletan ibiltzeko ere. Futboleant, berriz, erabat itsuek erabiltzen dituzten baloiei txintzarria kendu ahal die Javierrek. «Oso ongi koordinatu ohi gara nire aurretik joaten denak eta biok. Gainera, horrelakoetan, berebiziko harreman berezia sortzen da gebienetan. Bera da nire adiskiderik onenetakoa bat».

Javier txikitari hasi bazen ere, ez da erraza izaten itsuarentzat kirola egiten

hastea. ONCEk zentzu honetan hainbat ekintza antolatzen dituen arren, taldeak osatzeko zailtasunak izaten dira sarri. «Euskal Herrian itsuek kirol gutxi egiten dute, Katalunian, Madrilen eta Valentzian oso aurreraturik daude gurekin konparatuz gero. Egia da, baina, ban elkarren eza gutza handiagoa dutela eta hobe antolaturik daudela. kirolari berriak ateratzeko-tan promozio gehiago

«Eskialariak, adibidez, nahiz bere aurretik doana bi metrora joan, hura gertu sentitzeko sekulako ahalmena izan ohi du» ●

PABLO CUEVA

Korrikako frogetan, lekuko moduko batez helduta, korrikalari batek itsua pistan gidatu ohi du.

behar da». Urtetan atletismoan aritutako eta oraintsu tandemean hasitako Miguel Angel Perez tankeratsu mintzatu zaigu: «Donostian urte t'erdi kostatu zaigu futbol taldea osatzea. Askotan gurasoak berak izaten dira beren seme-alabei kirola egiten hasteko trabak jartzen dizkietenak».

Trabak traba, Aconaguako tontorretik urrun, gero eta gehiago dira hemen kirola egiten duten itsuak. Pablo Cuevaren aburuz, Bilboko ONCEko ordezkaria, kirola egiten duten itsuen batez bestekoa ez dago inongo ezintasuna ez dutenetik urrun: «Edo oso gertu gabilta edo gainetik».

Urte guzti hauetan gauza batek harritu du bereziki Pablo Cueva. Ikusmenaz baliatu ezinda, zenbateraino garatzen dituzten itsuek

beren zentzumenak: «Eskialariak, esaterako, nahiz bere aurretik doazenak bi metrora joan, aurrekoa gertu-gertu sentitzeko sekulako ahalmena dute. Eta zer esanik ez entzumenaz baliatu behar izaten duten beste kirolekin».

Marino Lejarretareki n izandako esperientzia kontatu digu, azkenik, Pablok: «Iragarki bat grabatu behar genuela eta, Marino Lejarreta jarri genuen tandem batean gidari. Aldapan behera korritu behar zuten, abiadura ederrean. Grabazioa egin ondoren, Marino Lejarretak beldur handia pasatu zuela adierazi zigun, ez zuela uste tandemean horrelako ziztuan ibiltzen ginenik».

Alberto Irazu

«Mendebaldeko arauak ezarritz gero, Errusian ez du ezerk aurrera egingo»

Lehen deitura lituaniarra du; bigarrena, Pinedo, ama bizkaitarrarengandik jaso zuen. Moskun jaioa, Bilboko Uribarri auzunean bizi da, aiton-amonen etxean. Alguis Arlauskasek, hilaren 12tik aurrera ETBn pantailaratuko den «Errusian bizi ala hil» lanaren zuzendariak, Espainiako gerra garaian Errusiara erbesteratutako haurrei buruzko gogoetak bildu ditu dokumental honetan. Ama, hain zuzen, hara joandakoa zuen.

ARGIA. «Errusian bizi ala hil» lanaren lehen atala ikusia dugu jada, eta lan egiteko moduan antzeman daiteke zinema zuzendari batek egina dela. Ez du kazetaritza oinarri handirik.

ALGUIS ARLAUSKAS. Jenero kontuez hitz egiten galdu egiten naiz, batez ere ezin dudalako hemengo ikuspuntutik aztertu. Errusian ez zaio lan bati erreportaia izendapena hemen bezain erraz jartzen. Hala ere, ez dut uste erreportaia edo dokudrama denik, bideoz egindako zinema dokumentala baizik. Zinema da, beraz, eta ondorioz irudia ere lan artistikoa da. Dokumentala izan daiteke, baina ez erreportaia. Zerbait berezia da. Gure helburua bizitzak ematen digun material horri etekin artistiko gorenena ateratzea zen. Artxiboak, aktoreak, ametsak, une historikoak... Baliabide guztiak erabili ditugu lan osatua egiteko. Lortu duguentz jendeak erabakiko du.

A. Zenbateko garrantzia du irudiak eta zenbatekoa hitzak?

A.A. Nork bere buruaz azalpenak ematea zail egiten zait. Hori abiapuntu, ez dakit kazetaritza lana edo beste esparru batekoa den. Muga ezin dut zehaztu. Gu asmo zehatz bati lotu gaitzaizkio: zerbait gehiago esatea, urrutirago joatea, izpiritu mailako inbertsio handiagoa egitea azken batean. Horretarako materiala aztertze eta jendearekin egon ahal izateko denbora asko behar zen. Kazetariak oso denbora gutxi du bere lana egiteko; nik, aldiz, hilabete bat eta bi ere izan ditut. Filmaketa taldeko bakoitzak arima zati bat utzi du lan honetan.

A. Ama Espainiako gerran Errusiara erbesteratutako umeetako bat izanak bul-

■ «Gerra garaian Errusiara joandako umeek XX. mendeko lehenbiziko erbesteratze gogorrena ezagutu zuten»●

«Gure helburua izpiritu mailako inbertsio gorenena egitea zen, eta talde guztiak arima zati bat utzi du lan honetan».

*tzatu al zaitu lan hau egi-
tera?*

A.A. Erabat. Horrelako premia neukan, eta nolabait atal bakoitzean nire amaren bizitza ukitzen dut; are gehiago, lehenengo atala amaren omenez egin dut. Bere bizitza Espainiako gerrako euskal haurren patuaren beste eredu bat da, milaka haurrek sufritu baitzuten XX. mendeko lehen erbesteratze izugarri gogor hau. Garrantzi itzela du mende honetako historian.

A. *Gerra garaiko haur hauek gordetzen al dute ezaugarri berezirik egungo Errusian? Zer gertatu da, bestalde, bigarren belaunaldiarekin, haur hauen seme-alabekin?*

A.A. Lehenengo belaunaldiak gorde ditu, batez ere, ezaugarri bereziak. Beti ere, etxeko atarian maletak eginda bizi izandako pertsonak izan dira, euren herrira itzultzeko asmoz, herri-minez. Askotan anai-arrebak banatu izan dira, batzuek itzultzeko baimena lortu dutelako eta besteek ez. Etorritakoak, ordea, ez dira umetan ezagutu eta amestutako herrira itzuli, baizik eta frankismoak jota zegoen herrira. Asko atzera itzuli ziren Errusiara han tristeziak hiltzeko...

Kasu asko daude kontatzeko, denetarik egon baita. Gainera, Errusiara joandakoak, Europako beste herrialde batzuekin konparatuz, beste planeta batera heldu ziren: Sobiet Batasuna, «sozialismoa», diktadura gogorra —estalinismoa— ezagutu zituzten... Eta hasieran kristalezko kutxa batean bizi baziren ere, II. Mundu Gerraren ondorioz aldaketa asko jasan zituzten. Gehienak, prestatuak ez zeudenez, aldaketa berri

hauei ezin egokiturik ibili dira. Horregatik, gaur egun ez dute hurbileko historia-ren ikuspuntu bera.

Zentzu honetan, bigarren belaunaldiak badu oharren hori, denborak emandako distantziak ikusten dituzte gauzak. Gure gurasoek euren bizkarrean ezagutu dute; guk ez. Ez dute Errusia hitza

aipatu ere egin nahi, euren-tzat gauza positibo bakarra Sobiet Batasuna delako: Stalin maite dute. Eta nik ulertzen dut, sistemak eman zizkien gauzengatik. Bigarren belaunaldiak ikuspuntu zabalagoa du.

Aipagarria da, bestetik, bigarren belaunaldi honek bigarren 'herri' horrekiko

«Egun 700 bat pertsona gelditzen dira Errusian gerra garaian joan zirenetatik. Baina duela bi urte 2.000 ziren. Askotan, Euskal Herrira itzultzeko itxaropena galdurik, pertsona hauek nahiko gazte hiltzen dira».

«Errusian bizi ala hil» lanak errusiar zinemaren ezaugarriak gordetzen ditu, baina nire ustez harrera ona izango du Euskal Herrian. Lorerik botatzeko asmorik ez badut ere, euskal ikusentzulea espainiarra baino irekiagoa iruditzen zait».

loturak galtzen dituela.

A. Gerra garaian Errusiara joandakoetatik zenbat bizi dira gaur egun?

A.A. 700 bat. Baina duela bi urte 2.000 inguru ziren. Gehienak nahiko gazte hil dira, 60 urte ingururekin. Eta zerikusia du honetan euren herrira itzultzeko itzaropena galdu izana. Errusian gerta-

tzen ari dena medio, ezin dute Euskal Herrira itzuli.

A. Oso kritikoa al zara Errusia eta Sobiet Batasun obiarekiko?

A.A. Kritikoa naiz, baina ez da kanpotik egiten dudana kritika, oso barruan sentitzen dut eta. Ez da nihilismo edota kritikismo ezkorra, baikorra eta maitasunez

egindakoa baizik. Gainera, kritikarik ez badago dena gelditzen da. Hori gertatu zen Sobiet Batasunean monopartidismoarekin, zentsura eta ahots bakarrarekin dena gelditu zen: bizitza intelektuala, ekonomikoa eta finantz arlokoa... dena.

■ **«Errusiak ez du behar mendebaldeko demokrazia, bere ezaugarrietara moldatuko den demokrazia baizik»●**

A. Errusiak mendebaldeko demokrazia behar du, berraz?

A.A. Ez, eta hori da txarto ulertzen dena. Herrialde guztiek behar dute demokrazia, baina ez du zertan mendebaldeko demokrazia izan behar. Hau da, herrialde bakoitzak izan duen historia eta ezaugarrietara moldatu beharko du demokrazia. Errusian Iparramerika edo Europako arau ekonomiko zein legegileak martxan ezartzen baditugu, ez du ezerk aurrera egingo.

Beste ezaugarri batzuk dituen herrialdea da Errusia, erritmo desberdina, beste pentsaera bat. Gainera, Errusia oso handia da eta aniztasun handiko herrialdea. Agian Siberia eta Moskuko biztanleek gauza desberdinak behar dituzte. Mendebaldeko merkatu liberalizazioa ez da onuragarria izango lurralde hauentzat. Gaizki ulertutako eta gaizki antolatutako kapitalismoa gaizki ulertutako eta

gaizki antolatutako sozialismoa bezain txarra da.

A. *Besteengandik desberdin ikusten duzu zure burua Errusian eta Euskal Herrian jaso duzun kultura bikoitza dela eta?*

A.A. Nabarmena da kultura bikoitza jaso dudala, baina ez naiz horregatik desberdin sentitzen. Eroso sentitzen naiz Euskal Herrian zein Errusian. Errusiara joaten naizenean nire testuingurua bere akats, egoera larri eta gauza onez aurkitzen dut. Berdin gertatzen zait Euskal Herrira itzultzen naizenean: gauza batzuk atsegin ditut eta beste batzuk ez. Zaila egiten zait, dena den, etxe bikoitzaren sentimendu hori azaltzea. Batzuetan, kultura bikoitz hori ez da batere eroso. Hainbatetan lotsagarria izan daiteke, baina erreala, aberasgarria eta baikorra da orokorrean. Esperientzia berezia da.

Errusian nagoenean Euskal Herriko gauzak kontatzten ditut, eta inguruko jendeak arretaz entzuten ditu. Beste horrenbeste Euskal Herrira etortzen naizenean, Errusiaz kritikoki eta maitasunez hitz egiten dut.

A. *Euskal Herrian zaude-nean berriminik sentitzen al duzu Errusia gogora etorriti? Eta alderantziz?*

A.A. Bai. Orain Euskal Herrian nago eta laster Errusiara itzultzeko gogoia izango dut, nire lagunekin egoteko edo lanean jarduteko. Batez ere lan egiteko, Errusian ondo asko baitakit nire lan esparrua zein den.

Euskal Herrian zinema mundua oso murrizta da. Errusian, aldiz, oraindik intelektual giro berezia dago zinema egiteko. Hemen lan artistikoa egiteko gauzak antolatuegi daude, mekanikoegiak dira. Hemengo jendeak bere bizitzaren % 70 ematen du kreditu edota hipotekatan pentsatzen, eta

han jendeak ez du kreditu txartelik. Gauza hauek, beraz, han ez dute hainbesteko kezka sortzen. Han nahiago dugu arteaz edo bizitzaz hitz egitea errenta aitorenari buruz jardutea baino. Honen alderdi txarrak eta onak ditu, noski, Errusian jende asko oso baldintza larrietan bizi delako. Ez dute autorik

«Nire amaren oroimenak erabat bultzatu ninduen dokumental hau egitera».

NORTASUN AGIRIA

Moskun jaio zen 1957an ● Errusiako hiriburuan antzerki ikasketak egindakoa, zinema zein antzerkian antzezle aritua da

● Hainbat luzemetraia eta laburmetraia zuzendu ditu ● Bi seme-alaba ditu, eta biak ari dira euskara ikasten ● Emaztea antzezlea da ● Bere aitonak Errusian galdu zuen euskara ● Euskara ikasteko asmoa du ● Errusieraz, ingelesez,

frantsesez eta gaztelaraz mintzo da ● Bere amona Bilboko Uribarriko ozpin-saltzailea zen ● Oso futbol zalea, Athletic eta Moskuko Spartak atsegin ditu

«Uribarrin nagoenean amaren oroimena eta bizitza luzatzen dut. Bere begiez ikusi, birikez arnasa hartu, eta bere ahotsaz hitz egiten dut. Berak ikusi, entzun eta esan ezin izan zuena nik egiten dut.»

edota garbigailurik, baina aldi berean, edozein leku aproposa da politikaz, arteaz, amodioaz, heriotzaz, munduko patuaz hitz egiteko. Elkarrizketa zaleak gara.

A. Ekialdetik etorritako zinemak ezaugarri berezi batzuk izan ditu. Nolako barrera espero duzu egingo dizutela bemengo ikusen-

tzuleek?

A.A. Dokumentalak baditu errusiar ezaugarri batzuk, ezin natzaio eskapatu, bertan hazi eta hezi bainaiz. Euskal ikusentzuleei dago-kienez, nahiko onartuak izan garela uste dut, lehenengo bideoa aurkeztu zenean arrakasta izan baikeen. Harrera ona izango da. Gustatu ala ez, doku-

mental honek bere publikoa aurkituko du, batez ere Euskal Herrian. Ez dut loreak botatzeko asmorik, baina euskal herritarrek espainiarrek baino konprometitua-goak dira, estandar ez diren gauzak, beste ikuspuntu batzuk onartzeko irekia-goak. Ez erratzea espero dut.

■ «Batzuetan lotsagarria suertatzen den arren, kultura bikoitza izatea aberasgarria eta baikorra da orokorrean» ●

A. Errusiara itzultzeko asmoa duzu?

A.A. Jakina, ezin dut Errusian dudan bizitza guraizez moztu. Han nire gurasoen hilobiak daude. Gauza bera gertatzen zait Euskal Herriarekin. Hemen aitonaren etxean bizi gara, eta oso zaharra izan arren, etxe honen bizitza luzatzeaz harro sentitzen naiz. Gabriel Arestiren poema bat datorkit burura, «Nire aitaren etxea defendituko dut» dioena. Horrela sentitzen naiz hemen, gure aitonaren etxea defendituko banu bezala. Areago, harro sentitzen naiz amaren oroimena luzatzen dudalako, hemen nagoenean nire amaren begiez ikusten baitut dena. Bere birikekin arnas hartzen dut, beste ahots batez hitz egiten dut. Zailena Errusian eta Euskal Herrian bizitzeko modua aurkitzea da, nolabait ere nire arbasoen bizitza luzatzen jarraitzeko.

Myriam Gartzia

1993ko Euskal Herriko Bertsolari Txapelketa Nagusiko 100 bertso onenen bilduma

abenduaren

26an,

aldizkariaren

1.463.

zenbakiarekin

batera,

DOHAINIK

Antzerkigintza eta herri-epopeiak

VICTOR Hugo idazle frantses handiaren «Miserableak» eleberrian (1862) oinarriturik dagoen izen bereko opera euskaratu eta arrakastaz aurkeztu digute Bergarako antzezle afizionatuek, herriko musika eskolaren doinueta. Frantziako Iraultzako altxamendua ispilatu zuen Hugok, eta injustizia soziala gaitzetsi. Hainbat urte beranduago, Waterloo-ko gertakari ezagunak bergararraK zirrartu ditu.

Hango jendetza eta txalo beroek oihartzun zabalik jaso dute komuni-

kabideetan. Bergara, Errege Egunez Broadway bihurtu zela zioen El Diario Vascok (izan ere, «Miserableak» rock-operak sona handirik bildu zuen bere garaian New Yorken eta Londresen, eta oraindik ere, emanaldiekin jarraitzen dute). Frontoian mami-tu zen obra, 60 antzezle afizonatu eta musikariek parte hartzeaz. Erropak ere eurek josita. Guztiarekin, ordu t'erdiko 'matxinada' piztu zuten.

«Miserableak», euskarazko antzerkigintzaren azken herri-epopeia bilakatu da. Ez zen frontoiko sarreran

neonargirik. Aretoko zolua tapizatu gabea zuten eta aulkiak okasiorako bilduak. Ikasle, langile, soldadu, iraultzaile... antzezle gazte eta helduek lehen aldia zuten jendaurrean, eta ikusitakoak ikusita, ez zen inoren soinekorik tarratatu.

Euskarazko antzerkigintzaren soinekoa, baina, tarrat eginda dago. Sa-soi bateko talde amateurak itzalita, tantaka sortzen zaizkigu antzeko ekimenak. Eta bien bitartean, gure administrazioetako arduradunak haririk gabeko jostorrazarekin adabakiak osatu nahian dabilta. Talde profesionalak bestalde, itolarrian bizi dira eta euskarari hurrunetik erreparatzen diote. Miseria gorria.

Hargatik, iaz Lekeition («Gastibelzaren karabinak»), aurtan Bergaran, azpitik piztutako herri-epopeiekin

Negu Gorriak taldearen gitarrak tenplatu nahian aritu da Enrique Rodriguez Galindo Goardia Zibileko teniente koronela. «Ustelkeria» kantan «gizabanakoaren eta familiaren intimitaterako eta norberaren irudirako eskubideei abesti horrek egiten zizkion kalteengatik» kereilatu zen Donostiako epaitegian. Iñigo Suarez epaileak haatik, atzera bota dio kereila.

Diskoa kaleratu zenean (1991), kanta horretan aipatzen den Goardia Zibileko buruak narkotrafiko eta kontrabandoaren jarduerarekin izan zitzakeen harremanak, Navajas fiskalaren txostenaren baitan zabaldutako berria zela eta gizartean oihartzun zabala jaso zuela aipatuz. Eta komunikabideetan jasotakoetan oinarritzen dela esanez. Epaia ez du Galindoren aurkako irainik atzeman. Ondoren, Negu Gorriak taldeak egindako adierazpenetan, «adierazpen askatasunaren aurkako eraso hutsean geratu dela» azpimarratu du. Ustel irten den saioaren atzetik, ez ahal dira gehiago etorriko...

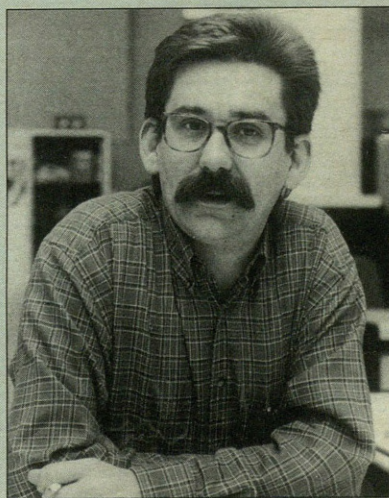

Atxagarenekoak

EUSKAL Herriko periodikuek, eta Euskal Herriari buruz mundukoek, siglen klabeen hitzegiten dute. Atxagak sortutako Obaban berriz ez dago siglarik, paretetako leloak idazteko sprayrik saltzeko dendarik ez dela zabaldu esan nahi dut. Obaba pakean bizi dela ematen du, eta gezurra da, ni ez naiz bertatik atera joan den berrogei urtean eta ondo baino hobeto dakit.

GEHIAGO esango dut. Amorrazioa eman izan dit Donostiatik, Bilbotik, liluraz, samurtasunez, identitate galduaren bila ibili direnen gurasokeriaz begiratu izan digutenean obabatarroi. Amorrazioa, ezer gutxi pentsatu eta egiteko gai jo gaituztenean, amorrazioa gure hizkuntzaren musika ankerra dastatzeko magnetofitzat hartu izan gaituztenean. Amorrazioa Atxagarenean hori besterik ikusi ez dutenena, gehienena, somatu dudanean. Berdina gertatu zait Obaba inperio bihurtu nahi izan dute bertatiarrekin.

Uste dut badakidala Atxagak zer egiten duen eta, «showman» ona izanik ere, ez dela jendeak esaten duen adina lotsagabe nahiz alanbrista partikularra izan. Horregatik galdetu izan dut inoiz zergatik ez dagoen behirik Hamburgon, zergatik ez dagoen Obaba ez denik hemen, nik ez baitut obabatarra izan nahi, Obaban sufrimendua inon baino sufrimenduago delako. Horregatik galdetu izan dut zergatik jendeak ez duen ulertzen sufrimendu hori, zergatik isiltzen den Atxagari eskatu nahi zaion hori, edo zergatik iruditzen den Atxagak esan behar lukeen egia ezkutatu egiten duela. Periodikuek bezalaxe pentsatzen dugu.

RAMON ETXEZARRETA

BITARTEAN Atxagak bere bakardadean segitzen du. Ez du paretarik pintatzen eta bere jendea, nahiz Cataluñan, nahiz polakoekin harremanatuta, nahiz beste inon, bere artetik atera gabe jarraitzen du, obabatarrek obabatarrekin tratatzen dute, diplomatikoenak eta argienak barne, obabatarrek maite eta obabatarrek gorrotatzen dituzte, beren zurrumbilotik atera eta hilko liratekeenak dirudite, ez daukate siglarik, ez daukate ñabardurarik, lagunartea eta etsaiak bakarrik daukate eta hainbeste ahalegin egin ondoren apenas gelditzen zaizkien ideien kondarrak apaingarritzat jutzen dituzte.

Pelikula sonatu bat, erdal nobela saldu bat eta ulertu nahi ez duenari berriro emandako esplikazio bat izan daiteke. Zer axola titulua? Atxagaren azkena.

batera, erreserba berriak sortu dira miseriaren mapan. Inor ohartuko zen horretaz. Lur mota bakoitzari dagokion landare mota txertatu behar zaiola, eta euskarazko antzerkigintza morrontzatik askatzeko, ez landare ez lur sail zabalik ez daukagula, kasik. Bergaran asmatu dute joko onik egiten, herritarrek erakartzen. Tantakantaka harria zulatzen.

EUSKAL Autonomia Elkarteko Justizia Auzitegi Nagusiak atzera bota du, Bilboko Udalak lanpostu deialdi batean euskararen derrigorrezko

— **laz Lekeition, aurtan**

**Bergaran, azpitik
sortutako herri -**

epopeiekin batera,

erreserba berriak sortu

dira miseriaren mapan ●

ezagutza ezarri zuela eta Estatuko Administrazioak egindako errekurtsioa. Sententziaren arabera, euskara eskakizunen kontra egitea egotzi dio.

Auzitegi Nagusiak, aurretik ere, pultsoa hartua zion Estatuko Administrazioari. Madrilek kate txikitik lotu nahi du euskara. Inork dudarik balu, jo dezala Euskal Herrian dituen ordezkartzetara. Erdaldun elebakarrez josita aurkituko ditu (1993ko hasieran emandako datuetan, 11.000 langileetatik 300 baino ez ziren euskarazko klaseetan aritu).

Eltze honi baina, luzaro irauten dio aspaldion hartu zuen euskaren aurkako usaiak, nahiz eta aurkako sententziarik jaso.

J.J. Petrikorena

HEMEN DA SAGARDO BERRIA!

GIPUZKOAKO SAGARDOTEGIAK MAPA ETA GIDA

Sagardotegietara xuxen iristeko mapa koloretsua ● Sagardo
produzitzailen gida aberatsa ● Eta ARGIA barruan,
aurtengo sagardoari buruzko informazio guztia

Datorren asteko ARGIArekin DOHAINIK

Idazle klasikoak berreskuratzeko ahaleginaren ehungarren urratsa

Duela bi aste aurkeztu zituzten idazlan berriekin ehun liburueta iritsi dira «Literatura Unibertsala» eta «Euskal Idazle Klasikoak» bildumak. Une egokia, beraz, bi ekimenek eta klasikoak berreskuratzea helburu ere baduen «Pentsamenduaren Klasikoak»ek, orain egin duten bidea eta aurrera begira eman behar dituzten urratsen azterketa egiteko.

MUNDUKO literaturako idazle klasikoak euskaraz eskuratzea da «Literatura Unibertsala»-ren helburua. 10-15 liburu urtero argitaratzeko asmoz abiatu zen proiektua, eta honez kero 36 zenbakietara iritsi da. Fermin Iraolagoitia da bildumaren arduraduna, eta berak azpimarratu digunez,

hobetu egin dute azken urtean produktuen itxura.

Nahiz eta lehenengo urteetan salmenta eskasak izan, irakurle berriak pixkanaka bereganatzen ari direla aipatu digu Iraolagoitiak. Liburu bakoitzeko 2.000 ale banatzen dituzte, horietatik 800-1000 inguru saltzen dira, eta 300 pezetaren (13 libera) truke lor daiteke dendetan sail honetako libururik merkeena (orrialde kopuruaren arabera handitzen da salneurria).

Juan Garzia, itzultzaileen elkarteko (EIZIE) lehendakariak garrantzi handia ematen dio bi bildumotako ehun liburu kalean izateari. «Kopurua ezezik zerrenda ikusiz gero argi dago izugarri zabaldu dela aukera egile eta itzultzaile aldetik ere».

Kalitatea hobetu

Kalitatea izugarri hobetu dela azpimarratu digu Garziak, baina arazorik bada goela aitortu: «Inertzia baitetik gatoz, oso aurriritzi txarra baitzegoen euskarazko itzulpenekiko. Normalean ez dira bereizten

Duela gutxi aurkeztu zituzten Literatura Unibertsala eta Euskal Idazle Klasikoak bildumek beren idazlan berriak. (Argazkia: Ander Gillenea).

Irakurle berriengana iristea da klasikoak berreskuratzeko egitasmoen erronka nagusia.

jatorrizkoak edo itzulpen lanak diren eta hori da normaltasun seinalerik handiena. Hemen hori oso urrun zegoen leben, baina pixkanaka lortzen ari gara.

Irakaskuntza da klasikoak irakurleengana iristeko bide garrantzitsua. «Mundu guztiko literatura ematen da erdaraz ikaste-teeetan, eta euskaraz, berriz, gure txokokoak baka-rrik». Datorren urterako, itzulpenaren kalitatea aztertuko duen irakurketa mahai bat sortzeko asmoa

dute, eta liburuak argitaratu aurretik irakurle espezializatu bati idazlanari buruzko iritzia eskatzea ere. Baikor ikusten du etorkizuna Juan Garziak, eta azkeneko urteetan ipini den bideak fruituak emango dituela ziur dago.

Liburutegiak, merkatu egokia

Bukatzeko, bere ustez, «alferrik ari gara kanpora begira itxura egiten, gero literatura unibertsaleko

edozein obra irakurtzean beste bizkuntza batzuetara jo behar baldin badugu».

«Literatura Unibertsala»-rekin batera aurkeztu zituen lan berriak «Euskal Idazle Klasikoak» sailak. Iragan mendeko eta mende honen lehendabiziko 40 urteetako euskal idazleen 64 lan argitaratu ditu azken zortzi urteotan. Patxi Altuna arduradunak esan digunez, ale gehienak agortuta daude. 1.500 banatzen dituzte, eta liburuak 500 pezetatik 900era bitarte saltzen dira dendetan.

Klasikoak ekartzearen aldeko hirugarren ekimena «Pentsamenduaren Klasikoak» da. 1992. urtean martxan jarri zen, pentsamendu unibertsaleko klasikoen bilduma bat sortzeko ehun liburu argitaratzeko asmoz. Lehenengo urtean lau liburu argitaratu zituzten, hurren-

■ «Pixkanaka gainditzen ari gara lehen zegoen inertzia: euskarazko itzulpenen aurka zeuden auriritzi txarrak» ●

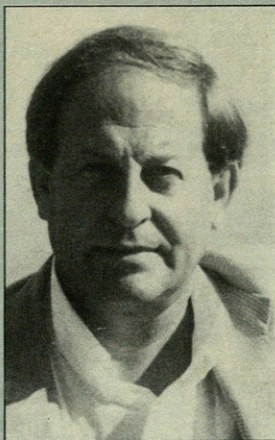
JUAN GARZIA

goan 10, eta 1997rako sail honetako 50 liburu kalean egotea espero dute. 3.000 pezetatik gorakoa da salneurria eta 1.500 ale banatzen dira: 1.400 harpidetza bidez eta 100 dendetan. Andoni Iriondo da saila kudea-

Fruitua eman eta hartu

«**EUSKAL** Idazle Klasikoak» eta «Literatura Unibertsala» bildumak (lehen 64 eta bigarrena 36 liburuz osatuak) heldu diren punturaino iritsi eta oraindik orain Miramar Jauregian batera aurkeztu izana kointzidentzia hutsa baino zerbait gehiago da. Amets berantezin baten mamikuntza dira. Bien artean bada Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailaren dirulaguntza edoskitzea baino lokarri esanguratsuagorik, hots, iraganeko euskal ondarea eta mundu-literaturaren altxor oparoa euskaldunoi geure hizkuntzaz eskainiz, gaurko eta etorkizuneko euskalgintzaren zutabeak erroto eta tinkatzearena, hain zuzen. Biak dira ezinbesteko eta elkarren osagarri. Lehenak huts eginez gero, indar zentrifugoez desegingo gaituzte; bigarrena gabe geure kaiolatxoan itoko gara.

Bi proiektuak oraindik erabat garatzeke daude, baina batez ere bigarrenak du oraindik ibilbide luzea; ehun izenburua ez ezik, milaraino iritsita ere

**XABIER MENDIGUREN
BEREZIARTU**

Itzultzailea

motz geldituko baikara. Baina badira urte batzuk bidegintzan ari garela, jende berria samaldan dator alorrean lan egitera eta ekinez ari gara erakusten euskarazko itzulpenak erdarazkoen parekoak ez ezik, zenbaitetan egokiagoak ere badirela. Egia da, marketing edo merkatuteknia hobetu, tarteka egon badauden akatsak zuzendu eta batez ere nagi samar ageri zaigun irakurlea zirikatu beharrean gaudela. Horretan irakaskuntza-la-

nean ari direnek erantzunkizun handia dute. Lehen urteetatik hasten dira irakurmina eta zaleztasuna, eta hor gidariaren eragina funtsezkoa da. Irakurketaren abenturamunduan sartzeak arduradun eta eragile bat baino gehiago du eta bakoi-tzak bere erantzunkizun eta egitekoie zintzo erantzun behar die. Bestela gutxi balio du anorexiak jotako neska edo mutiko horren aurrean sermoiak botatzen ibiltzea.

Dena den, gaurko belaunaldiari gero eta nekezago onar lekieke euskararen baitatik mundu zabalera salto egiteko baliabiderik ez dutelakoaren aitzakia, eta etorkizunekoari ahotik erabat kentzea da gure eginbeharra. «Eman eta zabal zazu munduan fruitua» bai, baina baita «har eta goza ezazu munduaren fruitua» ere eta euskaraz noski, nahiz eta zenbaitetan halako gordin-antxa hartu eta txikitako ahiak bezain janeraz ez gertatu. Hazteak berekin dakarren ezinbesteko ahalegina da.

tzen duen Klasikoak S.A. elkarteko arduraduna, eta liburuaren salneurriari buruz haxe komentatu digu: «*Nietzsche irakur daiteke erdaraz 900 pezetan, eta guk gauza bera egingo genuke 50.000 ale argitaratuko bagenitu. Hemen ezinezkoa da eta guk garrantzi handia ematen diogu liburuaren kalitateari, mami eta aurkezpen aldetik ere*». Irakurleak lortzeko garaian, liburutegiak eta erakunde ofizialak dira bere

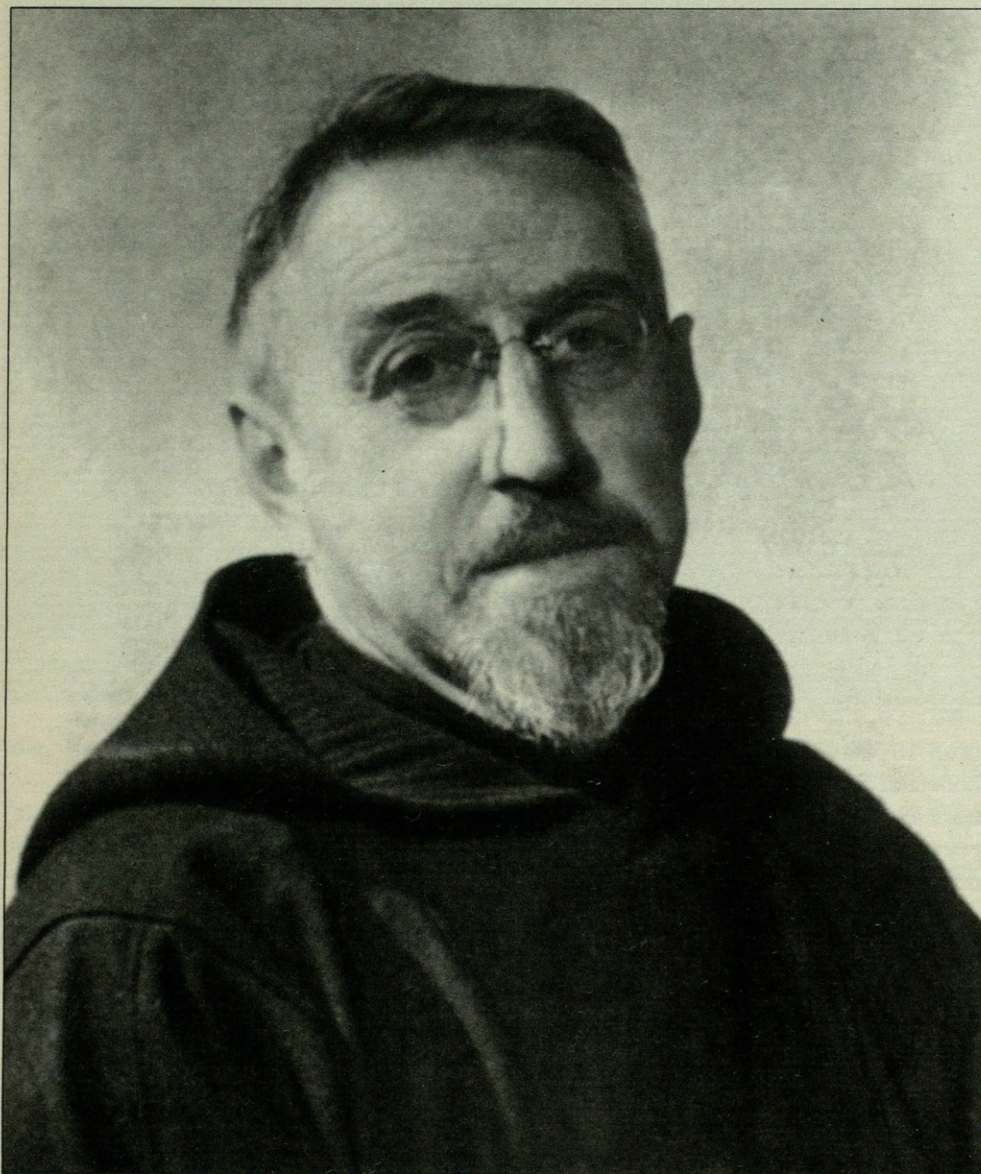
ustez idazlan hauen merkatu egokia.

«Literatura Unibertsala» eta «Euskal Idazle Klasikoak» bildumaren 100 liburu daude kalean eta «Pentsamenduaren Klasikoak» sailaren beste 14. Beraz, pixkanaka ari dira gainditzen oztupoak hiru ekimenak, eta etorkizuna garbiagoa ikusten dute klasikoak gure artean izan ditzagun.

Joxi Goikoetxea

Laster izango da kalean berak jasotako kantuz osaturiko liburua

Aita Donostiaren kantu altxorra

Eusko Ikaskuntzak argitaratuko du laster Aita Donostiaren kantutegia (bi mila kantu eta bostehun dantza inguru). Mende hasierako lan hori Jorge Riezu hasi eta azken urte hauetan Juan Mari Beltranek burutu du. Kantu eta dantza ezezagun asko erakutsiko dituen altxorra da.

1911. urtean hasi zen Aita Donostia kantu zahar-rak biltzen eta hala jarraitu zuen hil arte. Kontuan izanik garai hartako agureekin hitz egin zuela, beraien aiton-amonen kantuak jasoz, XVIII. mende bukaera eta XIX. mende hasierako altxorra ikusteko aukera izango dugu laster. Jorge Riezu kaputxinoak egin zuen bilketa lana, Teresa Zulaika Aita Donostiaren ilobaren laguntzaz, eta az-

Jose Gonzalo Zulaika Arregi, Aita Donostia (1886-1956). (Argazkia: Pedro Mari Irurzun).

ken urteotan Juan Mari Beltran musikari eta ikertzailea ere hor aritu da biekin lanean.

«Guztira 1.920 fitxa izango dira. Fitxa batzuetan kantu bat baino gehiago daude. Adibidez, dantza ziklo bat fitxa bakarra da. Bi mila melodia desberdin eta bostehun dantza daudela esan daiteke», dio Juan Mari Beltranek. Fitxa bakoitzean zenbakia, izenburua, azpititulua, jasotako herria, eskualdea eta probintzia, nork kantatzen duen, nork jaso zuen, partitura eta hitzak agertzen dira. Argitaratuko diren kantu eta dantza asko kalean dira jada-

nik, baina heren bat ezezaguna izango dela uste dute egileek.

Euskal Herri osoko lanak daude. Gehiena (bostehun bat fitxa) Lekaroz inguruan bildua da, Aita Donostia bizi zen tokia: Baztan, Bortzi-riak... «Jgandeeetan joaten zen herrietara, baina horretarako aurretik hitz eginda zegoen apaiza, sendagilea edo botikaria-ekin elkarriketatzailerak deitzeko», dio Beltranek. Ipar Euskal Herriko hiru probintzietan ere abesti asko jaso zituen, batez ere Sarran (ehun inguru). Gipuzkoan askotxo, Bizkaian gutxiago eta Araban oso gutxi, dantza batzuk batez ere. Nafarroako hegoaldean Korella, Fustiñana eta Kortese-ko dantzak bildu zituen musikari donostiarrak.

Bilketa lana oso bitxia zuen. Lan garrantzitsuena lehen urteetan egin zuen (1911-1913). Monastegian jai zuenean egiten zituen herrietarako bidaiak eta aurretik geldituta zegoenez,

igande batzuetan ehun kantu jasotzera iritsi zen. «Oso modu integralean jasotzen zituen: ez bakarrik nork kantatzen zuen eta nork ikasi zuen kantua, askotan hitza eta aldaketekin hamar orri betetzen zituen partitura bati buruz: non jaso zuen; noiz eta non kantatzen zuten; dantzen kasuan janzkera. Oso informazio aberatsa da, ezer ez duelako ezkatatu», esan digu Beltranek.

Kantu gehienak euskaraz

daude, 6-8 bat besterik ez daude gaztelaniaz, eta hitzik gabekoak ere badira. Bi hizkuntza nahasten dituzten kantuak ere badira, txantxetakoak gehienbat. Jorge Riezu- gehiena itzuli egin zuen, eta hala argitaratuko da, % 5 ezik. Berak egin zuen bederatzi orrialdetako sarrera ere, gaztelaniaz. «Lan garrantzitsua folklo- rezale eta musikologo be- zala egin zuen», gehitu digu Juan Mari Beltranek. Gai al- detik sailkatuta agertuko di-

Aita Donostia Lekarozeko ikastetxeko organoa jotzen.

Musikari aparta

JOSE Gonzalo Zulaika Arregi Donostian jaio zen 1886ko urtarrilaren 10ean. Handik hamar urtera Lekarozeko eskolan sartu eta ikasketak amaitzean kaputxino sartu zen Jose Antonio Donostia izena hartuz. Musika ikasketa zabalak egin zituen eta esparru honetako atal desberdinak landu zituen: konposatzaile (11 urte zituela egin zuen lehen konposaketa), folklorezale (aurkeztzen dugun lana da adierazgarri nagusia), gregorianista (Silos, Besalu eta Solesmes monastegietan ika-

sia), liederista, ikerketei buruzko hizlari...

Asmatutako kantuak, herrikoiak eta gregorianoak argitaratu zituen «Zeruko Argia»-n. Euskaltzaindia, San Fernando Arte Ederretako Erret Akademia, Frantziako Musikologia Eskola, Amerikako Elkar- te Hispaniarra eta Musikologia Instituto Espaniarreko partaide izan zen. Parise, Madril eta Argentinan egonaldia luzeak egin zituen. 70 urte zituela hil zen Lekarozeko monastegian gaixotasun baten ondorioz, 1956ko abuztuaren 30ean.

Teresa Zulaika, Aita Donostiaren iloba:

«Folklorezale oso gutxi dagoela frogatu da»

ARGIA. Noiz hasi zineten Aita Donostiaren kantutegian lanean?

TERESA ZULAIKA. Osaba hil eta berehala Aita Jorge Riezu hasi zen musika lan guztiak biltzen eta bitartean kantutegia egiten. Berak egin du lan handiena, 1990ean hil zen arte. Nik partiturak transkribatzen laguntzen nion.

Honezkero, beste lan batzuk argitaratu ditugu: musikologiakoak, kazetaritza artikulua nahiz aipamenak, eta hitzaldiak. Guztira bost liburuki, baina bitarte horretan kantu-

tegia egiten ari ginen. Aita Jorge Argentinako erbes-tetik itzuli zenean Aita Donostiaren estudio eta gelako giltzak jaso zituen, gaizki zegoela konturatu zelako, «zure eskuetan dauden bitartean, lasai bilgo naiz» esanez.

A. Zure osabaren lan guzti horiek ordenatzen laguntzarik izan duzue.

T.Z. Aita Jorgek lan izugarria hartu zuen, eta adinaren laguntzaile baten beharra ikusi genuen. Izen asko daude, baina ez du merezi aipatzeak. Folklorezale oso gutxi dagoela

frogatu da. Riezu 80 urte zituela erabaki zuen bost euskalkiak ikastea, Aita Donostiaren lanak zuzentzeko, nire osabak euskaraz bazekielako, baina ez gehiegi. Sekulako lana zen eta dantza alorra Juan Antonio Urbeltzi ematea bururatu zitzaigun, baina bere lana ikusi ondoren atzera botatzea erabaki genuen, pena handiz, baliagarria ez zelako. Azkenean Juan Mari Beltrane-kin hasi ginen eta berak lagundu digu bukatzen azken hiru urteotan.

A. Nolako argitalpena

izango da?

T.Z. Lau liburuki izango dira: hiru kantuz osaturik eta bat dantzaz. Bakoitza zortziehun orrialde ingurukoa (partitura eta hitzak txikituta). Errespeto handiz, Azkueren ondoren egindako lan serioena izango da.

Antonio Ziaurritz eta Alkozeko apaizarekin kantu herrikoia biltzen.

ra abestiak: maitasun kantutak, haurrentzat direnak, sehaskakoak, arto-zuriketak...

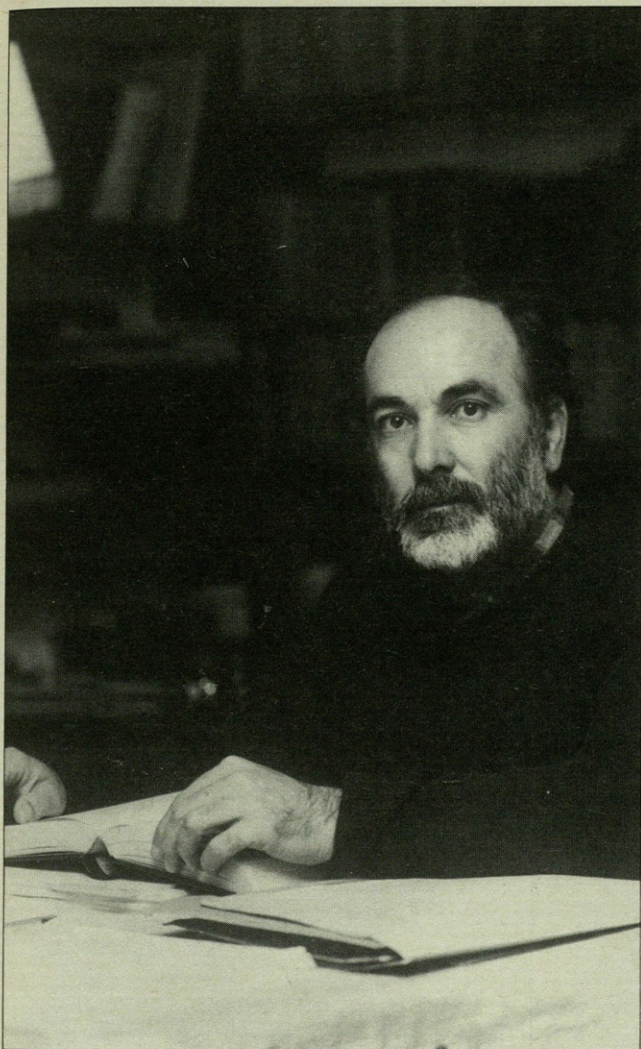
1992ko martxoan hil zen Jorge Riezu kaputxinoaren lana goraipatu digute Juan Mari Beltran eta Teresa Zu-

laika Aita Donostiaren ilobak, idazlan honen benetako egileak Aita Donostia eta Jorge Riezu kaputxinoak izan zirela azpimarratuz. Azaldu digutenez, Jorge Riezu oso baldintza txarretan egin omen zuen lana

Lekarozeko zeldan. Liburuak mahaitik ohera pasatu behar izaten zituen lan egiteko, eta alderantziz lo egiteko. Hori egunean bi bider egiten zuen gutxienez, gau erdian jaiki eta lan egiten zuelako normalki.

Lan hori egiten gertatu zitzaion istripua. Lanerako eta intelektualki gaitasun izugarria zuela diote. Hitz eta idazmena ia galduta izan ondoren berreskuratu zituen azken bi urteetan kantu gehienak. Kantutegiaren hiru laurdenak berrikusteko denbora izan zuen eta falta zitzaiona ere erdi ikusita omen zuen. Gaixotu zenean, kaputxinoen aita probintzialak Lekarozen zegoen Klaudio Zudaire izendatu zuen bere laguntzaile. Hilabete batzuk pasatu ondoren Texasera eraman zuten erretore eta gerotik hara bidali dizkiote gauzak berrikus ditzan.

Bi berrikusketa egin dira, beraz, eta iragan urteko uztailean amaitu zuten Teresa

Juan Mari Beltranek azken hiru urteotan bukatu du Aita Donostia eta Jorge Riezuren lana.

Zulaika eta Juan Mari Beltranek «Cancionero Vasco Padre Donostia» izenburua izango duen Aita Donostiaren kantutegia.

Lan biografikoa

Eusko Ikaskuntzak kudeatu du martxoan liburudendentan izango den liburua, hainbat erakunderen dirulaguntzak eta beste zenbait arazo konpontzen badira behintzat. Horretarako, Jose Antonio Arana Martija, Jon Bagues, Isidro Ansorena eta Edorta Kortadik osaturik dagoen batzordeak gainbegiratu du idazlana

honezkero. Kantutegiaren ondoren lan biografikoa burutzea bakarrik geldituko da. Juan Garmendia Larrañagaren taldea ari da horretan. Dozena bat koadermo lodi omen daude, egutegi modukoak, eta hauetan entzundako kontzertuak aipatzen dira, haiei buruzko kritikak, norekin egon zen, zertaz hitz egin zuen, zer egin zuen, zer aurkitu, zenbat kostatu ziztaion... Etnografia, folklore eta psikologia aldetik lan garrantzitsua izango dela ziur daude gure solaskideak.

Joxemi Saizar

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
D O N O S T I A

Donostian eta Barakaldon joko du laster Bill Douglas musikagile kanadarrak

Etorkizuneko musikaren ikertzailea

Azken berrogeita hamar urteko musika mugimendu gehienak landu ditu Bill Douglass. Bakarka, beste musikariren baten laguntzaile gisa, talde edo orkestra sinfonikoren bateko partaide... mundu osoko estilo eta joerak jorratu ditu. Duela gutxi argitaratu du «Kaleidoscope» diskoa, eta lan honetako melodiez gain, bere egungo musika kezkak agertuko dizkigu urtarilaren 13 eta 15ean Donostia eta Barakaldon.

MUSIKA munduko arlo ugari lantzen dituen pertsonaia da Bill Douglas. Musikari bezala saiakera ezberdinetan parte hartzeaz gain, irakaslea da eta bere ibilbidean zehar sari ugari jaso izan ditu.

48 urte dituen musikagile kanadarrak 50eko hamarkadan Elvis Presleyk egiten zuen ildoko musika landu zuen, 60ko urteetan jazz pianojolea izateaz gain fagot musika tresnajatzen zuen Torontoko Orkestra Sinfonikoan, ondoren abangoardiako musika jorratu eta 90eko hamarkadan beste izen bat jarri diote adituek berak egiten duen musikari: *new age*, hain zuzen.

Berarentzat izen bat besterik ez da: «Musikari bat sailkatzeko modu bat da. Musikari batek egiten duena sailkatzeko tokirik ez dagoenean, 'new age' egiten du' esatea da irtenbidea». Bill Douglasen musikak,

jazz, folk, musika elektronikoa nahiz beste hainbat estilo nahastu, eta kultura ezberdinetako musikak ere bereganatzen ditu: «*Nire diskoak konposatu, idatzi edo grabatzen ditudanean, nire ibilbidean zehar landu izan ditudan estilo guztietik topo egiten dute. Pop musika ona gustatzen zait, eta jazz, musika brasildarra, afrikarra edo salsa-rekin nabasten dut berri guztietan musika ezberdi-*

na lantzen delako».

Guzti hau islatu du orain dela gutxi argitaratu den «Kaleidoscope» diskoan. Izan ere, nahasketaren bidez ikusten du *new age* musikaren etorkizuna. Bere ustez, mundu osoan entzun daitezkeen musika ezberdin guztiak nahas daitezke eta emaitza interesgarriak lortu: «*Posible da kantu berean musika afrikarrak eta irlandarrak bat egitea. Orain dela urte batzuk pen-*

tsaezina zen guzti bori. Nire ustez, new age musikak munduko herri ezberdinetako musikak batzera joko du, eta hau dela eta ezin da jakin nondik norakoa izango den lortuko den emaitza». Edozein kultura-tako entzuleak estilo eta joera ezberdinen bategitea zailtasunik gabe ulertuko duela ziur dago Bill Douglas.

Musikari profesional Iparramerikako zenbait orkestra sinfonikorekin jardun du —Toronto, New Haven, eta Kanadako Opera Orkestra Sinfonikoekin fagot musika tresnajatzen, esate baterako—, eta 1973tik aurrera pianojole, fagotjole eta musikagile gisa aritu da Richard

Diskoetan gauzatutako saiakerak

1972. urtetik aurrera grabaketa ugaritan parte hartu du Bill Douglass Richard Stoltzman klarinetejolea eta Tashi taldearekin. Besteak beste, Beethoven, Stravinsky eta Mozarten piezak biltzen dituzten eta 1982an argitaratu ziren Tashiren hiru diskoetan, eta 1986an Richard Stoltzmanek plazaratu zituen beste hiru lanetan. «Begin sweet world», «New York counterpoint» eta «Inner voices» izeneko azken hauek berak sorturiko zenbait

pieza jasotzen dituzte.

1988ko azaroan Hearts of Space ziguiluak bere lehenengo diskoa plazaratu zuen —«Jewel lake»—, eta 1990eko urrian bigarrena: «Cantilena». Bi lan hauek Sonifolk disketxeak banatu zituen Euskal Herrian. «Kaleidoscope» da iaz argitaratu zen bere azken lanaren izenburua, eta bertako melodiak izango dira Donostia eta Barakaldon egingo diren emanaldien ardatza.

Stoltzman klarinetejolearekin batera.

Bikote moduan jo izan dute bi musikagileek New Yorkeko Philharmonic Hall eta Washingtoneko Kennedy Center bezalako aretoetan, besteak beste: 1980ean Edimburgh-eko jaialdian; 1986ean Australian, Adelaidako Jaialdian, eta Europako zenbait herri-tan ere izan ziren urte horretan. 1990 eta 1991n musikari honekin egin zuen biran, Estatu Batuetako hainbat hiritan, Japonian eta Hong Kong-en jo zuen, eta zenbait emanalditan Judy Collins kantariak eta George Shering pianojoleak ere parte hartu zuten laguntzaile bezala.

Nahasketaren bidetik ikusten du Bill Douglasek new age musikaren erorkizuna.

Ikasleengandik ikasi

Vari eta beka ugari jaso zituen Bill Douglasek 1966 urtetik 1986era bitarte: 1966ean Torontoko Unibertsitatean musika irakaskuntzako Bachelor titulua eskuratu zuen, 1969an Yale Unibertsitatean interpretazio eta konposaketako mastera, eta Kanadan banatzen den musika titulu garrantzitsuenaren jabe ere bada: Torontoko Kontserbatorio-ko Erret Bazkide pianojole tituluarena, alegia.

Piano, fagot, konposaketa, jazzaren teoria, orkestra zuzendaritza eta inprobisazio klaseak eman zituen Kaliforniako Arteetako Institutuan 1970etik 1977ra arte. 1978tik aurrera Boulder-eko Naropa Institutuko musika saila zuzentzen du eta Richard Stoltzman musikagilearen laguntzaz Estatu Batuetako eskoletan tailer asko eman ditu. Kanada eta Estatu Batuetako unibertsitate askotako ira-

kasleek erabiltzen dituzten 60 lan inguru Douglasek berak eginak dira. Alor garrantzitsua da berarentzat irakaskuntza: *«Asko atsegin dut erakustea, 21 urte daramatzat hori egiten, eta horri esker egon naiteke gazteekin harremanetan. Ikasleengandik ikasteko aukera izaten dut, eta eten-*

gabeko barreman hori oso aberasgarria eta baliagarria da niretzat musika sortzeko garaian».

Urtarrilaren 13an Donostian eta 15ean Barakaldon izango da Bill Douglas beste hiru musikari hauen laguntzaz: John Steinmetz (fagot eta perkusioa), Mark Miller (flauta, saxoak eta

perkusioak) eta Geoff Johns (perkusioa). Ondoren, mundu osoko musika estilo eta joera ezberdinak iker-tzen jarraituko du bakarka, talde bateko partaide gisa edo orkestra sinfonikoren baten laguntzaz.

Joxi Goikoetxea

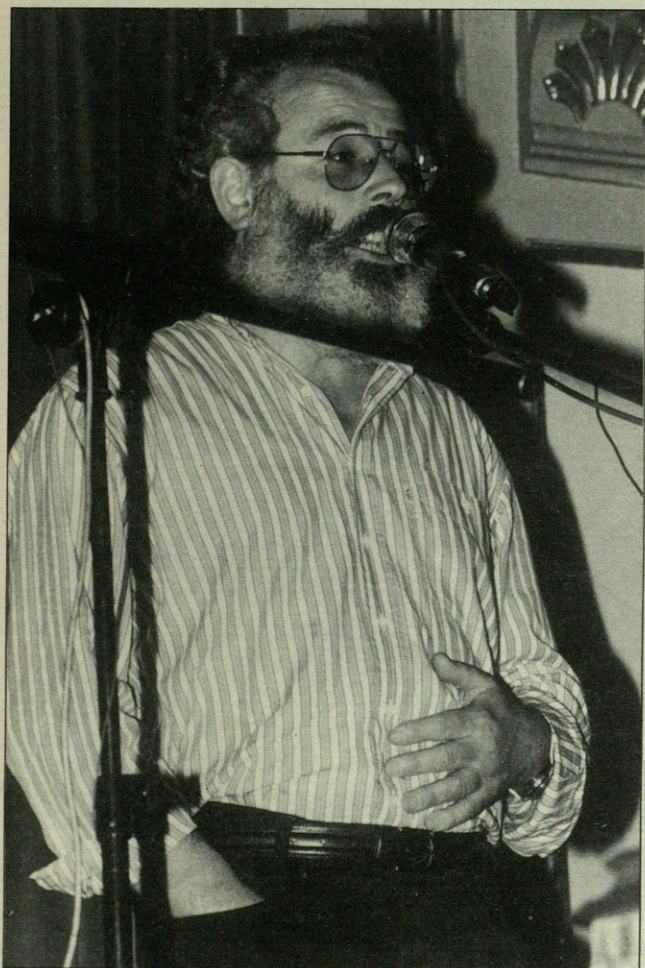
URTARRILAK

14

■ EGUR GAINEKO PINTURA IKASTAROAK

TOLOSAKO Kultur Etxeak antolatu ditu **egur taila** eta egur gaineko ikastaroak. Urtarrilaren 14ean hasiko den lehenengoa, ostiraletan burutuko da kultur etxean bertan eta **Josu Garmendia** izango da arduraduna.

Bigarren ikastaroa martxoaren 7an hasi, astelehen eta ostiraletan burutuko da eta **Neli Hilariok** eskainiko du. Informazio gehiago Tolosako Kultur Etxean.

XABIER AMURIZA, Andoni Egaña, Joxe Mari Etxaluze, Xabier Euzkitze, Imanol Lazkano eta Jon Lopategi izango dira Zeraingo pilotalekuan, urtarrilaren 15ean burutuko den bertso jarrien emanaldian. Urtarrilaren 23an Donostiako Victoria Eugenia izango den Bertsolari Egunak gerra osteko bertso jartzaileak omenduko ditu, eta hau dela eta zenbait saio koordinatu ditu Gipuzkoako Bertsolari Elkarteak egun horretan omenduak izango diren pertsonaien inguruan. Horrela, Inozentzio Olearen omenez izango da Zeraingo Kultur Etxeak antolatu duen jaialdia. (Argazkia: Aitor Gonzalez Kintana).

URTARRILAK

15

■ TALDE ERAKUSKETAK GALERIA 16 ARETOAN

ZENBAIT talde erakusketa antolatu ditu Donostian dagoen Galeria 16 aretoak, martxan jarri zenetik hamar urte bete berri direnean. 1994. urtea bukatu arte ikusi ahal izango dira **Donostia** gaiaren inguruan hainbat artistak egin dituzten obrak.

Urtarrilaren 15a arte, hamabi pintoreren lanak erakutsiko ditu Gonzalo Sanchez-ek zuzentzen duen arte galeriak, **Clara Gangutia, Jesus Mari Lazkano eta Raul Urrutikoetxea** artistek egin-dako koadroak, besteak beste, .

URTARRILAK

16

■ PALAZUELOREN OBRAK BILBON

BILBOKO Arte Ederretako Museoak bilduko ditu urtarrilaren 16ra arte Pablo Palazuelok azken 6 urteotan paperaren gainean egin dituen **54 lan**. Hauetako 23 marrazkiak dira, eta egitura geometrikoak lantzen dituzte denek. Palazuelok berak esandakoaren arabera, egitura gehiago sor dezaketen egiturak dira.

1916. urtean jaioetako margolari honek erakusketa askotan parte hartu du, bakarka nahiz beste artista batzuekin, bere ibilbidean zehar, eta **Madrid, Bartzelona eta Parisen** ikusi ahal izan dira gehienbat bere koadroak.

URTARRILAK

17

■ AMODIOZKO GUTUN LEHIAKETA

BERGARAKO Udalak, Gipuzkoako Foru Aldundiak eta Jardun elkarteak antolatu dute Amodiozko Gutunen Berrigara lehiaketaren bigarren edizioa. **Bergarako Kultur Etxean** aurkeztu behar dira lanak urtarrilaren 17a baino lehen, eta informazio gehiago nahi duenak Kultur Etxean bertan lor dezake.

■ INKISIZIOAREN HISTORIA GASTEIZEN

SANCHO El Sabio Fundazioak eta Vital Kutxak antolatuta, Inkisizioari buruzko erakusketa dago zabalik egunotan Gasteizko **San Prudencio Aretoan**. Inkisizioak XV. mendean sortu zenetik XIX. mendera arte egindako bidea ikus daiteke berrogei paneletan banatuta dauden testu eta irudi bitartez.

URTARRILAK
19

■ 94 OBRA LUIS DE AJURIA ARETOAN

HELDU den asteko asteazkenera bitarte erakutsiko ditu Gasteizko Luis de Ajuria aretoak Arabako Gizakia Helburu proiektuaren alde **85 artistek utzitako obrak**. 94 margo zein eskultura dira guztira, Proiektuko Lagun eta Senide elkar-teak antolatutako erakusketak biltzen dituen lanak.

Egitarau horretarako dirua lortzea da erakusketaren helburua, eta lau milioi pezeta (174.000 libera) jasotzea espero dute antolatzaileek.

URTARRILAK
20

■ BILBOKO ORKESTRA SINFONIKOA BARAKALDO ANTZOKIAN

DATORREN ostegunean izango da musika klasikoa dastatzeko aukera Barakaldo Antzokian. «Kontzertu Didaktikoak» izenburua duen egitarauaren bigarren edizioa burutuko da aurten, eta urtarrilaren 20an izango den emanaldia goizeko 10.30etan hasiko da.

Kontzertu honetako protagonista izango den Bilboko Orkestra Sinfonikoak **zenbait pieza eskainiko ditu Luis Izquierdoren zuzendaritzapean**.

■ BIDEOGINTZA IKASTAROA LEGORRETAN

LEGORRETAKO Udalak antolatu du, Gipuzkoako Foru Aldundiaren laguntzaz, urtarrilaren 20an abiatuko den bideogintza ikastaroa. **Bideogintza lantzeko oinarrizko ikasgaiak** eta kamera erabiltzeko hainbat teknika ezberdin erakutsiko dira bertan.

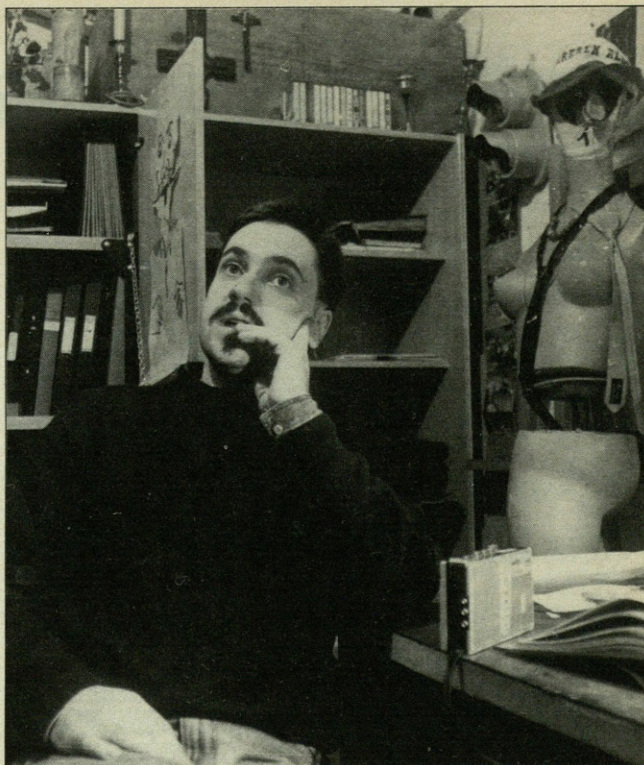
30 orduko iraupena izango du guztira ikastaroak, eta Legorretako Udaletxean eman behar du izena parte hartu nahi duenak. Informazio gehiago nahi izanez gero, udaletxe bertan eskura daiteke.

URTARRILAK
21

■ RUIZ BALERDIREN IBILBIDEA DONOSTIAN

GERRA osteko pintore garrantzitsuenetakoa izan zen Rafael Ruiz Balerdi (1934-1992) artistaren erakusketa antologikoa antolatu du Koldo Mixelena Kulturuneak. Urtarrilaren 21etik martxoaren 17ra arte ikusi ahal izango da **1953tik 1992ra arteko ibilbidea** laburbiltzen duen erakusketa.

Horrela, urte horietan **landu zituen joera eta teknika ezberdinak** biltzen dira: figuratibismoa, informalismoa, abstrakzioa...

KOLDOBIKA JAUREGI, Gabriel Ramos Uranga, Jose Zugasti, Juan Luis Baroja Collet eta Alejandro Tapia artistek beren estudioetan gordeta zeuzkaten zenbait lan bildu ditu urtarrilaren 18ra arte Donostiako Olaetxea arte galeriak. Duela denbora asko egindako lanak dira gehienak, Koldobika Jauregi eskultoreak, adibidez, papiroflex teknikaz egin zituen zaldia protagonista duten lanak. (Argazkia: Carlos Villagran).

Durangoko Liburu Azokan oso estimatua

*Edorta Jimenezen
nobela berria:*

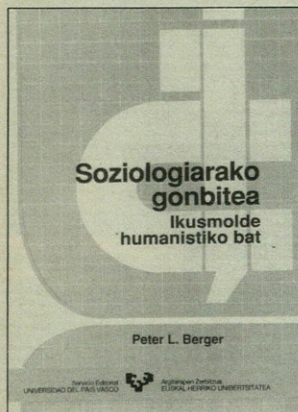
AZKEN

FUSILA

*Edozein trenbide eraikitzea epopeia itzela da.
Preso errepublikanoek eraiki zuten,
gerra galdu ostean, Euskal Herrian eraiki den
azken burdinbidea, eleberri honetakoa:
joan den mundu baten ikurra.*

SUSA argitaletxea ☎ (943) 37 15 45

L I B U R U A K

«SOZIOLOGIARAKO GONBITEA. IKUSMOLDE HUMANISTIKO BAT». PETER L. BERGER. ITZULTZAILEA: JULIAN MAIA. EHU. 226 or.

SOZIOLOGIAREN inguruan lehen urratsak emateko gonbitea luzatu digu egileak. Beraz, urratzen dituen bideak ez dira batere teknikoak, edonork ulertu eta jarraitu ahal izateko. Irakurtzeko liburua da, ez buruz ikastekoa eta soziologiaren ekarriarekin gozatzeko egina ■

«BARREGARRI. GLOBOSHONDA SORTA». LUTER L. TALDEA. 2. ZENBAKIA. 25 or.

ONDARROATAR taldeak komikiaren bidez eragin nahi du irakurleen barrea.

Horretarako egiten dute al-dizkari umil baina interesgarri hau. Bigarren alea kallean, Austin Agirretxearen monografikoa da. Opari gisa, gainera, poster eta guztidator. Beraiekin harremanetan jarri nahi izanez gero, Ondarroako 10101 posta kutxara idatzi ■

«AMODIO BARREGARRIAK». MILAN KUNDERA. ITZULTZAILEA: KARLOS CID ABASOLO. EREIN. 254 or.

ERAKARPEN handiko idazle txekiar honen lan honek iru-

di eta ideia aldetiko freskotasuna eskaintzen dio konplizea izan nahi duen irakurleari. Oso umore onez idatziak dira bilduma honetako zazpi ipuinak, 1968ko udaberria baino lehenago idatziak ■

«UNIBERTSOAREN HASIERAKO HIRU MINUTUAK. UNIBERTSOARI BURUZKO IKUSPEGI MODERNOA». STEVEN WEINBERG. ITZULTZAILEA: IÑAKI AZKUNE. GAIK. 195 or.

HAUXE da unibertsitatearen

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

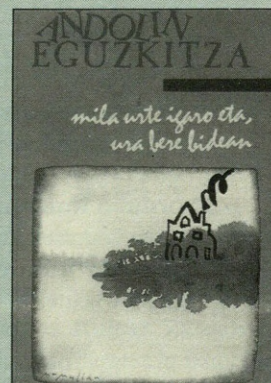
Gizon bakartiaren urratsak

BIHOTZA amodioz beterik dirauen jendeak, etengabeko bidaiariaren iduria dauka. «Mila urte igaro eta, ura bere bidean» olerki bilduma honetan, maitemindua eta ibiltaria gorputz berdinean juntatzen dira, irakurleak hartzen duen liburuan agertzen den zintzotasun biluziak antsiaren harri-dura hazi arteraino. Gaurko mende bukaerako poesia itotzen duen esnobismo sasi-kultotik urrun ari zaigu Andolin Eguzkitza, umiltasun handiz obra eginez, hargatik, olerki bederak dakar mundu zabaleko izkribatzaile bati edo besteari eskaini omenaldi txortola. Amodioaren bakardadea jastatzea bezalakorik ez da, ikusteko/ikasteko bakardadea dela lur honetako gauzarik hedatuena.

Hitzen —eguneroko hitzak dira...— azaleko xinpletasunaren giblean nabari da Andolin Eguzkitzak

asko dakiela poesiaren zereginaz: badaki, orozbat, poema memoriaren *flash* bat dela, oroitarri bat, minaren arintzeko zurkaitz bat eta sustut, otoitaren zintzoa beharrezko duela. Halatan, Susan argitaratu bilduma honetan, hitzetik hitzerako irakurketan, sinpatiaz jantzi adiskidantza, edo agian kideasun xoilak sortzen zaigu, baitakigu, olerkariak idazterakoan, *bizia ahal bezain egiazkorki aipatzen saiatzen dela, sendimenduen oinarriak gordetzeko xederik batere gabe.*

Maitasun sendimenduaren oinarrietarik bat bakartasuna da, behaztopoak eta ihesak zilegitzen dituen bakartasun gorria. Gure jendarte interaktibo eta kontsumistetan arraro da aurkitzea, desiraren hagian dildan dagoen aitopena. Bakardadea, askatasunez hanturik datorkigu. An-

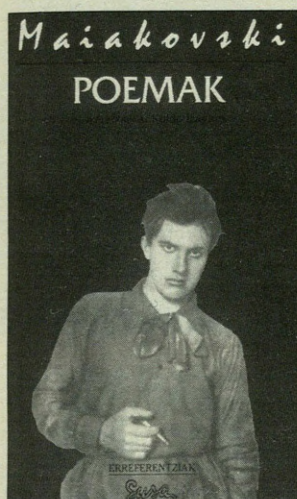

«MILA URTE IGARO ETA, URA BERE BIDEAN». ANDOLIN EGUZKITZA. SUSA.

dolin Eguzkitzaren poemetan, itsas bazterrak harrotuko lituzkeen bandera beltzaren antzera. Gizon bakartiaren urratsak segi ditzagun, ura bere bidean dabilen bitartean.

ITXARO BORDA

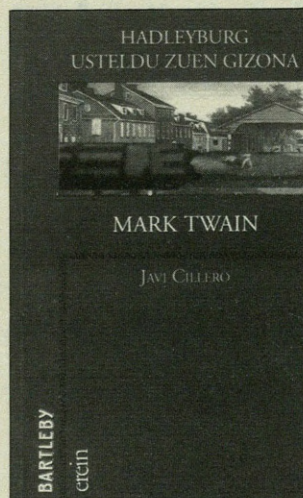
begira Gaiak argitaldaria kaleratzen duen liburu sail baten lehen zenbakia. Egungo kosmologia erlatibistaren norabidean zerikusi handia izan du lan honek, «Big Bang» eta beste hainbat teoriaren eragilea da Weinberg. Ahalegin handia egin da hau bezain interesgarriak diren zientzi-liburuak euskaratzeko. Glosarioa dakar atzealdean liburu interesgarri honek ■

«POEMAK».
VLADIMIR MAIAKOVSKI.
ITZULTZAILEA: KOLDO
IZAGIRRE. SUSA. 282 or.

IDAZLE georgiar honen 1913. eta 1930. urte arteko lanetatik itzuli ditu poemak Koldo Izagirrek. Poesia fu-

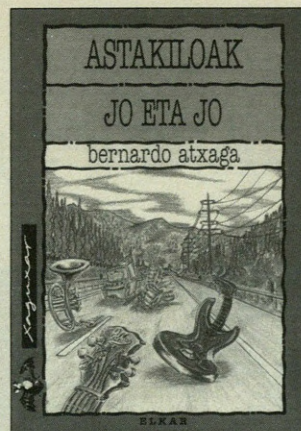
turistaren aitzindaria bere herrian, iraultzaile sobietarren kide ere izan zen mende hasierako urte haietan. Amaieran, berak idatziriko liburuak zerrendatzen dira. Hitzaurrea Inigo Aranbarrik egin da ■

«HADLEYBURG USTELDU ZUEN GIZONA».
MARK TWAIN. JAVI CILLERO.
EREIN. 110 or.

FLORIDAKO idazle ezagunaren lau ataleko kontakizun honi Gerardo Markuletak egin dio hitzaurrea. Famatuenetarikoa egilearen lan arrakastatsuen artean, umorea eta tragedia nahasten ditu. Herri honetako gizonik ez du ihes egingo tentalditik... Benetan ederra

narrazio labur hau, eta irakurlearen irudimenari keinu bat baino gehiago egingo dio ■

«ASTAKILOAK JO ETA JO».
BERNARDO ATXAGA.
MARRAZKILARIA: GORKA
AGINAGALDE. ELKAR. 154 or.

LAU kidek osatzen dute Astakiloen musika-taldea. Munduan zehar dabilzala hamaika gertaldi izango dituzte musikari berezi hauek: Arabian, Finisterren, Italian, New Yorken... Gazte-literaturan Atxagak emaniko beste urrats bat, hamabi urtetik aurrerakoei zuzendua ■

«ELE».
AEK. 13. ZENBAKIA. 145 or.

EUSKARAREN irakaskuntzaren inguruan diharduen

aldizkari honek hamaika gai lantzen ditu azken ale honetan. Familiak euskalduntzetik familia gutxiagotuen pentsamenduaren ekoizpena, AEKz ere hitz eginez, Transmisioaz mintzo da batipat, izaniko esperientzietan oinarrituz ■

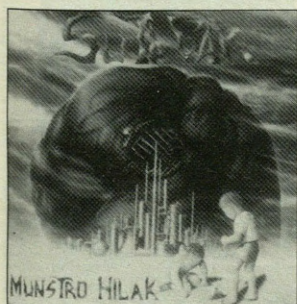
«ERLAZAINZA».
GIPIZKOAKO ERLAZAINEN
ELKARTEA.
21. ZENBAKIA. 75 or.

BENETAN interesgarria erleen arlo honetan diharduten bazkideen arteko aldizkari hau. Teknikak eta berriak emanez, euren artean erleen mundua ulergarriago eta ezagunago egiten saiatzen dira; pozoia eta sendabideak dira ale honetako berri nagusiak ■

«PSIKOLOGIA SOZIALERA HURBILTZEKO ZENBAIT GAL».
J. F. VALENCIA.
EHU. 363 or.

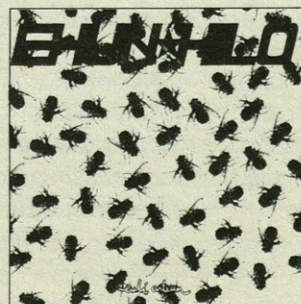
LIBURU honek psikologia sozialaren inguruko informazio zabala ematea du helburu, zientzia gisa aurkeztuz, bere bilakaera historikoaren berri emanez... azken batean, prozesu kognitiboak eta euren ondorioak aztertuz ■

D I S K O A K

«MUNSTRO HILAK».
SU TA GAR.
ESAN OZENKI.

HIRUGARREN lan luzea kaleratu berri dute eibartar hauek. Une honetan, arrakasta bidean, aurreko bi diskoak IZn grabatu zituzten, baina hau Lorentzo Recordsen estudioetan burutu dute. Zortzi kanta osatua, Hertzainak-eko Garik parte hartzen du batean. Estiloa, aurrekoa diskoen antzekoa, baina gero eta distantzia handiago nabari da kantu lasai eta gogorren artean ■

«EULI ARTEAN».
EHUN KILO.
OIHUKA.

ELGOIBAR inguruko boskote honek rock gogorra eta heavy-aren bidea aukeratu du, Su Ta Gar taldearen itzaletik abiatuz. Estudio lana egin eta gero, euren indarra baretuagoa agertzen da diskoan zuzenean baino. Konpaktoan hamabi kanta eta biniloan bederatzi, denak azkarrak eta mugituak, baita «Tango feroz» izenekoa ere. Aitor Gorosabalen laguntza izan dute pianoarekin ■

T E I L A K

■ «IDAZLEAK
IKASTETXEETAN»

DUELA lau urte Euskal Idazleen Elkartek Donostia inguruan abiatutako «Idazleak ikastetxeetan» kanpainak, Euskal Herria osoa harturik eta inoiz baino egitasmo osatuagoaz helduko dio aurtengoari: 45 idazle izango dira, eskolaz-eskola, irakurzaletasuna sustatu eta gure produkzio literarioa bere zabalean eta anitzean ezagutaraztea bilatuko dutenak, guztira 242 hitzaldi emanek. Hala ere, 107 ikastetxe kanpainatik kanpo geratuko dira, parte hartzea eskatu arren, Elkartearen ekin-tza garrantzitsuenari aurrekontuak murriztegiak gertatzen zaizkiolako.

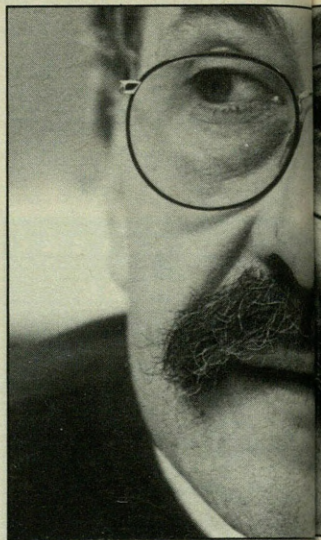
Eskaerak hala aginduta, Gipuzkoan egingo dituzte hitzaldi gehienak. Aurrekontuei dagokienez, bederatzi milioi pezeta (375 mila libera inguru) xahutuko dira, Gipuzkoako Foru Aldundiak (6 milioi pezeta) eta Eusko Jaurlaritzak emandakoak.

■ MASKARADA BILBON

BILBOKO Gaztedi dantza taldeak, Zuberoako Maskaradak oinarritzat hartzen dituen ikusizuna paratu du. Ur-tarrilaren 16an eskainiko da, lehen emankizuna, Santutxu auzunean, ohizko moldeetan (dantzak direla, antzezpenak, sermoiak eta koplak), eta testuak, batuaz eta bizkaieraz jotuz. Goizeko 10.30etatik aurrera, «barrikadak» gainditu eta gero, bazkaria egingo da, eta jarraian, arratsaldeko 4.30etan, obra.

Dagoeneko 42 urte bete dituen Gaztedi dantza taldeak, Zuberoako inauteri giroko ohitura zaharra Iparraldetik Hegoaldera ekarri eta gorde nahi izan du. Herriz herriko emaldi-dien bitartez, proiektua mamitzea izango du hurrengo urratsa. Honekin batera, esku-programa gisa erabiliko duten liburu batean Maskaradaren jatorria, historia eta bilakaera mamitu digute.

F E R R A N A K E R R A N

«Enbidia sana sentitu dute erdaldunek ere, bemen zerbait inportantea jazotzen ari ote den sumatu dutelako eta izugarri garrantzizkoa da euskal mundua eta euskararekiko zegoen jarrera negatiboarekin hausteko».

Koldo Tapia, Bertsolari Elkarteko arduradunak. Egin, 93-XII-31.

«Literatura ideologizatu egin da, laister izango dugu ekaitzen bat edo beste».

Edorta Jimenez, idazlea. El Mundo, 94-I-2.

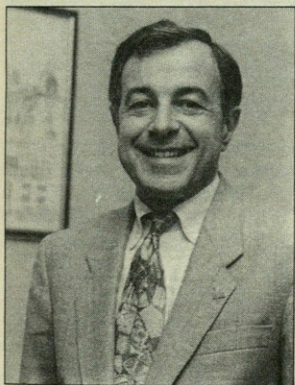

TXUTXU - MUTXUKA

EKARLE DANTZA TALDEAREN ESTREINUA

IPAR Euskal Herrian dantza garaikideari jarraitzen dion konpainia bakarrak, Ekarlek, obra berria estreinatuko du, otsailaren 5ean, Baionako Antzokian: «Ozkak pikondo enborretan», bost dantzari eta bi aizkolariren parte hartzeaz osatuko dutena, hauen eta haien mugimenduak aurrez-aurre jarriaz. Mizel Theret zuzendariak, Johanna Etxeberri, Mila Martinez, Ana Remiro eta Miguel Zubeldia dantzariak osatzen dute taldea, eta obra honetako musika Pascal Gaignek eginga da. 1984an hasi ondotik, zazpigarren ikuskizuna dute honakoa.

NOR - NORI - NORK

«1994ean euskara ofiziala izatea nahi nuke eta lanean ari naiz hala izan dadin, Bayrou ministroarekin batera. Espero dugu Frantziak ere bizkuntza erregionalen gutuna sinatuko duela».

Alain Lamassoure,
Frantziako Europako
Arazoetako ministroa.
Egunkaria, 94-1-2.

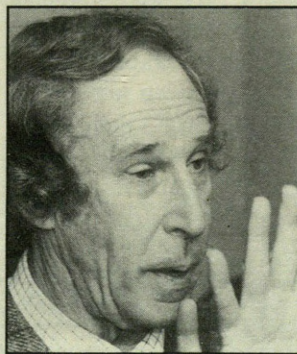
«Hemen, artista figuratiboei lan egitea galeraztien digute. Intelektual eta kontserbadore ofizialen diktadura ezarri da; ez dugula ezer ulertzen eta atzerakoiak garela esaten digute».

Palmiro Haro, eskultorea.
El Diario Vasco, 94-1-4.

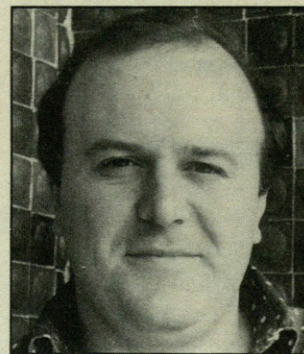
IÑAKI IRUSTA

Opera Lagunen Bilboko Elkarteko lehendakaria ataka estuan dago, zuzendaritzaren gestioarekiko iritzi kritikoa gero eta zabalagoa den honetan, 250 bazkidek ezohizko batzarrerako deia eginez firma bilketari ekin baitiote. Atzetik datorren afera, zuzendaritzak, erakunde eta enpresekin sostengu bila egindako tratuek, Elkartea 'irentsi' dezaketela irizten dute ●

A. SCHOMMERRI

bere izena daraman fundazioa osatu zion Arabako Diputazioak. 1994arekin batera, argazkilaritza ikerketara zuzendutako lehen beka abiatuko du, besteak beste, argazkilariaren fondoak katalogatzeko helburuz. Jarraian, erakusketak antolatuko dira, Gasteizen, Espainiako hainbat hiriburutan eta Europan zehar. Epe erdira, eskola baten sortzea iragarri da. Halako argazkirik! ●

IÑAKI ALDEKOAK

antologiaren neurri zabaleko jantzia soineratu digu azkenaldion. Euskal poesia modernoaz osatu du azkena, gazteleraz, Madrilgo Visor argitaletxeak eskatuta, gerraostetik 80ko hamarkada bukaera bitartekoak bertaratuz. Bere ustez garrantzitsuenak diren 11 poeta gorde ditu, Gerardo Markuletaren laguntzarekin. Gure poesia kanporako ibilbidean dugu ●

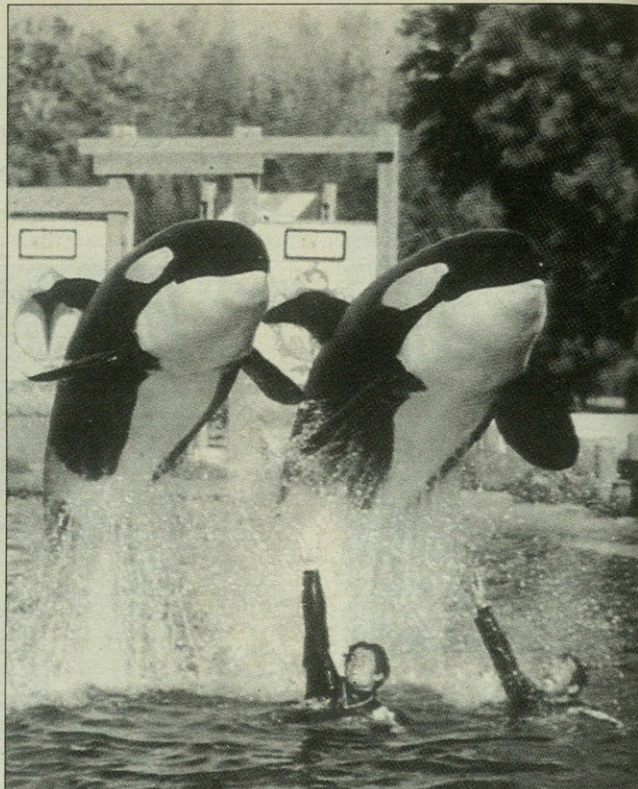
Atzerriko merkealdien usain goxoa

KRISIA, krisia eta krisia. Lauzpabost lerrotan gutxienez berdintsu jarrai genezakeen gaur egun alde guztietatik gure belarrietara iristen zaizkigun krisi hotsekin. Alabaina, bidaiatzeari dagokionez behinik-behin, krisiak ez du horrenbeste eragiten antza denez. Turismo ikerketen arabera, herriarrek lehen bezain sarri irtetzen dute kanpora, baina, hori bai, bidaiaren denbora epea murrizten dute. Zehatzago esanez, krisi izugarria dago baina turismo agentziek zabalkundearen dagoen merkatu batean dihardute. Mundu mailako datu garrantzitsu bati so eginez, esaterako, Turismoaren Mundu Erakundeak aurrikusi duenez, 1995era arte turismoaren sektoreak %3ko hazkundera ezagutuko du eta %5 mendearen bukaera arteko gainerako urteetan.

URRUTIRAGO joan gabe ere, ondo ikus liteke abendu hasierako zubian edo Gabonetan bertan inguruko

jendea ez dela geldi egoteko asmoekin geratzen. Horrelako egun laburretarako, oster, autoaren erabilera nagusitzen da: urria eta azaroan, esaterako, gasolina eta gasolioaren kontsumoa bereziki hazi ziren Hego Euskal Herrian.

EZ da hori bakarrik, baina bidaiatzeaz gainera herrita-

New York-era joaten diren bidaiari anitz, harrigarria dirudien arren, Imdeen izeneko krema eskuetan dutela itzultzen dira, han hemen baino askoz ere merkeagoa dela eta.

rak kanpoan erosi egiten du. Barra-barra gainera, nahiz eta ohizko produk-

tuak diren. Soziologoek usitez —nahiko bahieztapen kontrajarrian dena den—, herriarrek krisialditik ihes egiteko kontsumoan erortzen dira. Atzerrian zenbait produktu zehatz eta entzutsuen prezio merkeagoak amu tentagarriegiak dira etxera sosekin itzultzeko. Hauetako oihartzun handienetakoa eta harrigarrietakoa Imdeen aurpegi kremarena da, 'gaztetasunaren krema' moduan ere ezaguna. Modan dagoen musu tratamendu hau Espainia eta Frantziako merkatuetan ere badago baina New Yorken 13.000 pezetan (565 libera) balio duenak, prezio bikoitza du hemen. New York da, Londresekin batera, bisitari gehien jasotzen dituenak ■

ATZERRIKO PAGOTXAK

New York	Stylus argazki makina	933 (*)
	Levi's bakeroak	227,5
	Reebok edo Nike oinetakoak	233
	Fax eramangarria	1.750
Paris	Kotoizko azpiko erropa konjuntua	40
	Antzara foie-grasa (410gr)	125
	Bruther txanpaina	49
	Rives Gauche (100ml) kolonia ura	239
Londres	Doc Martens botak	346,5
	Lumazko edredoiak	260
	Pentax Espioi argazki-makina (zoom-arekin)	1.386,5
	Bideojokoa	216,5

(*) Prezioak liberatan

MOKO FINA

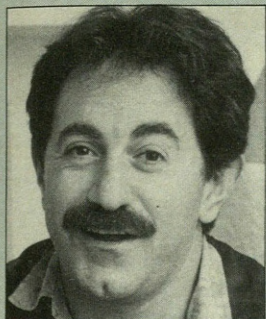
• MOKO FINA • MOKO FINA • MOKO FINA • MOKO FINA

MENUA

HURA OTORDUA!

XABIER SALDIAS

Kantaria

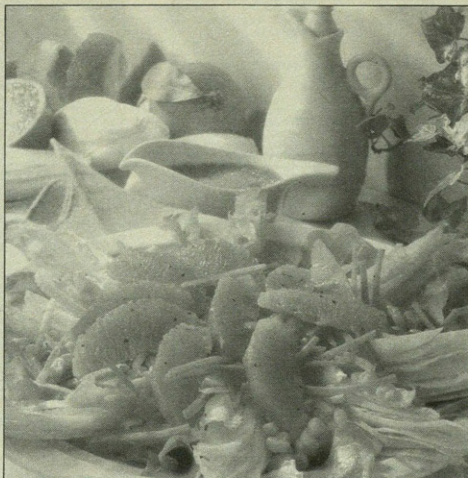

Latak irekitzeko abilezia

Sukaldean baldarra baino baldarragoa, latak irekitzen ederki moldatzen da Xabier; antxoia latak batez ere. Urtetan amaren plater goxoeekin ohitua, erraz gizentzen delako ez ei da sukaldean gehiagotan sartzen. Hori azala alajaina! Etxean arin-arin jaten du Saldiasak, etxetik kanpo ez bezala. Horrelakoe-tan, betiko jakiekin aspertuta, berezira jo "ohi baitu: grisola dela, arandoia dela, marraskiloak direla... Bat ala bestea hartu, dena den, kafea ezinbesteko zaio: 20 du-rongatik dasta ote daite-ke egun gauza hobetik?

Horren ona ez dena txerrikia da. Madril eta Segovian egon zenekoa gogoan du Xabierrek, ia txerrikia baino jan ez zuenekoa. Kolesterolak ederki hazita etorriko zen; kirola egin behar-rean. Horrelakorik ez zaio gertatu, baina, Donostiako Portu-etxe edota Oiartzungo Zuberoan. Horiek dira Xabierrek eman dizkigun bi aholkuak.

Entsalada honetan gazi-gozoa nahasten da. Eztiaren gozotasuna ozpinaren garraztasunarekin. Emaizta, nolanahi ere, estimatzekoa da erabat.

Endibiak binagretaz ezti erara

OSAGAIAK

LAU LAGUNENTZAT

4 endibia • bi laranja • azenario 1 • arto ale pototxo bat • 4 olio koilarakada • Ardo ozpin pittin bat • 2 koilarakada limoi ur • koilarakada bat

ezti • koilarakadatxo bat ziape • barazuri ale bat

PRESTATZEKO ERA

PLATER hau merkea eta prestatu erraza duzu. Ordu erdi eskasean presta daiteke, eta osagarri bitxirik ez

duenez, erosketak egitera-koan endibia freskoak to-patzen dituzun edozein egunetan presta dezakezu inolako problemarik gabe. Prestatzean, artoarekin hasia komeni da, egosi egin behar baita potoan to-patuko dituzun aholkuei jarraiki. Egosi eta gero, ura kendu eta utzi hozten. Bi-tartean, endibia laurdene-tan zatitu, azenarioa arrai-latu eta laranjak zuritu eta aleetan zatitzea erraza duzu.

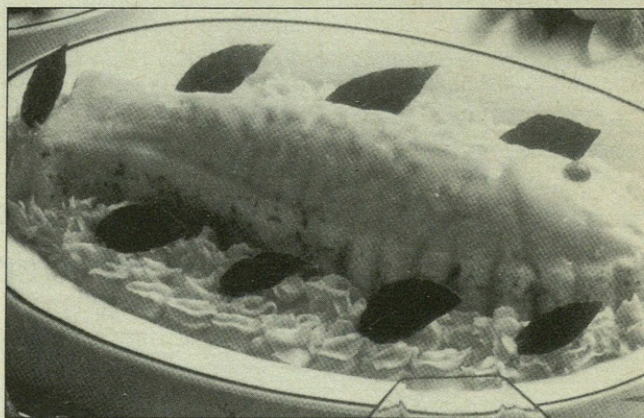
Ondoren, baratzuri alea txiki txiki egin behar da, gainontzeko osagarri guz-tiekin nahasteko gero, saltsa bat eginez. Gatzitu ezazu saltsa. Barazki guztiak pla-ter batean jartzea eta laranja zatiez apaintzea besterik ez duzu. Saltsa epeldu, bera-rekin platera busti eta prest duzu. Inor ez zaio kexatuko sukaldariari, ziur ■

Arrain eta patata pastela

OSAGAIAK

LAU LAGUNENTZAT

Kilo 1 patata • 400 gr arrain mami egosia eta bezurrik gabea • 125 gr yogur • arrautza bat • tipula bat • perrexil pixkat • gazta arrailatua • gurina • gatza • piperrautsa • intxaur muskada

Plater hau molda erraza da zeharo. Hori baliatuz, eta denbora pixka bat baldin baduzu, arrain oreari arrain forma eman diezaiokezu, itxura askoz ere erakargarriagoa lortuz.

PRESTATZEKO ERA

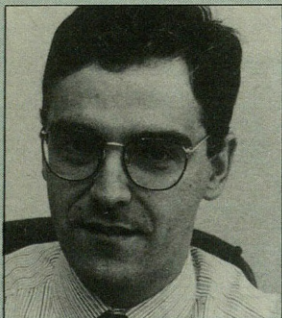
PATATEKIN hasiko gara. Egosi, zuritu eta pureas eginda lapiko batean jarri. Arrautza, gurin bolatxo bat, gatza eta intxaur muskada arrailatu pixka bat gehitu oreari eta ongi nahastu. Be-rotan mantendu. Tipula zati

txikitik pikatu ondoren, zar-taginean xigortu gurinetan. Paela sutatik kendu. Arrain mamia, perrexil pikatua, yo-gurra gatza eta piperrautsa gehitu eta ongi irabiatu. Mol-de bat gurinez busti, patata ore erdia bota bertan, gaine-

tik arraina bota, eta bigarren patata ore geruza bat zabal-du gainean. Gatza arraila-tuaz jantzi molde, gurin pixka bat gehitu, eta 20 mi-nutu sartu 180 gradutan be-rotutako labeen. Beroa ala epela zerbi dezakezu ■

BATA ZURIA ERANTZITA

JULIAN FLOREZ
Elhuyar-eko kidea

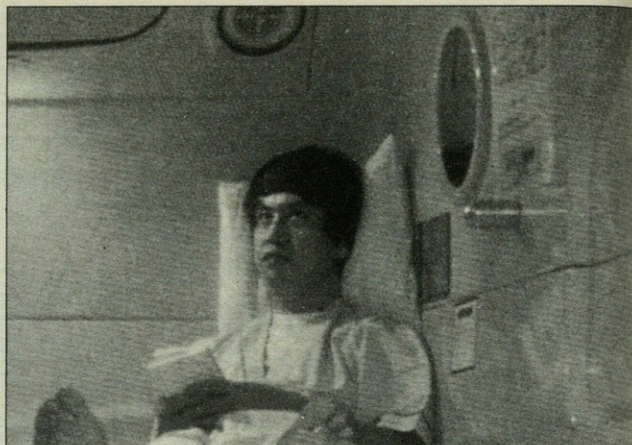
Ingurune-Politika

Baliabide naturalen kontserbazioa (airea, ura, lurra...) gero eta gehiago lantzen den gaia izanik; benetako ingurune - politikarik ez dagoela esan behar da. Europako Elkarteko arauekin, emisioen eta isurketa kutsakorren muga murriztu eta hondakinen gestiorako legeak finkatu egin dira. Aldi berean, ingurunearekiko lege-hausteen-tzat zigorrak ipini dira; zenbait kasutan, industria zikinen arduradunen gartzelaratzeta eta baldintza minimoak betetzen ez dituzten instala-

zioen ixte-espeditentea ere gerta daitekeelarik.

Ingurunearekiko harremanak legezpetzeko ahaleginak handiak diren arren, ekologia arloan industriak duen egoera ez da oso pozgarria; oso kutsakorrek diren industrien % 30 besterik ez direla kalkulatu da.

Dena den, normalean aldaketak ez dira bapatean gertatzen eta nahi den helburua lortzeko ez da nahikoa legearen kontra doana zigortzea; administrazioaren alde-tik ere, teknologia garbiak erabiltzen dituzten enpresak edo depurazio-sistema nahiz hondakinen eliminaziorako teknikak bultzatu behar dira. Ez kutsatzea ez da arau eta legeekin bakarrik lortuko; enpresarien planteamendu desberdinak eta behar bada, oso garestiak diren inbertsioak behar izango dira helburuak lortzeko. Bestalde, gaur egun bizi dugun egoera larria dela eta, enpresen administrazio - kontseilueta tratatzen diren gai garrantzitsuenen artean ekologiarena ez da egongo.

Lo asko egiten duten ikerlariak Suedian daude

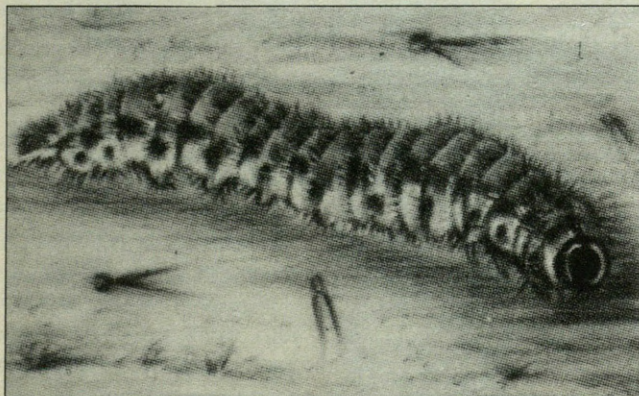
GOIZEAN goiz jaikitzea ona dela uste dutenek, jai dute. Edota beste era batera esanda, goizean ohean goxo goxo geratzea gustuko dutenek arrazoi dute. Hori da behintzat Goran Kecklund ikerlari suediarrek zuzentzen duen Medikuntza Psikosozial Institutu Nazionalak argitaratu berri duen txosten baten emaitza. Milaka inkesta egin ondoren, honako hau aldarrikatu dute aditu suediarrek: «Inor

ez litzateke lanean hasi beharko bederatziak baino lehen».

BERE biztanle aktiboek gehiengo goizeko seiak inguruan jaikitzen ohitua duen Suediak harridura z jaso du ikerlari hauek azal dutako txostena. «Goizeko seietan jaiki den pertsona batek bi ordu behar ditu ongi esnatzeko, eta tarte horretan, lan istripuak ugariak dira». Arazoak lorik kentzen ez dien bitartean... ■

ZOOLOGIA

Hiltzailea bihurtu den har arruntaren fabula

Lenomia obliqua harraren pozoina mutazioen eraginez bihurtu da hiltzaile.

PESTIZIDEN erabilerak ondorio zeharo kaltegarriak izan ditzakeela aspaldi frogatu zen. Hala ere, ondorio horien berri ematen digutenean, oraindik harritu egiten gara askotan. Nola ez harritu duela bi urte arte gorritze txiki bat besterik eragiten ez zuen har klase batek egun heriotza eragin dezakeela esaten dutenean? Porto Alegre eta Sao Paulo (Brasil) zientzilariek diotenez, azken bi urteetan

«har hiltzailea» bezala eza-guna egin den animalia garai batean ia arriskurik gabea zen, baina pestiziden eraginagatik, mutazioak jasanez, eta bere pozoina da horren erakusgarri. Asunaren parekoa zenak duela bi urte arte, azken aldian lau hildako eta larogei kutsatu sortu ditu Rio Grande do Sul estatuan. Ikertzaileak pozoin horren aurkako txertoaren bila ari dira lanean ■

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

MODAK

Azpiak erakusten

GIZONEN barneko arroparen salmenta kopurua gora joan da azken urteetan. Horrela, Europan % 25eko igoera izan dute. Honen arrazoietakoa bat, betidanik emakumeen azpiko arropa soilik egiten egon diren diseinatzaile asko gizonetzkoena diseinatzen hasi direla orain.

Orain dela urte batzuk barneko arropa oso estandarra izaten zen, ia aldaketarik gabea; orain, ordea, hauen diseinua modari oso loturik azaltzen da.

GUZTI honetan diseinatzaile eta publizitate egileek izan dute zeresanik, eko-

Azpiko arropa polita eramateaz arduratzen diren bakarrak ez dira emakumeak. Gizonezkoak ere hasiak dira diseinuzko galtzontziloak erosten.

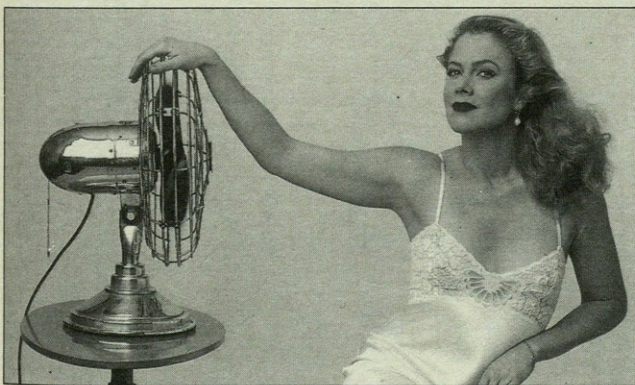
nomikoki etekin handiak lor daitezkeela ikusi eta gero. Horrela, emakumeek ezezik gizonen ere asko begiratzen diote barneko arropari eta diseinu berezietara jotzen da. Hala ere, bada betiko arropa klasikoarekin jarrai-

tzen duenik, aldatzeko inolako asmorik gabe gainera.

BAINA gizonen barneko arropa aipatzean, eman den aldaketa bakarra ez da diseinuari dagokiona izan. Lehen emakumeak erosi ohi zuten gizonen barne arropa,

eta gaur egun askotan horrela gertatzen bada ere, gero eta arruntagoa bihurtu da gizonak berak aukeratu nahi izatea. Boxeatzaileek erabiltzen dituzten galtza-motzen formako galtzontziloak dira gehien erosten direnak ■

GARBIKETA

Garbigailuan ere bai

AZPIKO arropa polita eta kalitate onekoa izatea gero eta garrantzitsuagoa da jendearentzat. Gizon zein emakumeentzat. Arazoa, ordea, normalean garestiak izaten diren jantzi hauek, erabili ondoren nola garbitu izaten da. Material delikatuak eginak, garbiketara modu arrun-

tak kalte ditzake, berriro erabiltzeko aukera kenduz. Hala ere, garbigailuan sar daitezke, baina beti almohada zorrotz batean sartuak. Modu honetan babestua, azpiko arropa lasai zentrifuga daiteke beste arropekin batera. Lehortzean, makinari ezerabiltzea da egokiena ■

LARRUA ZULATUZ

Gorputzerako belarritakoak

GORPUTZEAN belarritakoak jartzeko moda ez da batera berria eta zenbait lekutan tradizio ere bada. Europan belarritakoak belarran ezezik sudurrean jartzea punkek jarri zuten modan duela urte batzuk. Orain, berriro ere, gero eta arruntagoa bilakatu da. Kontuak kontu, sudurrean, bularrean edo sabelean belarritakorik duen pertsonarik topatzea normala bilakatu da kaleetan. Hala ere, artista, aktore eta musikagile famatuaren artean ari da indar hartzen batez ere, disenatzailearen batek belarritako hauek gorputza artelan bilakatzeko dutela esan zuenetik.

Punk kulturaren ekarpena dela diote puntako disenatzaileek, baina antzinako kultura anitzek erabiltzen zituzten belarritakoak gorputz osoan.

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

IKUSITAKOAK IKUSITA

● Latexez egindako pan-pinak dituzu «**Txokolatex**» programako protagonistak, kirol, politika nahiz kultura munduko hainbat pertsonaiaren (Xabier Arzalluz, Jon Idigoras, Txaro Arteaga...) parodia umo- retsuez datozenak. Astelehenetik ostiralera, 21.55etan.

● Asteartean, urtarrilaren 18an, «**Basabizitza ikusgai**», BBC kateak ekoiztutako telesaila. Aste honetan lehoinabarrari buruz arituko da. 21.20etan.

● Asteazken zehar ikusgai izango diren futbol partiduen artean bat nabarmen, **Real Sociedad eta Barcelona** taldeen artekoa. Larunbatean, urtarrilaren

22an, 20.25etan.

● «**Kapeludunen brigada**», Buddy Capatosa, Rafael Martínez eta Mathew Mathesson pertsonaiek osatzen dute. Hiru polizi hauek 1940. urteko Los Angeleseko Poliziaren itxura hartu dute kaleetan dabiltzan gaizkileak harapatzeko. Igandean, urtarrilaren 23an, 18.35etan.

● Igande gauean, berriz, 22.35etan, «**Mikelen heriotza**» filmea emango da. Kostaldeko herri bateko botikaria hilik aurkitu dute eta ez dago argi heriotza nola gertatu den. Zuzendaria: Imanol Uribe. Antzezleak: Imanol Arias, Monserrat Salvador eta Xabier Elorriaga.

TXORI BATEK ESAN DIGU

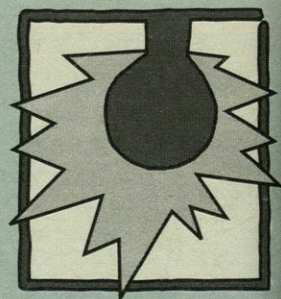

Umoreak aterbe zabala du ETBn, ezein telebistatan moduan. Arrakastaren lekukoak ditugu «Bi eta Bat», «Txokolatex»... eta gehiago. Etxeko programak nahiz kanpokoak aurki daitezke, beti ere, hauen artean. Oraingoan, «Algara» deiturikoa dugu hizpide. Urtarrilaren 18an, asteartean, estreinatuko da eta nazioarteko umore saioetatik ateratako esketx dibertigarriez osaturik dago. 20.50etan hasita, orduerdiz luzatuko da, *izar handien* parte hartzeaz. Eta besterik erabakitzen ez den bitartean, saio bakarra eta berezia izan dadin pentsatua dago.

ARGIA

EZ GALDU AUKERA HAU!

Datozen asteetan ARGIAren harpidedun egiten bazara 1994ko egutegia dohainik jasoko duzu zure etxean.

HARPIDETZA TXARTELA Tel: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
KODE POSTALA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTS. HELBIDEA _____	SUKURTS. ZKA. _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____	

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
14.250 pzta
Airez 22.500 pzta

German Garbizu: «Ongi egindako publizitateak inoiz ez du gezurrik esaten»

Publizitate titulua atera zuenetik, lanean dihardu donostiar honek. BSB nazioarteko agentzian ari da egun. Bezero desberdinen artean, ETB du. Bere betebeharra entearen programazioaren publizitateaz arduratzea da. Plater tiroketa asko gustatzen zaio, baina ez omen du denbora askorik, publizitatearen inguruko gaiek direla eta.

ARGIA. *Free-lance bezala aritu izan zara orain multinazional batean lan egiten duzun arren. Zertan desberdintzen dira bi mundu hauek?*

GERMAN GARBIZU. Bezeroen aldetik dira desberdinak batez ere. *Free-lancen bezala beste publizitate agentziak edota diru gutxi duten bezeroak datozkizu. Oraingo agentzian askoz ere pisu handiagoko bezeroak ditugu.*

A. *ETB zuen bezeroetako bat da.*

G.G. ETBk dituen lanak ahalik eta erakargarrien eskaintzen saiatzen gara, beste bezeroekin egiten den bezalatsu. Horretarako, bere helburuak, ahalmenak eta ikusleak kontuan hartu behar izaten ditugu. Hori kontuan hartuta, astero hiruzpalau aldiz, bere produktuen iragarkiak egiten ditugu. Asteko gauzarik erakargarrienak aurkeztuz.

A. *Horrela, txarra den filme bat, zeharo erakargarri aurkez diezaiokezu ikusleari. Etikoki nola mantentzen da oreka?*

G.G. Ondo egindako publizitateak ez du etika arazorik ematen inoiz. Publizitateak seduzitu egin behar du, eta gauza onak ahalik eta ondoen erakutsi, gezurrik esan gabe. Publizitate onak inoiz ez du gezurrik esaten.

A. *Zer eskatzen du ETBren ikusleak?*

G.G. ETB-1 eta ETB-2 bereiztu egin behar dira. ETB-1 ikusle euskaldunentzat egina da. Ziur erdal katekoentzat bertako publizitatea ez dela batere erakargarria, izaera desberdinekoa delako. Programazioa ere horren adierazgarri da. Uste dut ETBk erakutsi nahi duela euskalduna izatea pello bat izatea ez dela inolaz ere.

A. *Beti esan izan da euskarazko publizitateak ez duela dirurik ematen. Ados al zaude horrekin?*

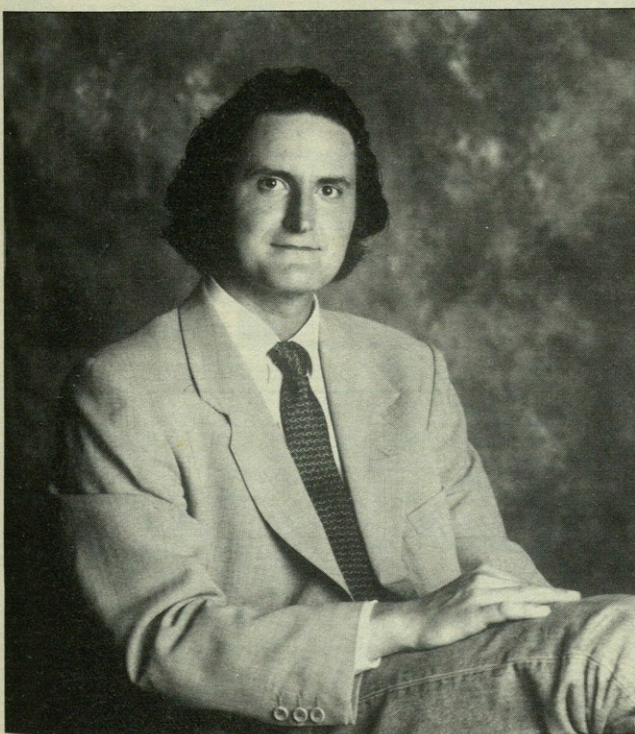
G.G. Euskarazko publizitatearen arazoa hartzaileena da. Hau da, oso jende gutxi dago euskarazko publizitatea jarraitzen duena. Lehen egiten zen akats handiena iragarkiak erdaraz pentsatu eta elebitasunaren izenean euskarara itzultzea zen. Egun ez da horrela egiten. Gero eta profesional euskaldun gehiago daude. Ahal den joko handiena ateratzen zaio euskarari, eta itzulpen literariorik ez da egiten, ideiena baizik.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Oren kaskar bat

Zuberoak ere ETB-1 ikusten du. Harrigarria dirudien arren, hamai-ka urte behar izan dira horretarako. Egia esan, eta beraiek ere telebista hau ikusteko guk bezain beste eskubide duten arren, ikusiko dutena aspaldidanik ezagutzen dugulako edo, baliteke zuberotarrek sorpresa desatsegina hartzea. Ipar Euskal Herrian jada ikusi ahal zuten inguruetan ere askoek hartu dutena. Alegia, ETBk Iparraldeari ematen dion tratamendua ez dela batere Hegoaldeari ematen zaionaren parekoa. Nola ulertu bestela «Iparraldearen orena» izeneko programa bat Euskal Herria osorako —Ipar Euskal Herria barne— den telebista batean? Minutu batzuz besterik irauten ez duen saioa zertarako? Enteak berak izan beharko ez lituzkeen muga ikustezinen adibide bat besterik ez da hau. Horrela, Zuberoara ere telebista heldu dela lorpen legez hitz egin duten ETBko karguak, ez dira ikustezinak baina askoz ere nabarmenagoak diren mugak deusezteko gai izango. Hegoaldearentzat osaturiko programazioa ikusi beharko dute beraz zuberotarrek, Pirinioez bestaldeko gutziek bezala. Hori bai, badute beren saiotoxa.

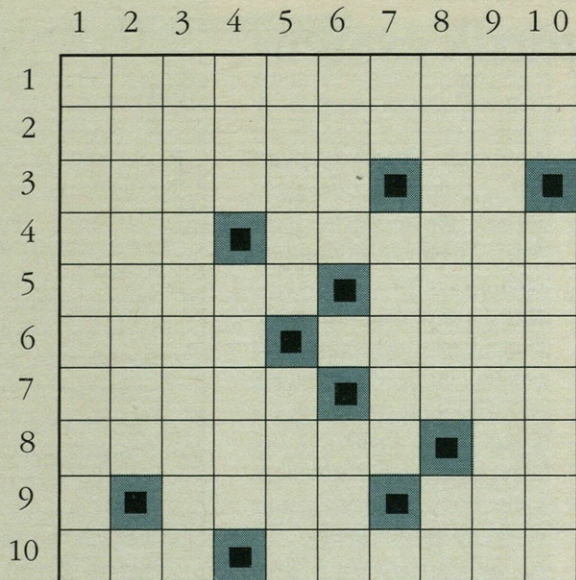
«Ziur aski, ETB-1eko publizitatea ez zaie batere gustatuko ETB-2ko ikusleei, izaera desberdinekoak baitira».

AMAGOIA IBAN

AMAIA REZOLA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Lagunak. 2.- Suntsitua, erabat hondatua. 3.- VI. hilabetea. Lehen eta azkenekoa. 4.- Koordinadora Abertzale Sozialista. Gakoak. 5.- Uztaiak. Akabola! 6.- Zeinu. Biderkatzeko. 7.- Sendo. Arau. 8.- Arnasgora ozenak egiten. Berrogeitabederatzi. 9.- Argoiaren sinbolo kimikoa. Hari, da. Koloretako telebista sistema. 10.- Suari dariona. Poesia mota.

GOITIK BEHERA: 1.- Asezinak. 2.- Ekartzen dio. Bokala. 3.- Ikasketa. 4.- Putre. Zuhaitz mota. 5.- Estualdia. Inbutua. 6.- Barazki lekadun. Boroaren sinbolo kimikoa. Atzizkia. 7.- Dago. Txori mota. Röntgenen sinbolo kimikoa. 8.- Etako partaide. Letra grekoa. 9.- Auzuneak. 10.- Errepikatuz, gorotza. Nafarroako herria.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Arantzak
Auzapeza
Basazain
Pelikula

7 letra

Bezeroa
Ebaslea
Ekialde
Lanuzte

4 letra

Alor
Aran
Aria
Atoz
Audi
Azal
Babo
Bete
Biba
Deba
Ekai
Erak

Etna
Ezka
Gaia
Laja
Lana
Luki
Meza
Otea
Reus
Sara
Sena
Seta

3 letra

Ira
JEL
Zai
Zor

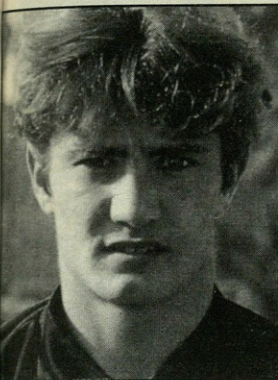
2 letra

Aa
EB
Er
Et
Ii
It
No
Tl

ERANTZUN

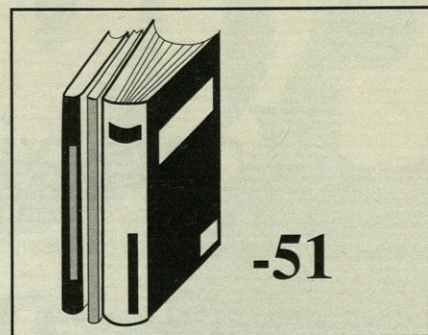
zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, eskadiko taldean jokatu duen lapurtar futbolari gazte baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	15

Opuzkoa-ko herria		Ankerra		Bazaude		Kaka egiteko gogoa	
Imajinak		H ₂ O		Itogin			
Inabazle		Arabako herria		Zurgina			
Txori		Itsas molusku		Arabieraz, seme		13	
Txotxak						6	
3						8	
Enea gurazoeikiko				(Ipar.) Gara			
Txokun				Zaren horrek		12	
		1		Gaizto			
				Hil arazi		14	
Nafarroa-ko ibata		Zerutikake ur				Bokala	
Burdinola		Umel				2	
		Eibarko mendia				Gramoa	
		Sarrera				Sugar	
Antzerki mota				Diosala			
Tantai				Sodioa			
				Ihardun			
10				Kontso-nantea		9	
Bibliako lehen mozkorra		4		Handia			

—Hieroglifikoa—

Nortzu irtengo dira gaur plazara?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzagrama

BITTOR									
ALKIZA									
●	A	●	I	●	A	●			
	E	R	I	Z	A	I	N		
●	O	●	I	●	A	R	A	T	Z
A	T	A	B	A	L	A	R	I	A
●	A	B	I	L	A	K	●	L	K
E	R	I	●	A	R	A	M	A	●
●	T	A	T	I	●	S	A	●	B
B	E	D	I	●	I	L	O	B	A
●	K	A	R	A	T	E	●	A	R
L	O	●	O	S	O	A	K	●	R
●	A	T	A	K	A	K	●	A	E

EZKER ESKUIN 1. Lehengusua. 2. Erasia. Ori. 3. Garaztarra. 4. Ekin. Zubi. 5. Na. Amona. K. 6. Drogazalea. 7. Urra. P. Di. 8. Ni. Teitatu. 9. A. Blena. 10. Krak. Aroak.

GOTIK BEHERA: 1. Legendunak. 2. Erakurri. R. 3. Hari. Or. Ba. 4. Eanagatik. 5. Niz. Ma. Ee. 6. Gatzozpina. 7. U. Auna. Lar. 8. Sorbaida. O. 9. Urr. Ebea. 10. Ala. Katuak.

Hieroglifikoa: Zalduondo

Kate hitzak

A	I	Z	U	N	E	B	A
E	L	A	I	O	B	A	B
M	O	Z	K	I	N	A	R
E	R	I	R	A	G	A	R
A	I	R	A	K	T	I	A
E	G	O	N	I	Z	K	O
I	U	A	O	R	E	A	O
B	A	R	K	A	M	E	N
A	R	T	I	A	N	D	A
I	T	Z	A	N	U	L	A
E	I	R	E	I	A	E	N

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Zoom txikia euskal prentsari

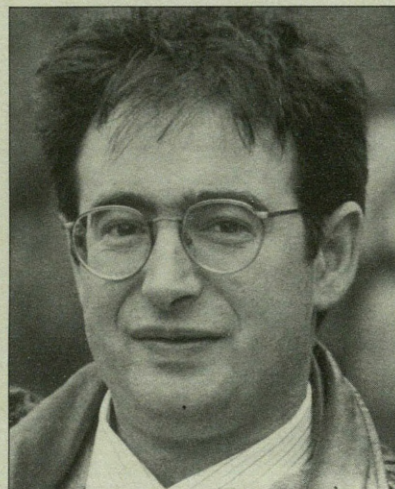
ARGAZKILARI lagun baktek ARGIAri opari egindako argazki makina bat aitzaki (argazki makinak erosteko ere larri ginen orduan) euskal prentsari buruzko gogoeta egin zuen Joxemik Zumalabek duela hamar urte. Zoom-a hurbilduz, ARGIAk sortutakoa begiratu zuen, eta objektiboa zabalduz, euskal prentsaren egoera orduko panorama orokorrean.

1984tik hona asko aldatu dira gauzak euskal prentsari. «Hemen» eta «Eguna» sortu eta desagertu egin ziren, aztarna handirik utzi gabe. «Euskarazko Albiste Ajentzia»-ren gaiari sasikonponbide bat (Vasco-Press-ekoa itzuliz) eman zitzaion eta bere pisuz erori zen. Euskarazko ajentziarik gabe darraigu.

ARGIA, «Elhuyar», «Jakin», «Ipurbeltz», «Karmel», «Aizu», «Habe», «Susa»... aldizkariak duintasunez argitaratzen ari dira, nahiz eta urrats handirik emateko baldintzarik ez daukaten. Nahikoa lan dute, duin bada ere, doi-doi irauten.

Aparteko tokia merezi du herri aldizkarien fenomenoak. Lerro hauek baino azterketa luzeago eta sakonagoa eskatzen duen arren, esan daiteke perretxikoak bezala sortu direla, aldizkari hauen eraginkortasuna neurtzeko dagoela, eta eskaintza informatiboa, maiztasuna, bideragarritasuna eta etorkizuna finkatzeko daukatela gehientsuenek. Hitz bitan, bere onera etorri gabeko fenomeno delarik oraindik eta bere aurrerabideaz gogoeta eskatzen duena.

Ez da dudarik «Euskaldunon Egunkaria»-ren sorrera, eta iraupena, dugula hamarkada honetan euskal prentsak eman duen jauzi kualitatorik garrantzitsuenak. Horretan eman zituen Joxemik bere azken indar guztiak. Eta historikoki daukan karga beste batzuek hobeto neurtuko badute ere, Iñigo Aranbarrik duela gutxi idatzi bezala «euskaldunago izaten behartu gaitu 'Egunkaria'k». Ezkorrera txunditzeko moduko lorpena da euskal prentsarentzat.

I Ñ A K I U R I A

«Euskaldunon Egunkaria»ko
kontseilari ordezkaria

«Ondorio hauek berriz pikutara doaz zoom-a atzera boteaz panorama orokorra begiratzen baduzu» zioen Joxemik duela hamar urteko artikulua hartan. Eta beste hainbeste esan dezakegu gaur egun ere. «Euskal Herriko irakurleak erderaz irakurtzeko aukera handiagoa du euskaraz baino. Arlo honetan ere euskal prentsa harrotza da bere herrian»

zioen gure gizarteak euskal prentsari eskaintzen dion ezaugarria «erabateko marjinaltasuna» aipatzerakoan.

EUSKAL prentsari gabiltzan guztion ahalegina antzua izateko arriskua zekusan «ganorazko» eta «funsezko» erabakiak hartu arte. «Diario Vasco» eta «Correo Español»-ek egindako berrikuntza teknologikoak aipatzen zituen Joxemik. Ez da txarra konparazioa. Iaz bertan 4.500 milioi pezeta inbertitu zituen «Correo Español»-ek errotatiba eta instalazio berrietan. «Gure ahalegin guztiek ez dute konparaketan egiten dugun atzerakada gelditu erazten. Eta indar barremanak aldatzeko ez da erabaki errealistik hartzen» zioen hartu beharreko erabakiak «politikoa» direla nabarmenduz. «Euskal aginte publikoetatik antzekorik espero al daiteke? Erabaki horiek hartzeko abalmenik ba al dute?» galdetzen zion bere buruari zoom-a berriz ere ARGIAra ekarri eta «etsipenean» erori aurretik «jo ta ke aurrera, datorren urtean ea zortzi orri gehiago erasten dizkiogun ARGIAri» esanez artikulua bukatzeko.

Neronek ere «Egunkaria»-ra begira jarriko dut orain zoom-a baikor antzera bukatzeko. Orri gehiago, astelehenetako «Egunkaria», edizio ezberdinak, tokian tokiko informazioa, kolorea... eskuragarri dauzkagu gaur egun euskaldunok. Horiek martxan jartzeko diru-laguntzak ez dira beste munduko ezer. Eusko Jaurlaritzak bere blokeo politika horretan jarraitzeak urrats hauek eman ahal izatea atzeratu besterik ez du egingo.

EUSKADI 93

egin

URTEKARIA

ADANIK SALGAY

**CON UNA BREVE
HISTORIA
ILUSTRADA DE
EUSKAL HERRIA**

Tere Beloki

Mikel Olazabal

Arantxa Irastorza

Ainhoa Etxebeste

Iñaki Olaziregi

Arantxa Arza

Lurdes Arrizabalaga

Iñaki Elortza

Bea Zabaleta

Gorka Etxebeste

Arritxu Iribar

Nikolas Aldai

M. Karmen Odriozola

Edurne Telletxea

Arantxa Iturbe

Jaime Otamendi

IZANARI IZENA

Gau ta egun lagun egiten
uneoro informazioaren harian
askoren ahalaginez, gero eta familia
handiagoa osatzen dugu.
IZANARI IZENA ematen dioten
profesionalak dira.

EUSKADI
IRRATIA

ESAN ETA IZAN